

Projekt

z dnia 19 listopada 2020 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W STRYKOWIE**

z dnia 2020 r.

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stryków na lata 2021-2024”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 713 i 1378) oraz art. 16 b i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 1876), uchwała się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stryków na lata 2021-2024”, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Strykowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Strykowie

Paweł Kasica

Załącznik do uchwały Nr
RADY MIEJSKIEJ W STRYKOWIE
z dnia 2020 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY STRYKÓW NA LATA 2021-2024

SPIS TREŚCI

Spis treści	2
I. Wprowadzenie	5
1. Metodyka opracowywania strategii	6
2. Kontekst planowania strategicznego	7
3. Uwarunkowania formalne opracowania strategii.....	7
4. Spójność z dokumentami strategicznymi	11
II. Charakterystyka Gminy Stryków.....	12
1. Położenie	12
2. Sytuacja demograficzna	13
3. Kapitał społeczny i gospodarczy	16
3.1. Sytuacja gospodarcza i finanse publiczne.....	16
3.2. Rynek pracy	19
3.3. Wychowanie i edukacja	21
4. Gospodarka mieszkaniowa i komunalna.....	23
5. Kultura, sport i rekreacja	25
6. Opieka zdrowotna	28
7. Bezpieczeństwo publiczne	28
8. Potencjał do rozwiązywania problemów społecznych.....	29
8.1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami.....	29
8.2. Pomoc społeczna.....	32
8.3. Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.....	38
III. Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Stryków.....	39
IV. Analiza SWOT.....	41
V. Kierunki rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Stryków.....	44
1. Cel ogólny strategii, adresaci, rezultaty	44
2. Planowane obszary działań strategicznych	45
2.1. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze i system pieczy zastępczej	46
2.2. Wsparcie osób niepełnosprawnych.....	52
2.3. Ochrona zdrowia psychicznego	57
2.4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień	59

2.5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.....	74
2.6. Wsparcie i integracja społeczna seniorów	82
2.7. Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych	88
2.8. Wsparcie osób i rodzin z problemem ubóstwa	95
2.9. Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	102
3. System wdrażania strategii.....	106
4. Monitoring.....	106
5. Ewaluacja	107
6. Ocena ryzyka.....	108
VI. Wnioski i podsumowanie.....	108
VII. Bibliografia	111
VIII. Spis rysunków, wykresów i tabel	112
1. Spis rysunków	112
2. Spis tabel	112
3. Spis wykresów.....	113

Wykaz skrótów:

UM – Urząd Miejski

MGOPS – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

NGO – (ang. non-government organization) – organizacja pozarządowa

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia

POZ – Podstawowa Opieka Zdrowotna

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

GUS – Główny Urząd Statystyczny

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ORE – Ośrodek Rozwoju Edukacji

IPiN – Instytut Psychiatrii i Neurologii

KBPN – Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ZI - Zespół Interdyscyplinarny

KP – Komisariat Policji

OKIR – Ośrodek Kultury i Rekreacji

GBP – Gminna Biblioteka Publiczna

I. WPROWADZENIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stryków na lata 2021-2024¹ jest dokumentem definiującym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie Gminy Stryków. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. W celu osiągnięcia rezultatów i celów Strategii, planowane do realizacji działania podlegają stałemu monitoringowi i okresowej ewaluacji.

Planowanie strategiczne zakłada myślenie długofalowe, skupione na dążeniu do realizacji określonego strategicznego celu działań – w obszarze rozwiązywania problemów społecznych, jest to przede wszystkim integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, a w konsekwencji zachowanie lub podniesienie spójności społecznej w społeczności lokalnej.

Badania wskazują, iż „zarządzanie i rozwój przy pomocy konstruowania strategii jest skuteczną i wypróbowaną metodą zarówno w regionach, poszczególnych krajach i gminach. Wypróbowaną, czyli przyspieszającą osiągnięcie założonego celu lub celów”².

W Strategii uwzględniono zakres problematyki społecznej, który ma swoje źródło w regulacjach normatywnych. W przedstawionym kontekście planowaniem strategicznym objęto następujące dziedziny:

- wspieranie rodziny przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze i system pieczy zastępczej,
- wsparcie osób niepełnosprawnych,
- ochronę zdrowia psychicznego,
- profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- wsparcie i integrację społeczną seniorów,
- promocję zatrudnienia, reintegrację zawodową i społeczną osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonym,
- wsparcie osób i rodzin z problemem ubóstwa,
- zapewnienie bezpieczeństwa publicznego.

¹ Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stryków na lata 2021-2024” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

² Joanna Staręga-Piasek, *Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych*, Warszawa 2013, s. 10.

Wyróżnione dziedziny nie mają charakteru rozłącznego – cechą charakterystyczną są wzajemne powiązania, zarówno w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego, jak i na płaszczyźnie podmiotowej. Współwystępowanie u beneficjentów różnych problemów społecznych nakłada na realizatorów polityki społecznej konieczność uwzględniania adekwatnych instrumentów pomocowych. Świadomość przenikania się perspektyw problemowych nakazuje uznać, iż w rozwiązywanie problemów społecznych powinni zostać zaangażowani różni przedstawiciele społeczni – poza przedstawicielami sektora publicznego także przedstawiciele sektora pozarządowego oraz pozostali członkowie wspólnoty samorządowej Gminy Stryków.

Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym, aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Aby można było mówić o angażowaniu członków społeczności lokalnej w proces strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, ich udział musi zostać uwzględniony na każdym etapie planowania strategicznego – począwszy od diagnozy, poprzez wybór kierunków priorytetowych, a skończywszy na opracowaniu planu wdrażania i monitorowania Strategii. Skuteczna strategia to taka, która jest konkretnym instrumentem kierunkowania i programowania działań społecznych. To zbiór reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Stanowią szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego.

1. METODYKA OPRACOWYWANIA STRATEGII

Obowiązek opracowania Strategii dla gminy i powiatu nakłada ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej³. Wskazuje ona podstawowe elementy Strategii, nie określając szczegółowych zasad dotyczących sposobu opracowania dokumentu. Ostateczną decyzję w tej sprawie pozostawiono samorządom.

W procesie opracowywania Strategii dla Gminy Stryków zastosowano podejście partycypacyjno-eksperckie. Zastosowanie podejścia partycypacyjnego wynika z wymagań stawianych przed samorządami oraz z dostrzegalnej przez przedstawicieli władzy samorządowej potrzeby, aby jak najpełniej angażować przedstawicieli lokalnych społeczności w podejmowanie decyzji.

³Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876).

Partycypacja społeczna, czyli uspołecznienie procesów decyzyjnych poprzez zwiększenie zaangażowania i roli obywateli, to efekt wdrażania konstytucyjnej zasady subsydiarności. Zasada ta ma fundamentalne znaczenie dla budowania współpracy i zapewnienia warunków udziału w życiu publicznym obywateli, najczęściej zrzeszonych w nieformalnych grupach społecznych lub działających w ramach organizacji pozarządowych.

2. KONTEKST PLANOWANIA STRATEGICZNEGO

Najważniejszym dokumentem strategicznym dla Gminy Stryków jest przyjęta przez Radę Miejską w Strykowie Strategia Rozwoju Gminy Stryków. Jest ona dokumentem określającym w dłuższej perspektywie czasowej podstawowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. Strategia Rozwoju Gminy Stryków określa najogólniejsze wizje gminy w przyszłości – pożądany obraz do którego zmierza. Zasadniczym celem tego dokumentu jest zapewnienie możliwie najwyższej jakości życia mieszkańców. Założeniem strategii jest analizowanie uwarunkowań w jakich dany obszar funkcjonuje i adekwatnie do nich aktualizowanie założeń rozwoju oraz formułowanie zarówno celów krótkoterminowych jak i długookresowych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych uwzględnia nadrzędną rolę Strategii Rozwoju Gminy Stryków na lata 2014-2020. Kluczowe jej elementy wpisują się zarówno w obowiązujące kierunki polityki w sferze społecznej zawarte w obowiązującej Strategii Rozwoju Gminy, jak i kluczowe założenia wypracowywane w toku prowadzonej jej aktualizacji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem o charakterze polityki, wskazującym podstawowe cele i kierunki działań oraz programy funkcjonujące, bądź opracowywane w dziedzinach planowania Strategii, będące średniookresowymi planami wykonawczymi, skonkretyzowanymi do poziomu zadań i działań, ich kosztów oraz harmonogramów realizacji.

3. UWARUNKOWANIA FORMALNE OPRACOWANIA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stryków na lata 2021-2024, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach

administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z: ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 roku, poz. 920), ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 713), art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, w powiązaniu z art. 16 b, ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876), które w ramach zadań własnych gminy i zadań własnych powiatu przewidują „opracowanie i realizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka” - dla gminy oraz „opracowanie i realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami”⁴ - na poziomie powiatu.

Na treść Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych obok wyżej cytowanej ustawy o pomocy społecznej mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

1. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2133),
2. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 2009 r. poz. 946),
3. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn.zm.),
4. ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm.),
5. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685),
6. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277),
7. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 852 z późn. zm.),
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.),

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.).

9. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1482 z późn. zm.),
10. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 176),
11. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1205 z późn. zm.),
12. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.),
13. ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 23 z późn. zm.),
14. ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 35),
15. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1472),
16. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1666 z późn.zm.),
17. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111),
18. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.),
19. ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1460 z późn. zm.),
20. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
21. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 53 z późn. zm.),
22. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 266 z późn. zm.),
23. ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 256 z późn. zm.),
24. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 568),
25. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 284 z późn. zm.),
26. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 611),

27. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 508),
28. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 695 z późn. zm.),
29. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 969),
30. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 295 z późn. zm),
31. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1327),
32. ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowych w perspektywie finansowej 2014-2020 (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 818),
33. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019 – 2023,
34. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1348),
35. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
36. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407),
37. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061 z późn. zm.),
38. ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 833 z późn. zm.).

4. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stryków na lata 2021-2024, jak już wspomniano wcześniej, konstruowana jest zgodnie z logiką kaskadowego układu strategii i programów. Celem takiej konstrukcji jest uspoźnienie podejścia do procesu programowania, zarówno w odniesieniu do relacji strategii z programami szerszego zasięgu jak i konstruowanymi w jej ramach programami.

W praktyce oznacza to, że długo i średniookresowe programy operacyjne i strategiczne na poziomie krajowym są planami wykonawczymi dla polityk formułowanych na poziomie Unii Europejskiej. Z kolei na poziomie lokalnym programy operacyjne i strategie rozwoju stanowią głównie długo i średniookresowe plany wykonawcze dla polityk formułowanych na poziomie krajowym. Zachowanie spójności niesie ze sobą również korzyści związane z możliwością aplikowania o środki pomocowe z funduszy UE.

W kontekście objętych procesem planowania strategicznego dziedzin Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stryków najważniejszym programem na poziomie krajowym jest „Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020”. Program uwzględnia długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki.

Z kolei na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami są: Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 wraz z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.

Programowa zgodność Strategii z:

- Programem Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020,
- Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020,

stwarza szansę na pozyskanie niezbędnego wsparcia finansowego dla realizacji projektów, które stanowią rozwinięcie zadań opisanych w części operacyjnej Strategii.

Wśród ważnych instrumentów finansowania projektów należy wymienić Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT), jako zupełnie nowe narzędzie zaproponowane przez Komisję Europejską, przy pomocy którego partnerskie jednostki samorządu terytorialnego mogą realizować wspólne przedsięwzięcia.

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY STRYKÓW

1. POŁOŻENIE

Gmina Stryków to gmina miejsko-wiejska położona w województwie łódzkim, we wschodniej części powiatu zgierskiego. Sąsiaduje ona bezpośrednio z miastem Łódź. Jej siedzibą jest miasto Stryków. Znajduje się ona pomiędzy Parkiem Krajobrazowym Wzniesień Łódzkich od strony południowej, a Równiną Łowicko-Błońską od strony północnej.⁵

Gmina Stryków zlokalizowana jest w bezpośrednim sąsiedztwie węzła komunikacyjnego - autostrady A1 (Gdańsk - Wiedeń) i A2 (Berlin - Moskwa) oraz linii kolejowej Łódź - Łowicz. Gmina znajduje się w odległości 25 km od portu lotniczego w Łodzi oraz 110 km od lotniska w Warszawie.

Administracyjnie gmina składa się z 42 miejscowości, w tym 35 sołectw: Anielin, Anielin Swędowski, Bartolin, Bratoszewice, Ciołek, Dobieszków, Dobra, Dobra-Nowiny, Gozdów, Kalinów, Kiełmina, Koźle, Lipka, Ługi, Michałówek, Niesułków, Niesułków-Kolonia, Nowostawy Górne, Osse, Pludwiny, Rokitnica, Sadówka, Sierznia, Smolice, Sosnowiec, Sosnowiec-Pieńki, Stary Imielnik, Swędów, Tymianka, Warszewice, Wola Błędowa, Wrzask, Wysoki, Zagłoba i Zelgoszcz oraz 4 osiedli: im. M. Kopernika-Zacisze, im. Stefana Batorego-Kolejowa, Centrum oraz Wschód.

Gmina obejmuje powierzchnię 157,9 km², w tym miasto Stryków to 8,15 km². Według danych z 2007 roku 78% powierzchni gminy zajmują użytki rolne, natomiast 13% - użytki leśne. Poniżej przedstawione zostało położenie gminy na mapie powiatu zgierskiego.

⁵ <https://www.strykow.pl/538,informator-turystyczny>

Rysunek 1. Położenie Gminy Stryków na mapie powiatu zgierskiego

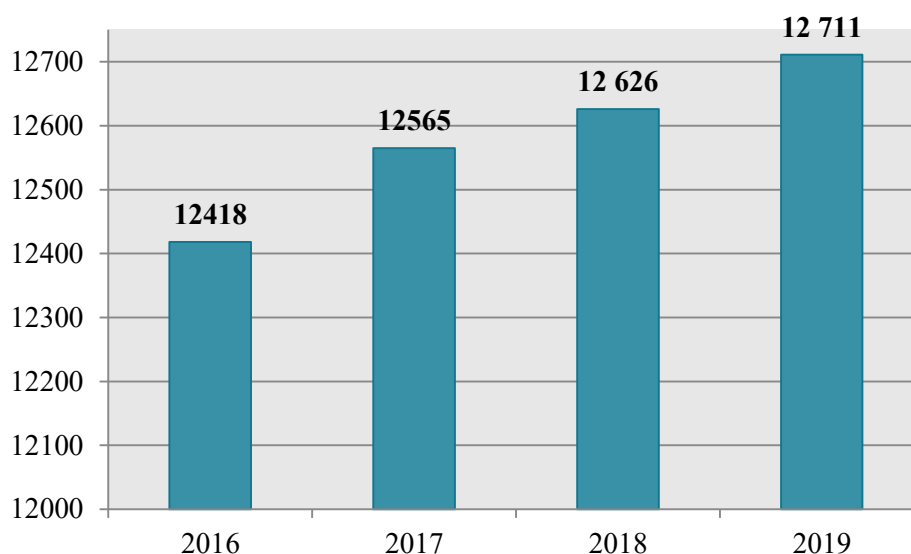
Źródło: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Stryk%C3%B3w_\(gmina\)#/media/Plik:Powiat_zgierski_-_gmina_Stryk%C3%B3w.png](https://pl.wikipedia.org/wiki/Stryk%C3%B3w_(gmina)#/media/Plik:Powiat_zgierski_-_gmina_Stryk%C3%B3w.png)

2. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Gminę Stryków zamieszkuje 12 711 osób (stan na 31.12.2019 roku). W stosunku do roku 2016, liczba mieszkańców nieznacznie wzrosła. Charakterystyczny dla gminy jest stały wzrost jej liczby mieszkańców na przestrzeni ostatnich lat. Trend w latach 2016-2019 zaprezentowany został na poniższym wykresie.

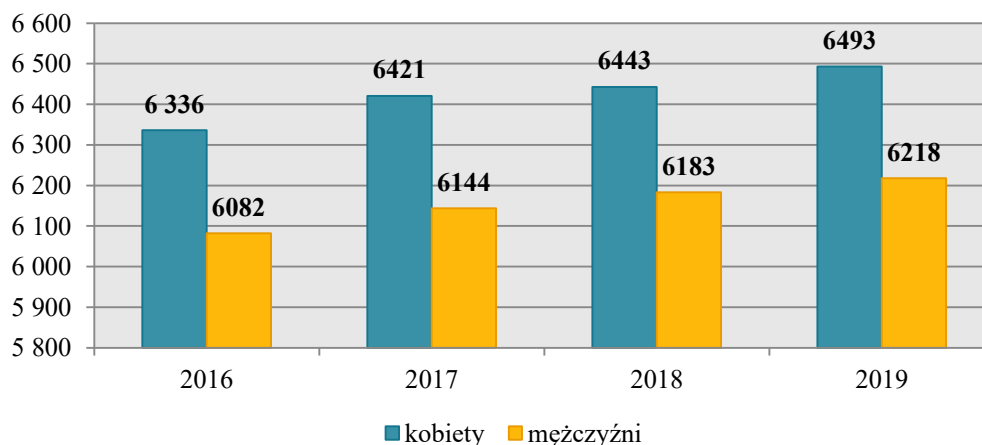
Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Stryków w latach 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Liczba mężczyzn zamieszkujących Gminę Stryków jest niewiele mniejsza niż liczba kobiet - kobiety stanowią 51,1% ogólnej liczby ludności (6 493 kobiety), natomiast mężczyźni 48,9% (6 218 mężczyzn). Współczynnik feminizacji w gminie wynosi 104, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypadają 104 kobiety.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących Gminę Stryków na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Mieszkańcy Gminy Stryków zawarli w 2019 roku 59 małżeństw co oznacza, że na 1000 mieszkańców zostały zawarte 4,7 małżeństwa. W porównaniu do całej Polski jest to wartość nieco mniejsza, na terenie całego kraju wynosi bowiem 5,0. W stosunku do 2016 roku możemy zauważyć wzrost liczby zawieranych małżeństw na 1000 ludności.

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest w Gminie Stryków ujemny i wynosi -15 (stan na koniec 2019 roku), co odpowiada

przyrostowi naturalnemu -1,19 na 1000 mieszkańców. Jest to wartość znacznie mniejsza w porównaniu do wartości w całej Polsce, gdzie wynosi -0,7. Na przestrzeni lat 2016-2019 przyrost naturalny w Gminie Stryków był zawsze ujemny. Najmniejszy odnotowany został w 2016 roku kiedy wynosił -52, natomiast największy w 2019 roku, kiedy wynosił -15.

Tabela 1. Przyrost naturalny w Gminie Stryków na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
urodzenia żywe	95	126	115	120
zgony	147	149	159	135
przyrost naturalny	-52	-23	-44	-15

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w Gminie Stryków według ekonomicznych grup wieku w roku 2019 przedstawia się następująco:

- 15,8% jest w wieku przedprodukcyjnym - do 17 roku życia;
- 62,1% mieszkańców gminy jest w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64;
- 22,1% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej).

Poniższa tabela przedstawia ekonomiczne grupy wieku w Gminie Stryków. Na przestrzeni lat 2016-2019 dostrzegalny jest stopniowy wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym spada, natomiast osób w wieku produkcyjnym utrzymuje się na względnie stałym poziomie.

Tabela 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2016-2019 (w procentach)

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
wiek przedprodukcyjny	15,0	15,3	15,5	15,8
wiek produkcyjny	64,4	63,5	62,8	62,2
wiek poprodukcyjny	20,7	21,2	21,7	22,1

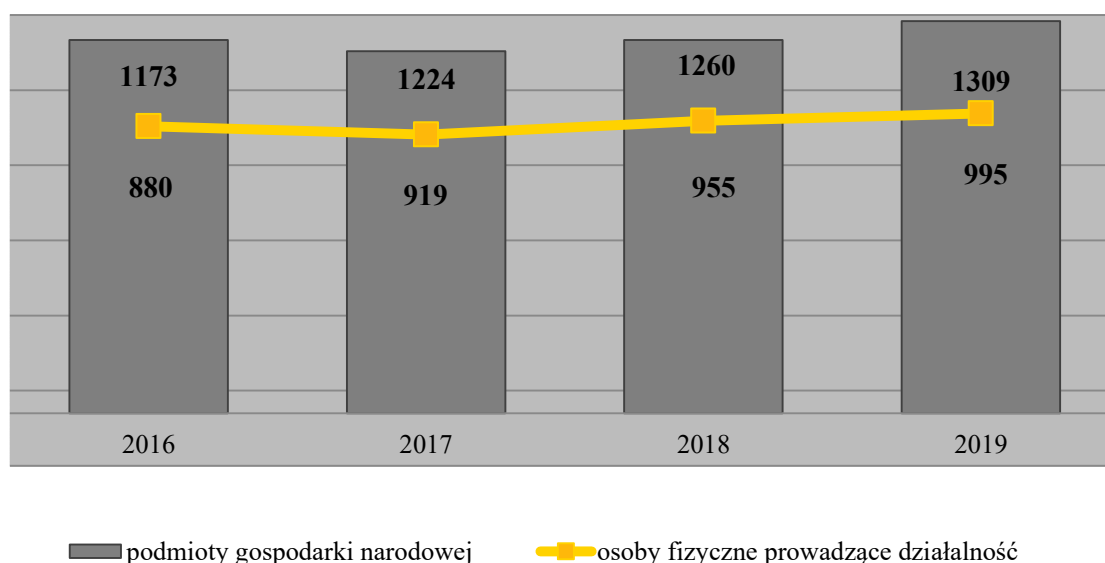
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

3. KAPITAŁ SPOŁECZNY I GOSPODARCZY

3.1. SYTUACJA GOSPODARCZA I FINANSE PUBLICZNE

Gmina Stryków jest gminą rolniczo-przemysłową z nastawieniem na handel hurtowy i detaliczny oraz przemysł budowlany. Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W Gminie Stryków na koniec 2019 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było łącznie 1 309 podmiotów gospodarki narodowej, w tym większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – było ich 995. Podobnie sytuacja wyglądała w 2018 roku kiedy to osób fizycznych prowadzących własną działalność było 955, natomiast wszystkich podmiotów prowadzących działalność – 1 260. Na przestrzeni lat 2016-2019 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w Gminie Stryków ulegała systematycznemu wzrostowi.

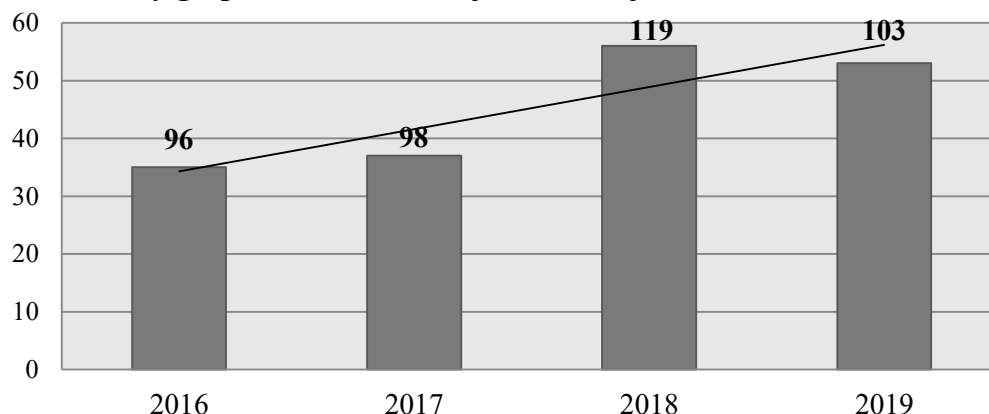
Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W 2019 roku zarejestrowane zostały 103 podmioty gospodarki narodowej. W stosunku do 2018 roku oznacza to spadek o 16 podmiotów, natomiast w porównaniu do roku 2017 – wzrost o 5. Dane w tym zakresie na przestrzeni lat 2016-2019 zostały przedstawione na poniższym wykresie.

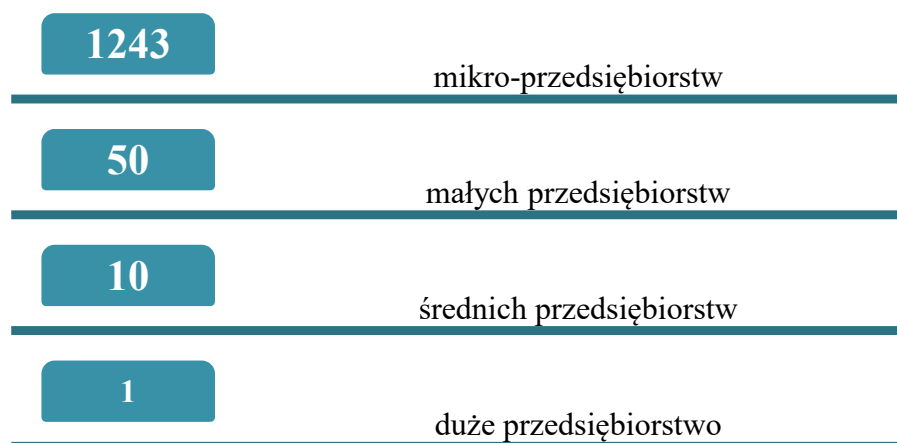
Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w latach 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa ilość podmiotów gospodarczych działających w Gminie Stryków według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników - jest ich 1243 (stan na koniec 2019 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest w gminie 50. W Strykowie zarejestrowanych jest 10 średnich przedsiębiorstw zatrudniających 50-249 pracowników oraz jedno duże przedsiębiorstwo zatrudniające 250-999 osób.

Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie Gminy Stryków według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Dochodami gminy są w szczególności:

- dochody własne;
- subwencja ogólna;
- dochody majątkowe;
- dotacje celowe z budżetu państwa (w rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku

dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych).

Dochodami gminy mogą być również:

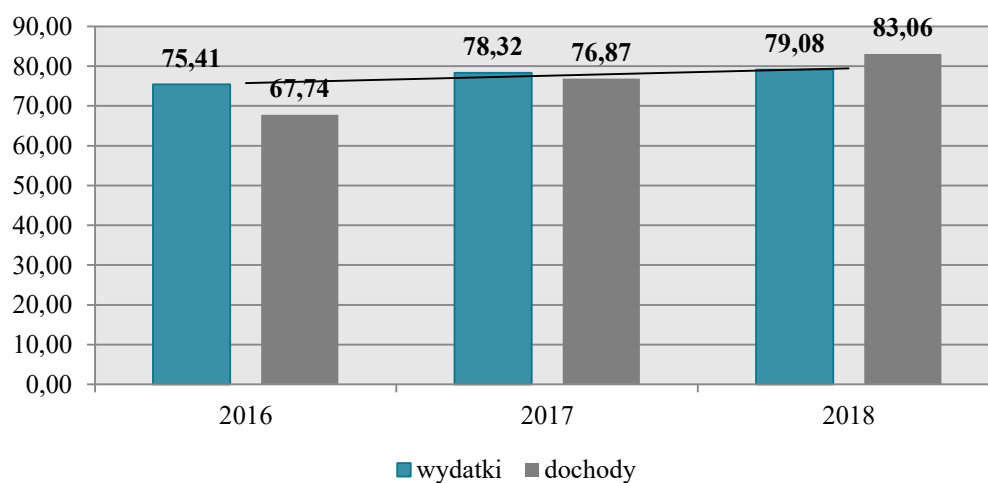
- środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi;
- środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;
- inne środki określone w odrębnych przepisach.

Wydatki gminy przeznaczone są na realizację zadań określonych w przepisach, a w szczególności na:

- zadania własne jednostek samorządu terytorialnego;
- zadania z zakresu administracji rządowej i inne zadania zlecone ustawami jednostkom samorządu terytorialnego;
- zadania przejęte przez jednostki samorządu terytorialnego do realizacji w drodze umowy lub porozumienia;
- zadania realizowane wspólnie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego;
- pomoc rzeczową lub finansową dla innych jednostek samorządu terytorialnego, określoną odrębną uchwałą przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego;
- programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3.

Struktura dochodów Gminy Stryków na przestrzeni lat 2016-2018 wykazuje tendencję wzrostową - od 2016 roku nastąpił wzrost zarówno dochodów jak i wydatków gminy.

Wykres 5. Dochody i wydatki gminy ogółem w latach 2016-2018 (w milionach złotych)

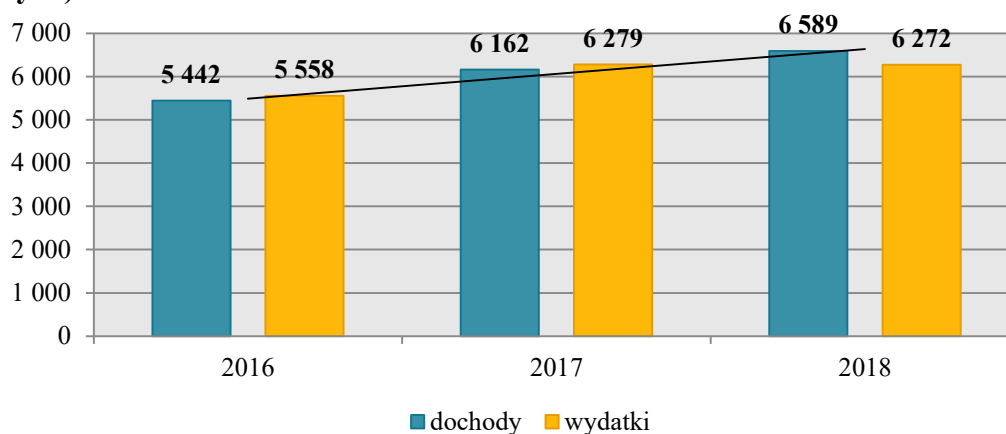

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W 2017 roku zrealizowano wydatki sfinansowane ze środków europejskich w kwocie 11 585 131,05 zł, w 2018 roku w kwocie – 15 292 201,27 zł, w 2019 roku w kwocie 17 890 437,62 zł.

Dochody gminy w 2018 roku, w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiły 6 589 złotych. Wydatki gminy w przedmiotowym roku, kształtowały się na niższym poziomie – 6 272 złotych. Na przestrzeni lat 2016-2018 nastąpił wzrost zarówno dochodów, jak i wydatków gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Wykres 6. Dochody i wydatki gminy na 1 mieszkańca na przestrzeni lat 2016-2018 (w złotych)

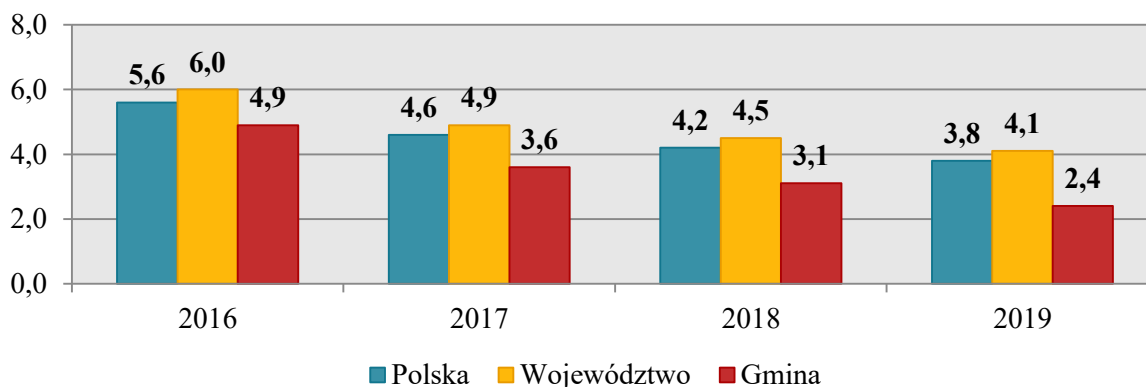
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

3.2. RYNEK PRACY

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji), a także udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.

Dane dotyczące drugiego wskaźnika zostały przedstawione na poziomie gminy. W 2019 roku wynosił on 2,4%, a więc był o połowę niższy niż w roku 2016. Udział osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym w województwie łódzkim i w całej Polsce na przestrzeni lat był wyższy od poziomu gminnego. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

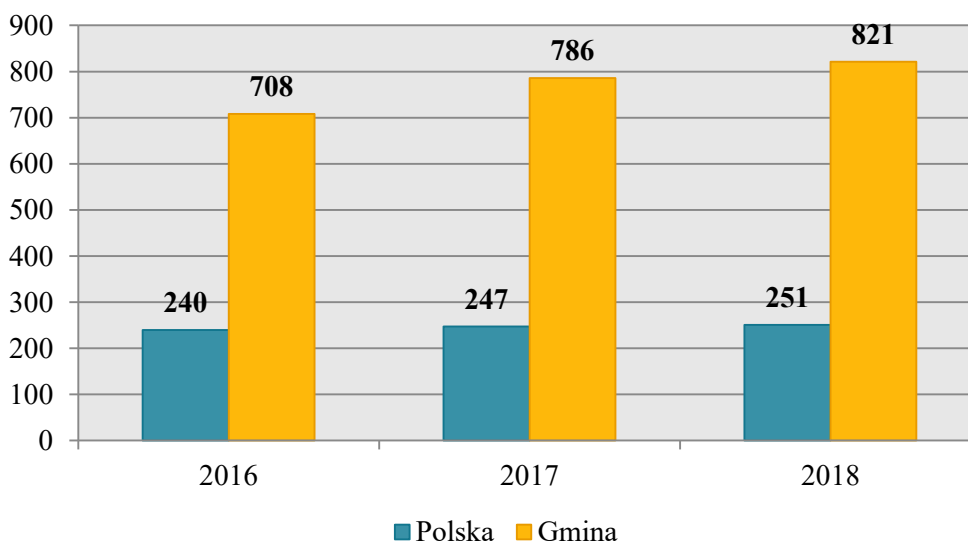
Wykres 7. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Stryków na przestrzeni lat 2016-2019 w porównaniu do województwa i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2018 rok, w Gminie Stryków na 1000 mieszkańców pracowało 821 osób⁶. Wszystkich pracujących w 2018 roku było 10 364. Analizując tą kwestię z podziałem na płeć możemy zauważyć, że odsetek pracujących kobiet jest mniejszy od odsetka mężczyzn o 6 pp. Kobiety stanowiły bowiem 47% wszystkich pracujących (4 908 osób), natomiast mężczyźni 53% (5 456 osób).

Wykres 8. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w Gminie Stryków i w Polsce na przestrzeni lat 2016-2018

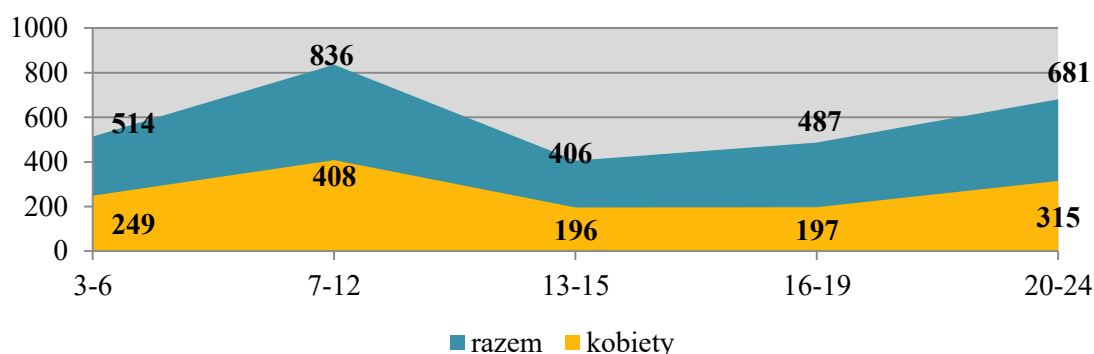
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

⁶ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

3.3. WYCHOWANIE I EDUKACJA

W wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) w 2019 roku było 2 924 mieszkańców Gminy Stryków. Rozpatrując kwestię ludności gminy z podziałem na poszczególne edukacyjne grupy wiekowe możemy zauważyć, że najwięcej osób miało w przedmiotowym roku 7-12 lat (836 osób). Na drugim miejscu pod tym względem znalazły się osoby mające 20-24 lat (681 osób), natomiast na trzecim mające 3-6 lat (514 osób). Ludność gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku prezentuje poniższy wykres.

Wykres 9. Ludność gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Na terenie Gminy Stryków funkcjonują następujące publiczne przedszkola i oddziały przedszkolne prowadzone przez gminę:

- Przedszkole Samorządowe w Strykowie.
- oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej Nr 1 im. Władysława Jagiełły w Strykowie;
- oddziały przedszkolne w Szkole Podstawowej Nr 2 im. Noblistów Polskich w Strykowie;
- oddziały przedszkolne w Szkole Podstawowej im. ks. Idziego Radziszewskiego w Bratoszewicach;
- oddziały przedszkolne w Szkole Podstawowej im. 24 Lutego 1863 Roku w Dobrej;
- oddziały przedszkolne w Szkole Podstawowej im. gen. dyw. Tadeusza Kutrzeby w Koźlu;
- oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Niesułkowie.

Ponadto na terenie gminy funkcjonują trzy punkty przedszkolne prowadzone przez stowarzyszenia. Należą do nich:

- Przedszkole Sióstr Służebniczek NMP NP w Strykowie;
- Niepubliczne Przedszkole Św. Rodziny w Niesułkowie;
- Niepubliczne Przedszkole "Kucykowe Przedszkole" w Smolicach;

Na gminną sieć szkół podstawowych składają się:

- Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Władysława Jagiełły w Strykowie;
- Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Noblistów Polskich w Strykowie;
- Szkoła Podstawowa im. ks. Idziego Radziszewskiego w Bratoszewicach;
- Szkoła Podstawowa im. 24 Lutego 1863 Roku w Dobrej;
- Szkoła Podstawowa im. gen. dyw. Tadeusza Kutrzeby w Koźlu;
- Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Niesułkowie.

Szkoły podstawowe prowadzone przez osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego to:

- Centrum Kształcenia i Wychowania OHP w Dobieszków;
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa dla Dorosłych w Dobieszkowie.

W Gminie Stryków funkcjonuje ponadto jedna szkoła ponadpodstawowa:

- Zespół Szkół Nr 1 im. Batalionów Chłopskich w Bratoszewicach.

W infrastrukturze gminy znajdują się również żłobki przeznaczone dla dzieci do lat 3:

- Żłobek "Lusia" w Strykowie;
- Kucykowy Żłobek w Smolicach;
- Żłobek "Fiku Miku" w Strykowie.

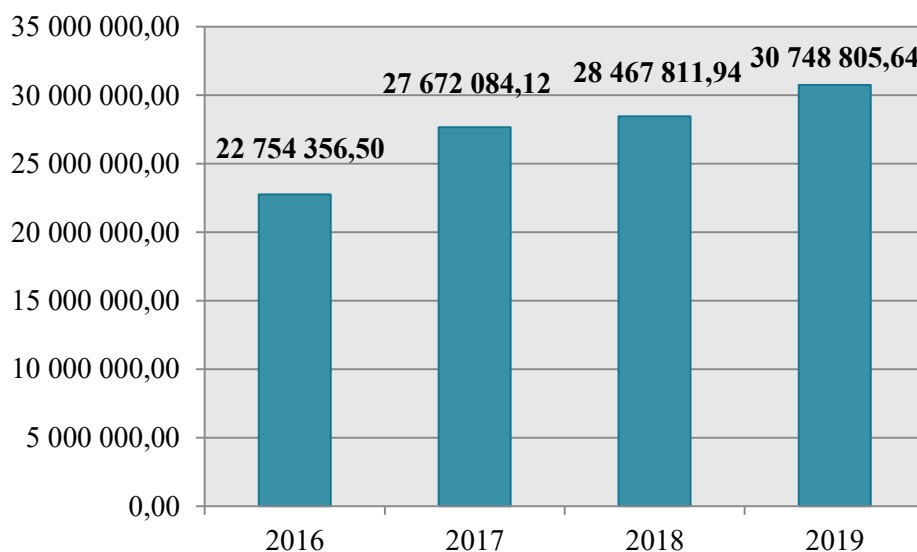
W 2019 roku gmina przy współpracy z Zakładem Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Strykowie zorganizowała dowóz uczniów do szkół, którym objęto również dzieci niepełnosprawne uczęszczające do Zespołu Szkół Specjalnych w Głownie i Specjalnego Ośrodka Szkolno–Wychowawczego w Zgierzu. Na ten cel gmina przeznaczyła łącznie 1 060 000,00 zł. Dodatkowo, gmina zawarła 9 umów dotyczących zwrotu kosztów dowozu z rodzicami dzieci posiadającymi orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego na kwotę 70 631,50 zł.

Finansowanie działań oświatowych odbywa się na podstawie przyznawanych subwencji. Subwencja oświatowa jest ustalana na finansowanie zadań oświatowych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1327) z wyłączeniem zadań związanych z dowozem uczniów oraz zadań związanych z prowadzeniem przedszkoli

ogólnodostępnych i oddziałów ogólnodostępnych w przedszkolach z oddziałami integracyjnymi oraz zadań związanych z prowadzeniem innych form wychowania przedszkolnego.

Co roku na oświatę i wychowanie przeznaczony zostaje znaczny odsetek wydatków gminy. Jednocześnie możemy zauważyć wzrost udziału wydatków na ten cel w porównaniu do lat poprzednich. W 2016 roku wydatki te wyniosły 22 754 356,50 zł, w 2017 roku – 27 672 084,12 zł, w 2018 roku – 28 467 811,94 zł, natomiast w 2019 roku – 30 748 805,64 zł.

Wykres 10. Udział wydatków z budżetu gminy na oświatę i wychowanie w latach 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

4. GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA

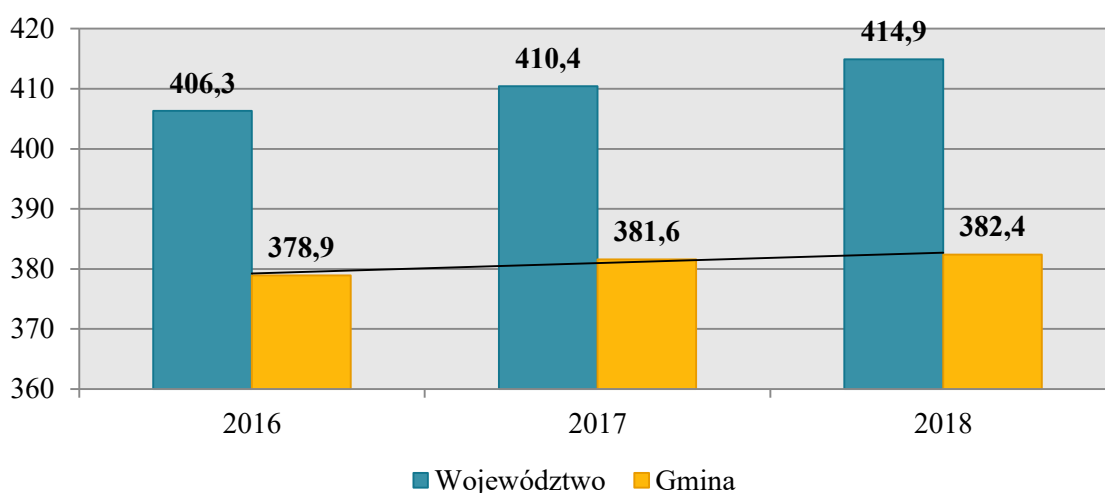
Z danych GUS wynika, że całkowite zasoby mieszkaniowe Gminy Stryków to łącznie 177 lokali, w tym 96 nieruchomości stanowiących własność gminy. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w gminie w 2018 roku kształtowała się na poziomie 86,7 m², co jest wartością znacząco większą w porównaniu do całego województwa łódzkiego, gdzie kształtowała się na poziomie 69,4 m². Na przestrzeni lat 2016-2018 możemy zauważyć spadek liczby wypłaconych dodatków mieszkaniowych i jednocześnie odnotowany został wzrost liczby mieszkań.

Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe w gminie na przestrzeni lat 2016-2018

wyszczególnienie	2016	2017	2018
liczba mieszkań	3 799	3 851	3 884
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	86,2	86,4	86,7
liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych	487	427	401

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Liczba mieszkań przypadająca na każdych 1000 mieszkańców w Gminie Stryków, jest nieco mniejsza w porównaniu z ich liczbą w województwie łódzkim. W gminie na koniec 2018 roku było to 382,4 mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców, z kolei w całym województwie – 414,9. Możemy zauważyć również, że z roku na rok systematycznie wzrasta liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców. Szczegółowe dane w tym zakresie, na przestrzeni lat 2016-2018 prezentuje poniższy wykres.

Wykres 11. Liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców w gminie oraz województwie łódzkim w latach 2016-2018

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Na terenie gminy prowadzony jest Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Stryków na lata 2016-2020, w ramach którego przeprowadzana jest prognoza wielkości i stanu technicznego zasobu, analiza potrzeb, planów dotyczących remontów i modernizacji lokali oraz reguluje zasady zarządzania zasobami. Dodatkowo, określa źródła finansowania i wartości wydatków. Ważnym założeniem Programu jest przeznaczenie budynków mieszkalnych o niskim standardzie technicznym na 2 lokale socjalne.

Charakterystyka instalacji techniczno-sanitarnych w Gminie Stryków według danych prezentowanych przez Główny Urząd Statystyczny z 2018 roku przedstawia poniższa tabela. Z prezentowanych informacji wynika, że mieszkania wyposażone w wodociąg stanowią

91,7% wszystkich mieszkań, mieszkania wyposażone w łazienkę – 79,5%, natomiast wyposażone w centralne ogrzewanie – 72%.

Tabela 4. Instalacje techniczno-sanitarne w Gminie Stryków na przestrzeni lat 2016-2018 (w procentach)

rodzaj instalacji	2016	2017	2018
wodociąg	91,5	91,7	91,7
łazienka	78,9	79,4	79,5
centralne ogrzewanie	71,3	71,9	72,0

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

5. KULTURA, SPORT I REKREACJA

Działalność kulturalną na terenie gminy prowadzi Ośrodek Kultury i Rekreacji, w skład którego wchodzi Dom Kultury w Strykowie, Dom Kultury w Niesułkowie oraz Ośrodek Wodniacki w Strykowie. Do celów jego działalności zaliczyć można:

- promowanie wizerunku Ośrodka jako instytucji ważnej dla gminy i regionu oraz całego kraju,
- stworzenie oferty programowej Ośrodka elastycznej i otwartej na nowe inicjatywy i trendy kulturowe w oparciu o dotychczasowe doświadczenia i diagnozę potrzeb kulturalnych,
- zwiększenie atrakcyjności, jakości i dostępności oferty Ośrodka poprzez rozwijanie współpracy w partnerstwach,
- wykreowanie wizerunku Ośrodka jako instytucji posiadającej wysoko wykwalifikowaną, otwartą na rozwój kadrę,
- popularyzacja książki i czytelnictwa w ramach działalności Gminnej Biblioteki Publicznej (GBP),
- współdziałanie z instytucjami upowszechniania kultury, organizacjami, towarzystwami w rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa,
- zróżnicowanie źródeł finansowania na realizację zamierzeń programowych,
- ochrona i podtrzymanie wartości dziedzictwa kulturowego w aspekcie folkloru wiejskiego i tradycji kulinarnej regionu.

Mieszkańcy gminy mogą uczestniczyć w organizowanych przez Ośrodek różnorodnych sekcjach, klubach, wystawach, imprezach i wydarzeniach kulturalnych. Ośrodek prowadzi sekcje muzyczne, plastyczne, teatralno-musicalowe, wokalne czy też komputerowe skierowane do osób po 50 roku życia.

Przy Ośrodku Kultury i Rekreacji w Strykowie działają następujące grupy i zespoły:

- Klub tańca towarzyskiego „TWIX”;
- Zespół tańca współczesnego „AGAT”;
- Grupa Teatralna „Pod sceną”;
- Zespół wokalny „Samosiejka”;
- Chór Seniora „ECHO”.

W ramach swojej działalności Ośrodek zajmuje się organizacją różnorodnych wydarzeń kulturalnych: zabaw integracyjnych, festynów, happeningów, audycji muzycznych, turniejów i konkursów, wystaw oraz warsztatów tanecznych. Oprócz tego, wspiera podejmowane przez wszystkie sołectwa przedsięwzięcia, tj. imprezy patriotyczne, pikniki rodzinne, imprezy plenerowe, a także zabawy mikołajkowe.

Na terenie gminy cyklicznie odbywają się również różnego rodzaju wydarzenia kulturalne, festiwale i konkursy organizowane przez OKiR. Wśród organizowanych w 2019 roku można wymienić:

- XXVII Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy,
- Uroczystość 156 Rocznicy Bitwy pod Dobrą,
- Biało-Czerwona Majówka nad zalewem w Strykowie,
- Festyn Rodzinny nad zalewem w Strykowie,
- V Dni Trzeźwości – współorganizacja imprezy nad zalewem w Strykowie,
- Dni Strykowa – Jubileusz 625-lecia Strykowa,
- Piknik Rodzinny i Wieczór sobótkowy nad zalewem,
- Piknik dla dzieci nad zalewem – gry i zabawy,
- Dożynki Gminne w Gozdowie,
- Uroczystości 80 Rocznicy Bitwy nad Bzurą w Koźlu,
- Uroczystości 80 Rocznicy agresji wojsk radzieckich na Polskę,
- Uroczystości 101 Rocznicy Odzyskania Niepodległości przez Polskę,
- XVII Przegląd Konkursowy Młodzieżowych Zespołów Wokalnych i Solistów,
- Spotkanie wigilijne środowiskowe dla KGW połączone z koncertem.

Upowszechnianiem wiedzy i kultury w Gminie Stryków zajmuje się ponadto, działająca na jej terenie - Gminna Biblioteka Publiczna. Biblioteka zajmuje się

rozpoznawaniem, rozwijaniem oraz zaspokajaniem potrzeb czytelniczych i informacyjnych, edukacją i przygotowaniem małych dzieci do wczesnych kontaktów z książką i biblioteką, pomocą w rozwijaniu umiejętności samokształcenia uczniów i studentów, a także ochroną i zachowaniem zbiorów dla przyszłych pokoleń. Biblioteka organizuje również wystawy, spotkania autorskie, konkursy literackie i lekcje biblioteczne oraz rozpowszechnia informacje o gminie poprzez udostępnianie i sprzedaż informatorów promocyjnych.

Gminna Biblioteka Publiczna zlokalizowana jest w Strykowie, ale dysponuje pięcioma filiami w: Bratoszewicach, Dobrej, Koźlu, Niesułkowie i Swędowie, dzięki czemu wszyscy mieszkańcy gminy mają możliwość korzystania ze zbiorów publicznych.

Na terenie gminy znajduje się kilkanaście świetlic wiejskich, które zostały przekazane do użytkowania lokalnym społecznościom. W świetlicach rozwija się w szczególności działalność rekreacyjno-kulturalna, a dzięki obecności jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych oraz Kół Gospodyń Wiejskich, organizowane są imprezy rekreacyjno-sportowe dla dzieci czy seniorów. Świetlice wyposażone są w niezbędny sprzęt kuchenny oraz sprzęt do nagłośnienia, co umożliwia organizowanie np. warsztatów kulinarnych. W bezpośrednim sąsiedztwie znajdują się place zabaw oraz zewnętrzne siłownie, co uatrakcyjnia ofertę animacyjną czasu wolnego dla różnych grup wiekowych.

Na obszarze gminy znajdują się dobre warunki dla turystyki pieszej, rowerowej oraz konnej. Na atrakcyjność regionu i potencjał do rozwoju turystycznego ogromny wpływ ma obecność obszaru chronionego Natura 2000. Oprócz cennych walorów przyrodniczo-krajobrazowych na terenie gminy znaleźć można również zabytki architektury, w tym sakralnej oraz pomniki przyrody.

Infrastruktura sportowo-rekreacyjna w gminie składa się z następujących obiektów:

- Stadion im. Mirosława Koprowskiego przy ul. Brzezińskiej w Strykowie;
- Tor motocrossowy im. Kazimierza Witzaka;
- Kompleks Boisk Sportowych Orlik;
- Obiekt sportowy w Bratoszewicach;
- Skatepark z placem zabaw;
- Place zabaw w sołectwach i inne.

Do klubów sportowych działających na terenie gminy należą LUKS Dwójka Stryków, TK Basket Stryków, LKS Huragan Swędów, MKS Zjednoczeni Stryków, LUKS Dobra, Stowarzyszenie Klub Biegowy Powstaniec Dobra, LUKS Struga Dobieszków oraz Klub Motorowy Stryków.

6. OPIEKA ZDROWOTNA

W zakresie podstawowej opieki zdrowotnej dla mieszkańców Gminy Stryków usługi świadczy 5 zakładów opieki zdrowotnej:

- Centrum Rehabilitacji MedEA Ewa Puławska, Arkadiusz Długołęcki s.c.;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ALAMED”;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia „Medico” w Strykowie;
- Ośrodek Zdrowia w Strykowie Klincewicz – Cichosz Spółka Jawna, z filiami w Bratoszewicach, Dobrej i Niesułkowie;
- Specjalistyczne Gabinety Lekarskie Va!.

Wszystkie powyższe podmioty są niepublicznymi zakładami opieki zdrowotnej, ponieważ na terenie gminy nie istnieje publiczny ZOZ.

Z danych GUS wynika, iż w Gminie Stryków w 2018 roku na 1 przychodnię przypadało 1 263 mieszkańców. W stosunku do liczby mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w całym powiecie, która wynosiła 1 536 pokazuje to lepszą kondycję systemu opieki zdrowotnej w gminie niż w skali powiatu. W ramach POZ w przedmiotowym roku udzielono 6,1 porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca, co również jest podobną, ale wyższą wartością w stosunku do całego powiatu zgierskiego.

Tabela 5. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w gminie w porównaniu do powiatu w 2018 roku

wyszczególnienie	Powiat	Gmina
liczba osób przypadających na 1 przychodnię	1536	1263
przychodnie	108	10
porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca	5,0	6,1

Źródło: *Statystyczne Vademecum Samorządowca 2019*

7. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

W Gminie Stryków o bezpieczeństwo i porządek dbają policjanci z Komisariatu Policji w Strykowie.

Ochronę przeciwpożarową w gminie zapewnia Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza Państwowej Straży Pożarnej w Strykowie wspierana przez dziesięć, działających w formie stowarzyszeń, Ochotniczych Straży Pożarnych. Jednostki posiadają odpowiednie wykształcenie oraz specjalistyczny sprzęt do walki z pożarami i innymi klęskami żywiołowymi oraz realizacji zadań związanych z ratownictwem technicznym, medycznym, wysokościowym, chemiczno-ekologicznym, poszukiwawczo-ratowniczym i wodnym.

8. POTENCJAŁ DO ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

8.1. WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI I STOWARZYSZENIAMI

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku⁷. Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowę kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizacja grup społecznych i jednostek do większej aktywności "obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej"⁸. Oprócz wspomnianych, ważną rolę omawianych instytucji jest dostawa usług nieopłacalnych z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie, z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Zadaniem takich grup jest między innymi zapewnienie dóbr i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem⁹.

Na obszarze Gminy Stryków funkcjonują organizacje pozarządowe, które działają na rzecz społeczności lokalnej oraz stanowią ważne zaplecze i potencjał do rozwiązywania problemów społecznych. Do organizacji działających na terenie gminy należą:

- Bractwo Konne Św. Marcina;
- Bratoszewicki Klub Sportowy;
- Dobrski Klub Sportowy „Victoria”;
- Fundacja Błękitnia;
- Jeździecki Klub Sportowy JANTAR;

⁷ <https://poradnik.ngo.pl/>

⁸ J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, s. 269.

⁹ M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje, s. 15.

- Klub Ekologiczny „Terra”;
- Klub Europejski EURO KLUB;
- Klub Sportowy Gozdów;
- Ludowy Klub Sportowy „Huragan” w Swędowie;
- Ludowy Klub Sportowy „Ogniki Koźle”;
- Ludowy Klub Sportowy „Olimpia”;
- Ludowy Klub Sportowy Pludwiny;
- Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Agronom”;
- Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Bratoszewice”;
- Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Dwójka”;
- Ludowy Uczniowski Klub Sportowy Koźle;
- Ludowy Uczniowski Klub Sportowy w Dobrej;
- Łódzkie Centrum Okinawa Shorin-ryn Karate i Kobudo „BUSHI”;
- Miejski Klub Sportowy „Zjednoczeni”;
- Stowarzyszenie „Mała Ojczyzna”;
- Stowarzyszenie „Niesułkowskie Klimaty”;
- Stowarzyszenie Przyjaciół Bratoszewic;
- Stowarzyszenie przy parafii św. Doroty NADZIEJA;
- Stowarzyszenie Rozwoju Lokalnego „Za Miastem”;
- Stowarzyszenie „Strykowie dla Rozwoju”;
- Stowarzyszenie „Pomoc Rodzinie” w Głownie;
- Stowarzyszenie Klub Biegowy Powstaniec;
- Stowarzyszenie Pomoc Rodzinie;
- Towarzystwo Koszykówki Basket Stryków.

Współpraca Gminy Stryków z organizacjami pozarządowymi odbywa się na wielu płaszczyznach oraz dotyczy różnorodnych form i sfer pożytku publicznego. Wsparcie finansowe ma istotny wpływ na zakres i jakość pracy podmiotów realizujących zadania publiczne oraz umożliwia organizacjom pożytku publicznego aktywniej włączyć się w realizację zadań gminy. Dzięki dofinansowaniom zwiększa się grupa potencjalnych beneficjentów działań gminy oraz aktywność obywatelska mieszkańców.

Obszary, kierunki i formy realizacji wspólnych zadań i współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi określone zostały w *Rocznym programie współpracy*

z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami na rok 2020 zatwierdzonym uchwałą Nr XVI/165/2019 Rady Miejskiej w Strykowie z dnia 27 listopada 2019 roku.

Głównym celem programu jest: „poprawa jakości życia oraz pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych mieszkańców gminy poprzez stwarzanie im możliwości i warunków uczestnictwa w życiu publicznym”. Do celów szczególności należy natomiast:

- promowanie społeczeństwa obywatelskiego poprzez wspieranie aktywności mieszkańców gminy;
- wzmacnianie skuteczności i efektywności wykonywania zadań publicznych;
- otwarcie na innowacyjność i konkurencyjność w wykonywaniu zadań publicznych;
- tworzenie warunków do wzmacniania istniejących organizacji pozarządowych, powstawania nowych organizacji i inicjatyw obywatelskich;
- zapewnienie efektywnego wykonywania zadań publicznych gminy przez włączenie do ich realizacji organizacji pozarządowych;
- powierzanie organizacjom zadań publicznych;
- promocja gminy oraz prezentacja osiągnięć i dorobku organizacji pozarządowych biorących udział w realizacji Programu.

Priorytetowymi zadaniami gminy przeznaczonymi do realizacji przez organizacje pozarządowe w 2020 roku są:

- upowszechnianie kultury fizycznej i sportu w środowisku wiejskim;
- szkolenie utalentowanych sportowo dzieci i młodzieży;
- organizacja imprez sportowych i turniejów międzyszkolnych o zasięgu gminnym;
- prowadzenie działalności wychowawczej i popularyzatorskiej w zakresie krajoznawstwa i aktywnego wypoczynku;
- wspieranie realizacji przedsięwzięć artystycznych w szczególności festiwalu, koncertów muzycznych, konkursów i przeglądów imprez kulturalnych oraz udziału w tych przedsięwzięciach artystycznych;
- organizacja imprez i widowisk kulturalnych;
- organizacja szkoleń i warsztatów;
- wspieranie osób i rodzin z problemami niepełnosprawności;
- aktywizowanie środowiska lokalnego poprzez inicjowanie przedsięwzięć o charakterze integracyjnym, twórczym, sportowym lub rekreacyjnym;

- integracja społeczna osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem, w szczególności bezrobotnych, bezdomnych i uzależnionych¹⁰.

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w gminie, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Miejskiego oraz jednostek organizacyjnych (m.in. MGOPS, placówek oświatowych). System realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.). To właśnie jakość pracy administracji w ogromnej mierze narzuca tempo rozwoju wspólnoty lokalnej. Podstawą wdrożenia w życie założeń Strategii będzie partnerstwo i skonsolidowane podejście do obszarów problemowych. Skala i charakter wyzwań rozwojowych, przed jakimi stoi samorząd w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, wymagają kompleksowego ich rozwiązywania oraz działania z wykorzystaniem efektu synergii (uzyskiwanie zwielokrotnionych korzyści dzięki umiejętnemu połączeniu części składowych całości).

8.2. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy Stryków jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Według *Statutu Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Strykowie* zatwierdzonego uchwałą Rady Miejskiej Nr X/90/2019 z dnia 26 czerwca 2019 roku, celem jego działalności jest:

1. umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości;
2. wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokajania niezbędnych potrzeb i umożliwianie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka;
3. podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielniania się osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem;

¹⁰ *Roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami na rok 2020* (uchwała Nr XVI/165/2019 Rady Miejskiej w Strykowie z dnia 27 listopada 2019 roku).

4. zapobieganie powstawaniu trudnych sytuacji życiowych rodzących zapotrzebowanie na pomoc społeczną¹¹.

Ośrodek realizuje zadania własne gminy, zadania zlecone gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb gminy, bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych, a w szczególności:

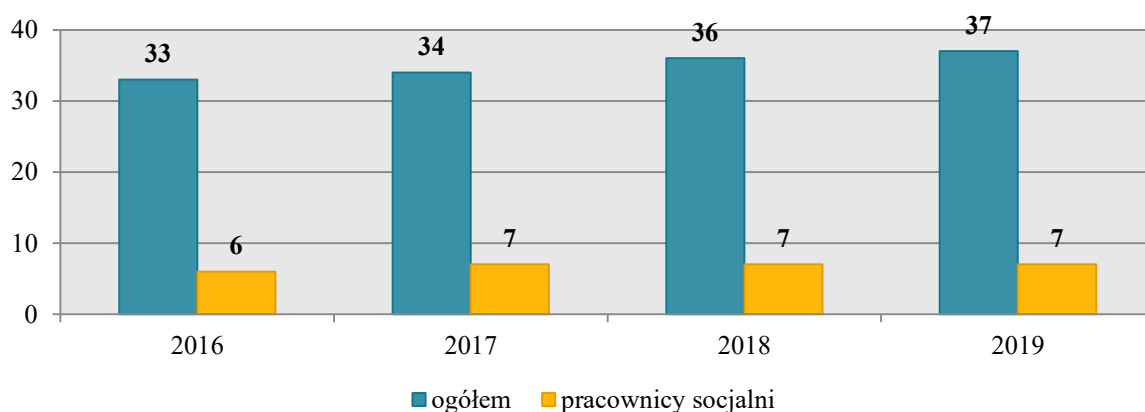
- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 713 z późn. zm.);
- uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023 (M.P. z 2018 r., Nr 140);
- ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 111);
- ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 218 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r, poz. 821 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 685);
- ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 695 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1327);
- ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tj. Dz.U. z 2020 r., poz. 1348 z późn. zm.);

¹¹ Statut Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Strykowie (uchwała Rady Miejskiej Nr X/90/2019 z dnia 26 czerwca 2019 roku).

- ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407).

Na koniec 2019 roku w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej w Strykowie zatrudnionych było 37 pracowników, w tym 2 osoby na kierowniczych stanowiskach oraz 7 pracowników socjalnych. W latach 2016-2019 liczba zatrudnionych pracowników socjalnych utrzymywała się na stałym poziomie. Ośrodek od 2017 roku spełnia ustawowy warunek co do liczby zatrudnionych osób – 1 pracownik socjalny na 2000 osób lub 1 pracownik socjalny na 50 rodzin i minimum 3 zatrudnionych pracowników socjalnych.

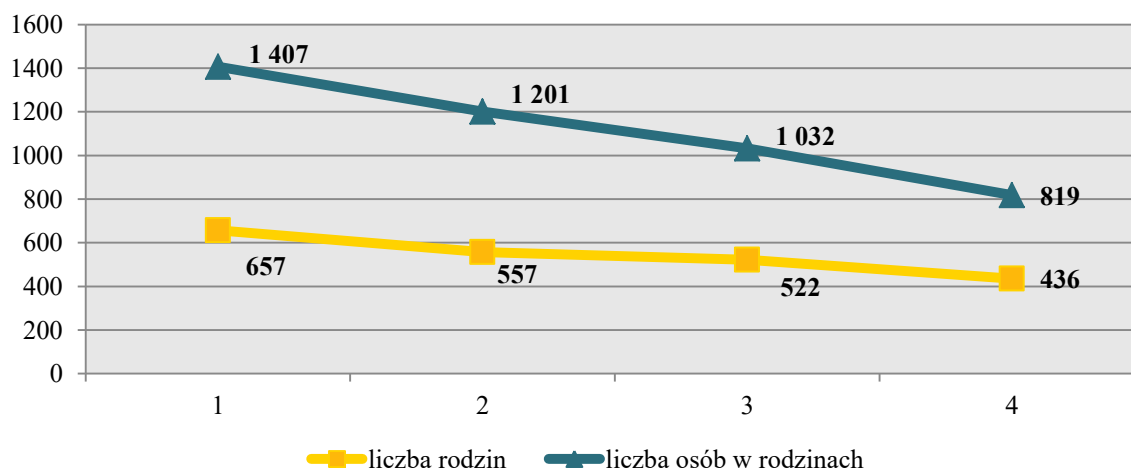
Wykres 12. Kadra jednostek organizacyjnych pomocy społecznej na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Na przestrzeni lat 2016-2019 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Stryków uległa zmniejszeniu. W 2019 roku z pomocy skorzystało jedynie 436 rodzin – to o 86 rodzin mniej niż w 2018 roku i jednocześnie o 221 rodzin mniej niż w 2016 roku.

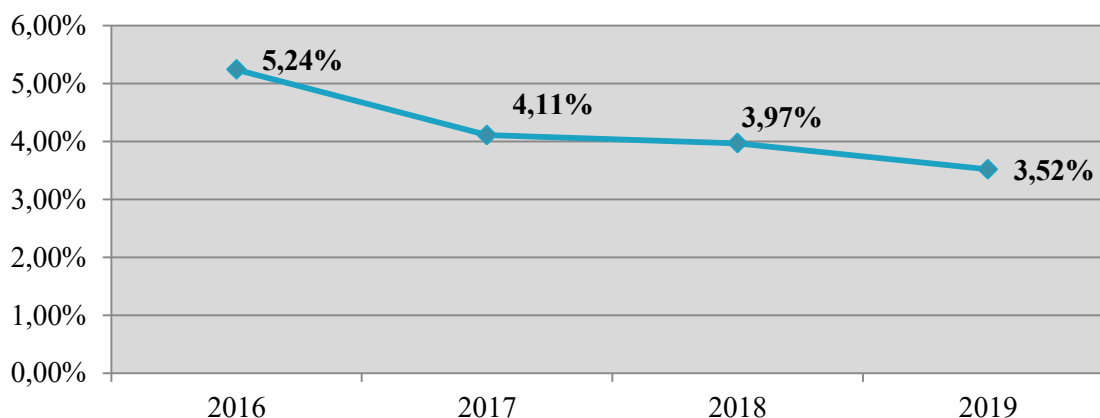
Wykres 13. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Gminie Stryków w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Liczba pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 tysiąc mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprivacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2016-2019 wartość tego wskaźnika uległa zmniejszeniu – z 5,24% w 2016 roku, do 3,52% w 2019 roku. Dane w tym zakresie zaprezentowane zostały na poniższym wykresie.

Wykres 14. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku i płeć. Z danych tych wynika, iż w 2019 roku najwięcej osób korzystających z tego typu pomocy było w wieku produkcyjnym, jednak osoby wieku poprodukcyjnym również stanowiły znaczną część ogółu. Pod względem płci widoczna jest niewielka dysproporcja – korzystających z pomocy społecznej kobiet jest niewiele więcej niż mężczyzn (liczba kobiet – 148, liczba mężczyzn – 134).

Wykres 15. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2016-2019

wiek	2016		2017		2018		2019	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
0-17	0	0	1	0	1	0	0	0
produkcyjny	271	143	209	99	205	101	191	80
poprodukcyjny	66	43	84	62	89	68	91	68
ogółem	337	186	294	161	295	169	282	148

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Strykowie udzielił pomocy w formie świadczeń pieniężnych 370 osobom (łącznie 9 530 świadczeń), natomiast w formie świadczeń niepieniężnych – 149 osobom (łącznie 2 698 świadczeń).

W 2019 roku świadczenia pieniężne udzielone mieszkańcom Gminy Stryków stanowiły 77,94% wszystkich udzielonych świadczeń, natomiast świadczenia niepieniężne – 22,06 %. Dane statystyczne w tym zakresie obrazuje poniższy wykres.

Wykres 16. Liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w 2019 roku

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. W porównaniu do roku 2016, w 2019 roku liczba osób długotrwale pobierających świadczenie zmalała z 225 w 2016 roku do 208 w 2019 roku. Oznacza to spadek o 7%. Różnice w zakresie płci osób długotrwale pobierających świadczenie w 2019 roku są znaczące – mężczyźni stanowili 41% wszystkich osób, którym świadczenie to zostało przyznane, a kobiety - 59%.

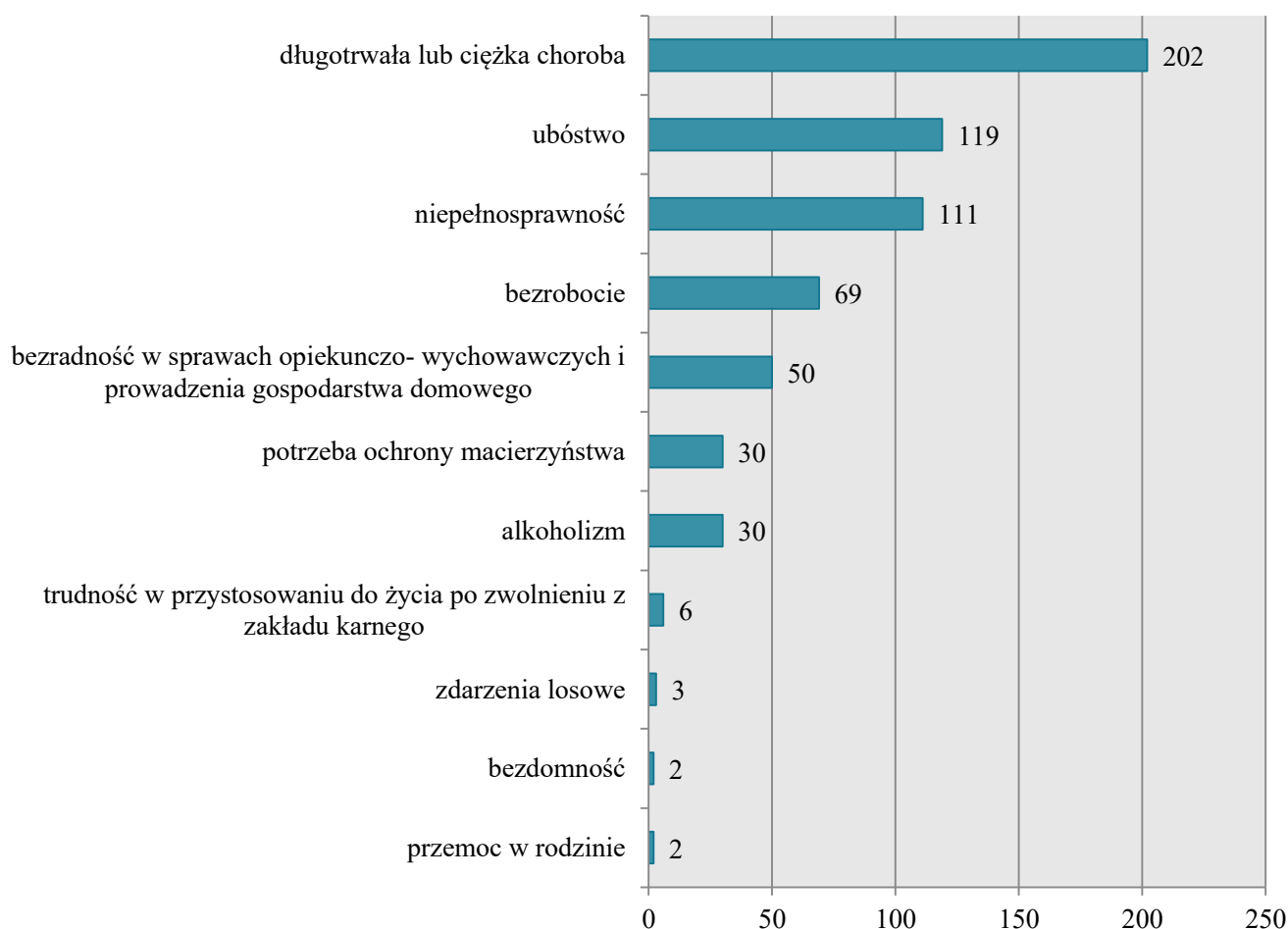
Tabela 6. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2016-2019 w podziale na płeć

płeć	2016	2017	2018	2019
kobiety	100	92	97	122
mężczyźni	125	116	110	86
ogółem	225	208	207	208

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w Gminie Stryków była długotrwała lub ciężka choroba - z tego powodu pomoc otrzymały 202 rodziny. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znajduje się ubóstwo (119 rodzin), natomiast na trzecim – niepełnosprawność (111 rodzin). Wśród powodów udzielania świadczeń charakteryzujących się znaczną ilością rodzin je otrzymujących, znajduje się także bezrobocie (69 rodzin) oraz bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych (50 rodzin).

Wykres 17. Powody udzielania świadczeń w 2019 roku (liczba rodzin)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby przeprowadzonych wywiadów środowiskowych na przestrzeni lat 2016-2019. W 2018 roku przeprowadzono je z 490 rodzinami, natomiast w 2019 z 291 rodzinami. Dane przedstawia poniższa tabela.

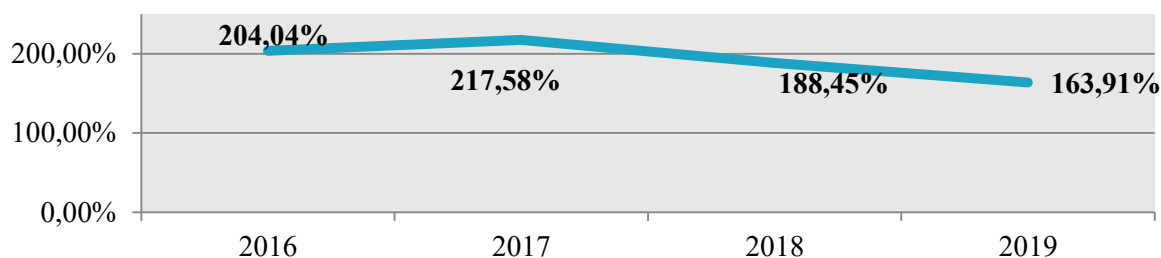
Tabela 7. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba osób ogółem	760	544	554	291
liczba rodzin	450	402	490	291
liczba osób w rodzinach	1120	798	554	506

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Wskaźnik pracy socjalnej, czyli stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%, kształtował się w 2019 roku na poziomie 163,91%. W stosunku do roku 2016, wskaźnik ten znacznie zmalał – różnica kształtuje się na poziomie 40,13 pp.

Wykres 18. Wskaźnik pracy socjalnej w Gminie Stryków na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

8.3. ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Poniżej przedstawione zostały wszystkie zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie Gminy Stryków. Należą do nich:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Komisariat Policji,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- placówki oświatowe i świetlice wiejskie,
- Ośrodki zdrowia,
- Punkt Informacyjny – Konsultacyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy i dla Osób w Kryzysie,
- Ośrodek Kultury i Rekreacji,
- Biblioteka Publiczna,
- Punkt wydawania posiłków,
- Świetlica Środowiskowa,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

III. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Diagnoza problemów społecznych jest niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian oraz stanowi podstawę rzetelnej i adekwatnej do potrzeb lokalnej społeczności Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Pomaga ona zidentyfikować negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców, przez co możliwe jest właściwe wytyczenie kierunków zmian oraz planowanie działań i zasobów.

Diagnozę społeczną przeprowadza się w celu:

- identyfikacji przyczyn wywołujących sytuacje problemowe,
- identyfikacji wzajemnych związków pomiędzy problemami i kwestiami społecznymi,
- identyfikacji skali problemów społecznych w danym układzie administracyjnym,
- identyfikacji regionalnych, lokalnych uwarunkowań problemów społecznych,
- analizy podejmowanych działań zmierzających do rozwiązania sytuacji problemowej lub jej złagodzenia,
- analizy proponowanych rozwiązań przez politykę społeczną regionu.

Odpowiednie zaplanowanie, przeprowadzenie diagnozy oraz późniejsza obiektywna interpretacja wyników pozwala na wyciągnięcie wniosków zgodnych ze stanem faktycznym i opracowanie dokumentów strategicznych.

Diagnoza problemów społecznych została przeprowadzona wśród 100 dorosłych mieszkańców Gminy Stryków, 107 uczniów oraz 10 sprzedawców napojów alkoholowych i miała na celu zidentyfikowanie problemów występujących wśród tych grup, rozpoznanie przyczyn i czynników wywołujących sytuacje problemowe, określenie skali i zakresu tych problemów oraz wskazanie rozwiązań wyjaśniających sytuację problemową lub łagodzących ich negatywne skutki.

Istotą badania było poznanie opinii oraz postaw mieszkańców Gminy Stryków na temat:

- uzależnień od alkoholu, nikotyny i narkotyków,
- przemocy rówieśniczej,
- cyberprzemocy,
- uzależnień behawioralnych,

- profilaktyki,
- starzenia się społeczeństwa,
- rynku pracy,
- ubóstwa,
- wykluczenia społecznego,
- niepełnosprawności,
- osób starszych,
- bezdomności,
- bezpieczeństwa publicznego.

Badania wśród wszystkich grup zostały wykonane zgodnie z metodologią ilościową. Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych miał podobną konstrukcję niezależnie od badanej grupy. Składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru. Ze względu na specyfikę poszczególnych grup dokonano spersonalizowania pytań, dostosowując ich charakter do profilu respondenta.

W przypadku uczniów oraz dorosłych mieszkańców zastosowano badanie ankietowe za pomocą techniki CAWI (*Computer Assisted Web Interviews*). Technika ta polega na przeprowadzeniu ankiety, która jest dostępna online. Pozwala ona na anonimowość, dzięki czemu osoby biorące udział w badaniu czują się swobodnie.

Badania wśród sprzedawców napojów alkoholowych zostały wykonane za pomocą techniki CATI (*Computer-Assisted Telephone Interviewing*), która jest bardzo często wykorzystywana w badaniach rynkowych ze względu na krótki czas zbierania danych. Polega na przeprowadzeniu ankiety poprzez rozmowę telefoniczną z respondentem.

Wyniki zebrane w procesie ankietowania posłużyły do opracowania dokumentu t.j. „Diagnozy Problemów Społecznych na terenie Gminy Stryków”, a także zostały ujęte w niniejszej Strategii. Każdy z omawianych obszarów, wzbogacono o wnioski pozyskane w badaniu, a dodatkowo stanowiły istotny punkt wyjścia do opracowania celów strategii.

IV. ANALIZA SWOT

Jedną z najbardziej powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT¹² polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

GRUPY CZYNNIKÓW W METODZIE SWOT SĄ DEFINIOWANE W NASTĘPUJĄCY SPOSÓB:

¹² Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości

MOCNE STRONY

1. Zwiększająca się liczba mieszkańców gminy na przestrzeni lat.
2. Atrakcyjność gminy pod względem przyrodniczym, turystycznym oraz komunikacyjnym.
3. Obecność Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej na terenie gminy.
4. Wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON.
5. Obecność dużych przedsiębiorstw i inwestorów.
6. Niski poziom bezrobocia w gminie.
7. Wysoki poziom zatrudnienia w sektorze usług i sprzedaży.
8. Funkcjonowanie licznych szkół podstawowych oraz punktów przedszkolnych.
9. Podejmowanie licznych działań o charakterze kulturalnym.
10. Rozwinięta infrastruktura sportowa, kulturalna i rekreacyjna.
11. Funkcjonowanie na terenie gminy organizacji pozarządowych o różnorodnym profilu działalności.
12. Spadek wskaźnika deprywacji lokalnej na przestrzeni ostatnich lat.
13. Stosunkowo mała liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, potrzeby ochrony macierzyństwa, bezdomności oraz narkomanii.
14. Dostęp do pomocy i wsparcia dla osób uzależnionych i doznających przemocy w rodzinie dzięki funkcjonowaniu Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego ds. Przeciwdziałania Przemocy i dla Osób w Kryzysie.
15. Prowadzenie zajęć dla Grupy AA w Punkcie Konsultacyjnym.
16. Funkcjonowanie na Klubu Seniora.
17. Prowadzenie programów i warsztatów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.
18. Spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej w ostatnich latach.
19. Funkcjonowanie Świetlicy Środowiskowej oraz świetlic wiejskich.

SŁABE STRONY

1. Utrzymujący się na przestrzeni ostatnich lat ujemny przyrost naturalny.
2. Wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności.
3. Niewystarczająca liczba miejsc w gminie przeznaczonych dla seniorów.
4. Brak mieszkań chronionych i readaptacyjnych dla osób ze specjalnymi potrzebami na terenie gminy.
5. Brak funkcjonującego na terenie gminy publicznego żłobka lub klubu dziecięcego.
6. Występujący problem długotrwałego bezrobocia na terenie gminy.
7. Brak Centrum/Klubu Integracji Społecznej dla mieszkańców gminy.
8. Corocznie zmniejszająca się ilość osób objętych działaniami profilaktyki od substancji uzależniających.
9. Stosunkowo wysoki odsetek uczniów deklarujących doświadczenie i stosowanie przemocy.
10. Brak publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej.
11. Występowanie problemu prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu oraz picia alkoholu przez kobiety w ciąży.
12. Brak świadomości części mieszkańców na temat negatywnych konsekwencji stosowania przemocy wobec dzieci jako metody wychowawczej.
13. Wzrost w ostatnich latach udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców gminy zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy.
14. Zbyt mała ilość alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla mieszkańców.
15. Stosunkowo wysoki odsetek dorosłych mieszkańców oraz uczniów deklarujących doświadczenie przemocy.
16. Brak obiektów całodobowej opieki, typu DPS, dla seniorów i osób zależnych.

SZANSE

1. Rozwój turystyki.
2. Rozwój gospodarczy gminy.
3. Pozyskanie środków unijnych na rozwój gminy.
4. Promocja gminy w całej Polsce.
5. Pozyskanie nowych inwestorów zagranicznych.
6. Utworzenie nowych dużych przedsiębiorstw w gminie.
7. Aktywizacja społeczna mieszkańców, rozwój fizyczny i sportowy.
8. Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.
9. Wzrost aktywności i integracji osób starszych.
10. Rozwój usług społecznych na rzecz osób starszych.
11. Rozwój usług społecznych i infrastruktury dla rodziców dzieci do lat 3.
12. Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.
13. Dostępność do pomocy w przypadku doświadczenia przez mieszkańców problemów przemocy lub uzależnień.
14. Rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
15. Dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy w przypadku problemów uzależnień i przemocy.
17. Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców.
18. Rozwój Strykowskiej Karty Seniora przy współpracy z partnerami prywatnymi.

ZAGROŻENIA

1. Starzejące się społeczeństwo.
2. Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych.
3. Zwiększenie się liczby mieszkańców potrzebujących pomocy społecznej.
4. Wzrost liczby mieszkańców uzależnionych od substancji psychoaktywnych.
5. Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności.
6. Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych.
7. Wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych.
8. Zwiększenie skali problemu przemocy w stosunku do dzieci.
9. Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach, zaburzenie więzi rodzinnych.
10. Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
11. Ryzyko zaburzeń psychicznych i zachowań suicydalnych wśród dzieci i młodzieży.
12. Wycofanie się przedsiębiorców z działalności na obszarze Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.
13. Wzrost liczby niepełnosprawnych mieszkańców i konieczność reorganizacji przestrzeni publicznych.
14. Wzrost zapotrzebowania na pracę subsydiowaną, roboty publiczne i staże wśród mieszkańców.

V. KIERUNKI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE STRYKÓW

1. CEL OGÓLNY STRATEGII, ADRESACI, REZULTATY

Cel ogólny strategii:

Sprawny i odpowiedni do potrzeb, system rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Stryków.

POPURZEZ Podejmowanie interwencji w odpowiedzi na zdiagnozowane problemy mieszkańców w gminie,

TAK, ABY interwencja uwzględniała charakter i skalę problemów oraz optymalizowała wykorzystywanie dostępnych zasobów i umożliwiała kontynuację działań w przyszłości.

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stryków przyniesie:

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami;
- poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla rozmaitych grup adresatów w formie dla nich przyjaznej z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji;
- zwiększenie udziału obywateli, wspólnot mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- wzrost atrakcyjności Gminy Stryków jako przyjaznego dla rodzin z dziećmi, seniorów oraz osób niepełnosprawnych miejsca życia;

- wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin w tym na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego;
- poprawę dostępu do takich ofert dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i niskich kwalifikacji zawodowych;
- wzrost zasobów instytucjonalnych na rzecz starszej części społeczeństwa, osób niepełnosprawnych oraz ze specjalnymi potrzebami wsparcia;
- wzrost liczby podmiotów sektora NGO na rzecz rozwoju gminy i integracji społecznej.

2. PLANOWANE OBSZARY DZIAŁAŃ STRATEGICZNYCH

Na podstawie obowiązujących lub opracowywanych programów przeprowadzono analizy diagnostyczne, w skład których wchodzi:

- charakterystyka dziedziny, skali problemu i działań interwencyjnych (rozdział Podstawowe informacje o dziedzinie, skali problemu i działań interwencyjnych),
- analiza SWOT,
- charakterystyka głównych obszarów problemowych (rozdział Obszary problemowe),
- wskazanie najważniejszych obszarów powiązań (rozdział Korelacje).

Podkreślenia wymaga ostatni wymieniony element analizy diagnostycznej – wskazuje on na komplementarność dziedzin planowania strategicznego, zarówno w zakresie podmiotowym jak i funkcjonalnym. W tym celu określone zostały korelacje, powiązania międzydziedzinowe z uwzględnieniem obszarów funkcjonowania gminy nie objętych zakresem Strategii (np. mieszkalnictwo, edukacja) oraz działalności instytucji nie prowadzonych przez Gminę Stryków.

W oparciu o wnioski wynikające z diagnoz, sformułowano dla każdej z dziedzin cele operacyjne. Dla każdego z nich określone zostały podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, źródła finansowania oraz wytyczne dla monitorowania realizacji celów.

2.1. WSPIERANIE RODZINY PRZEŻYWAJĄCEJ TRUDNOŚCI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE I SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZNEJ

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie gminy w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny stanowi Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom z gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

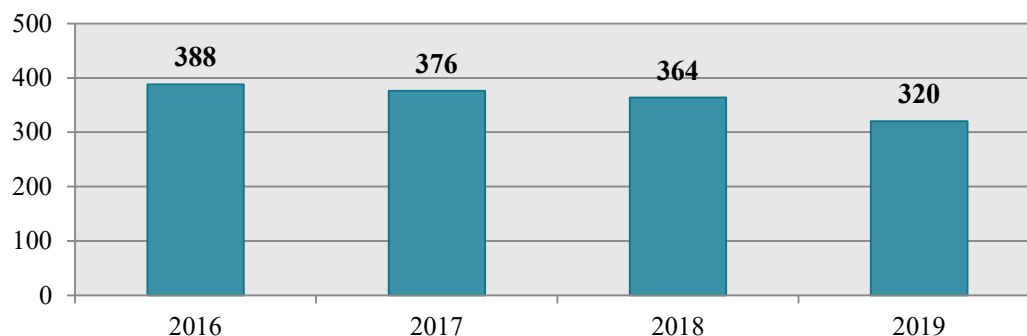
W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

W 2019 roku objętych pomocą społeczną było łącznie 624 rodzin. Dostrzegalna jest dominacja rodzin 1-osobowych lub o małej liczbie dzieci.

Na poniższym wykresie zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2016-2019. Możemy zauważyć, że ze świadczeń tych w 2019 roku korzystało średnio 320 rodzin, czyli o ponad 10% rodzin

mniej niż w roku 2018 oraz o 11% mniej niż w roku 2017. W latach 2016-2019 dostrzegalna jest tendencja spadkowa jeśli chodzi o średniomiesięczną liczbę rodzin korzystających z tego typu świadczeń.

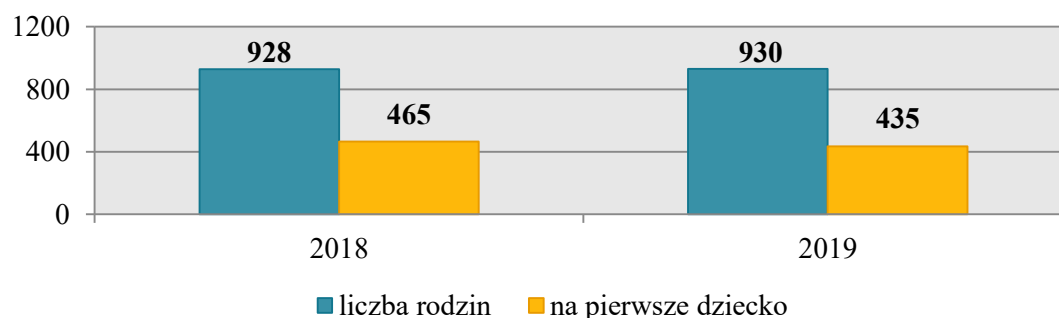
Wykres 19. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2018 roku ze świadczenia wychowawczego 500+ korzystało 928 rodzin, natomiast w 2019 roku – 930 rodzin. Na przestrzeni lat 2018-2019 nastąpił wzrost liczby rodzin, pobierających to świadczenie, jednocześnie zmniejszył się udział rodzin pobierających świadczenie na pierwsze dziecko w ogólnej licznie beneficjentów.

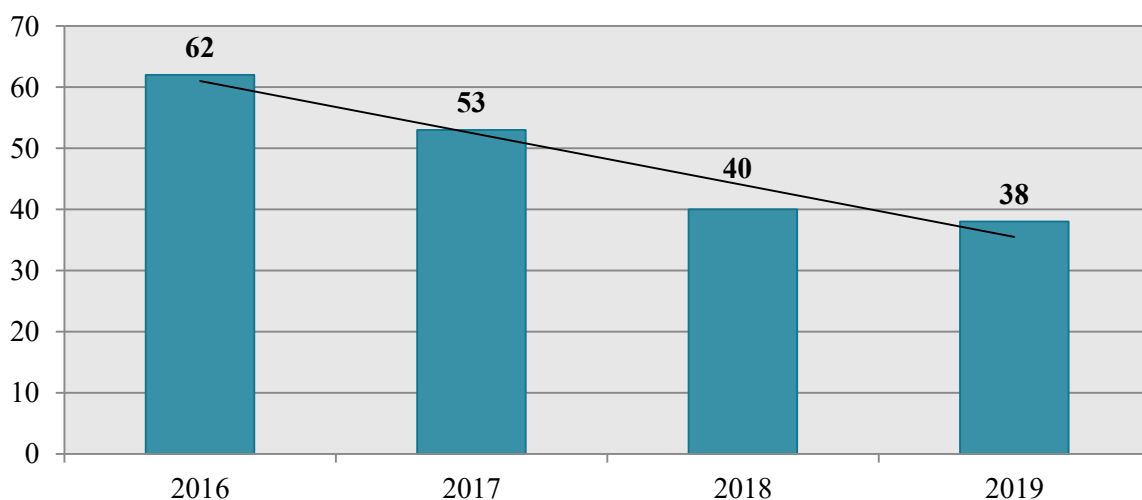
Wykres 20. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego 500+, w tym na pierwsze dziecko na przestrzeni lat 2018-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. W roku 2019 z omawianych świadczeń skorzystało 38 osób, co oznacza trend spadkowy w stosunku do 2016 roku. Na świadczenia alimentacyjne przeznaczono łącznie w omawianym roku 188 250,00 zł. Dane w tym zakresie przedstawione zostały na poniższym wykresie.

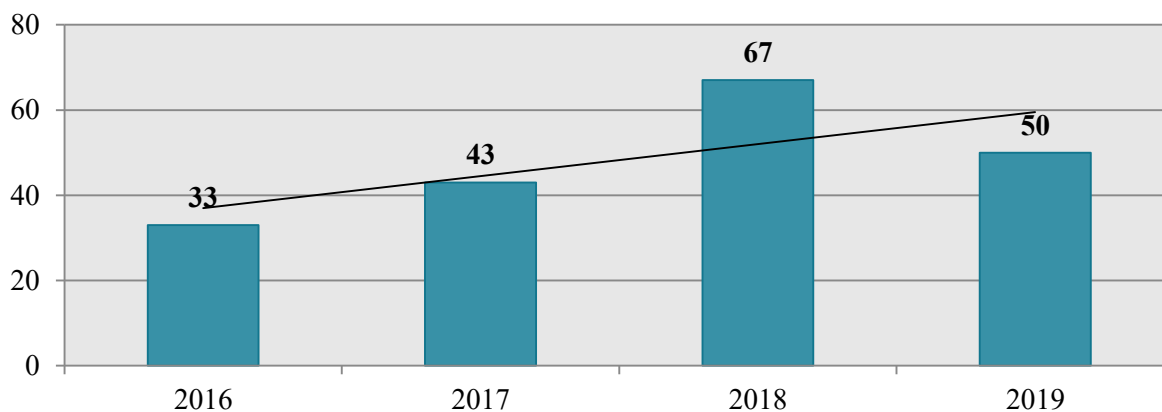
Wykres 21. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Na przestrzeni lat 2016-2018 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych stopniowo wzrastała. W 2019 roku nastąpił natomiast spadek i z tego powodu z pomocy skorzystało 17 rodzin mniej niż w roku poprzednim.

Wykres 22. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2016-2019

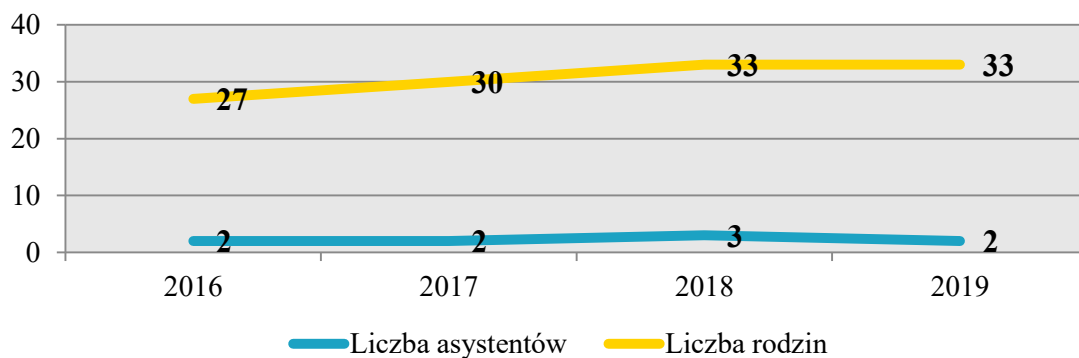

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Stryków realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.). Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W MGOPS w Strykowie zatrudnionych jest dwóch asystentów rodziny. W ramach realizacji ustawowego zadania asystenci rodziny prowadzili pracę w 33 rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczej.

Wykres 23. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2016-2019

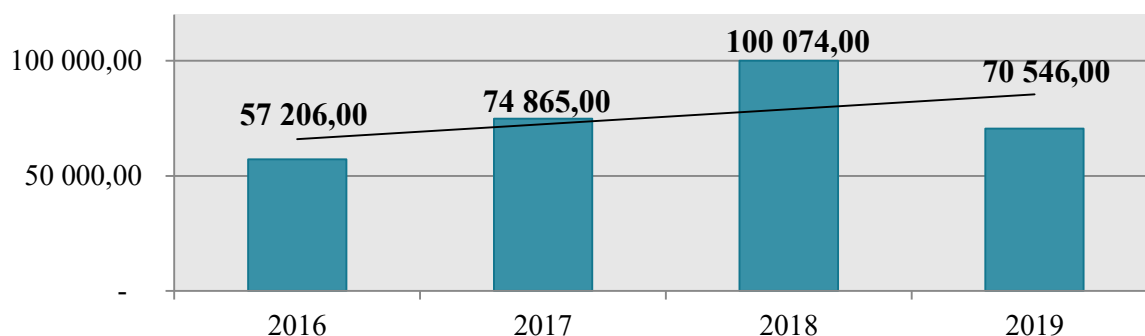

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W roku 2019 w Gminie Stryków nie było rodzin wspierających, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w omawianym roku poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt dzieci w pieczy zastępczej na łączną kwotę 70 546 zł. Możemy zauważyć, że kwota przekazana na pobyt dziecka w pieczy zastępczej w stosunku do roku poprzedzającego uległa znaczącemu spadkowi, jednakże na przestrzeni lat 2016-2018 koszty przekazane na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej stopniowo się zwiększały.

Wykres 24. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2016-2019 (w złotych)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W ramach wspierania rodziny Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z innymi instytucjami, takimi jak: szkoły, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Zespół Interdyscyplinarny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe, m.in. OPS w Bratoszewicach, Stowarzyszenie

„Nadzieja” oraz placówki służby zdrowia. Organizacją czasu wolnego dzieci i młodzieży zajmują się między innymi Świetlica Środowiskowa na terenie Strykowa.

Dodatkowo, w latach 2016-2018 na terenie gminy realizowany był projekt „Po pierwsze-rodzina” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej, w ramach którego MGOPS w Strykowie podnosił kompetencje rodzicielskie 15 rodzin objętych pracą asystenta rodziny i umiejętności psychospołeczne dzieci uczestników projektu. Dzięki środkom z Europejskiego Funduszu Społecznego możliwe był również rozwój usług świadczonych przez psychologa, terapeutę i asystenta rodziny.

MGOPS w Strykowie od 2018 roku realizuje projekt „Kompleksowe wsparcie rodziny” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w celu rozwoju usług na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Celem projektu jest wzmocnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzin biologicznych przeżywających trudności w pełnieniu obowiązków rodzicielskich. W ramach projektu 15 rodzin zostało objętych wsparciem asystenta rodziny, pracownika socjalnego i psychologa co ma na celu zwiększenie kompetencji rodzicielskich korzystających z pomocy społecznej w MGOPS w Strykowie oraz zmniejszenie zagrożenia odebrania dzieci do pieczy zastępczej. W celu zwiększenia kompetencji społecznych 15 dzieci przebywających w Świetlicy Środowiskowej, w ramach projektu przewidziano kompleksowe wsparcie ich, a także animację czasu wolnego.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejszy obszar problemowy w dziedzinie planowania strategicznego:

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynikająca z niskich kompetencji rodzicielskich.

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązanymi z dziedziną „Wspieranie rodziny” są:

- **edukacja** (w szczególności w kontekście wyrównywania szans edukacyjnych uczniów oraz wsparcia rodziców w edukowaniu ich dzieci i młodzieży);
- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** (jednym z kluczowych czynników zwiększających ryzyko wystąpienia trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych przez rodziny jest problem związany z bezrobociem);

- **wsparcie osób niepełnosprawnych** (szczególną uwagę należy zwrócić na rodziny z dziećmi z niepełnosprawnością, które spotykają się z wieloma ograniczeniami i trudnościami w codziennym życiu);
- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych** (uzależnienie jednego z członków rodziny prowadzi do występowania dysfunkcyjności rodziny i problemów wszystkich ich członków).

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 - zapewnienie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewycięzania sytuacji kryzysowych rodzinom, a także poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze, pomocy asystenta rodziny.	Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem asystenta rodziny.
2	Utworzenie rodzin wspierających na terenie gminy.	Liczba rodzin wspierających, liczba osób objętych pomocą rodziny wspierającej.
3	Rozpowszechnianie informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego i psychologicznego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.	Liczba rozpowszechnionych informacji na temat poradnictwa rodzinnego i psychologicznego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.
4	Zabezpieczenie potrzeb bytowych rodzin – zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej.	Liczba rodzin objętych pomocą materialną i niematerialną.
5	Organizowanie szkoleń dla osób pracujących w obszarze wspierania rodziny.	Liczba osób pracujących w obszarze wspierania rodziny objętych szkoleniami.
6	Utrzymywanie i rozwój placówek wsparcia dziennego na terenie gminy.	Liczba świetlic, liczba uczestników zajęć.
7	Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi.	Liczba rodzin z bezradnością opiekuńczo-wychowawczą objętych pracą socjalną.
8	Wsparcie w zakresie organizowania czasu wolnego dzieciom i młodzieży poprzez prowadzenie różnorodnych form wsparcia dziennego.	Ilość dzieci i młodzieży biorących udział w zorganizowanych formach wsparcia dziennego.
9	Kontynuowanie i pogłębianie współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami

	wspierania rodziny, szczególnie w kontekście animowania wolnego czasu	pozarządowymi.
10	Zapewnienie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego w zakresie wsparcia prawnego i psychologicznego.	Liczba rodzin objętych wsparciem specjalistycznego poradnictwa.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, UM.	Placówki oświatowe, NGO, PCPR, OKIR, GBP.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

2.2. WSPARCIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

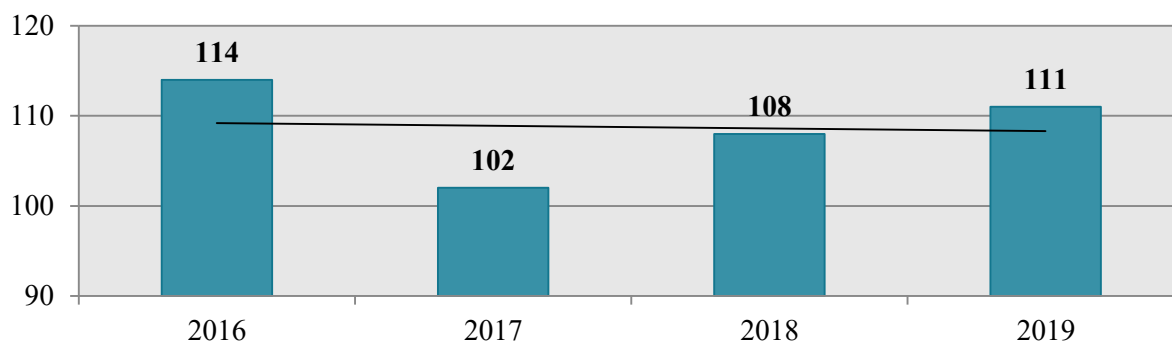
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej.*

Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby niepełnosprawne tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji. Z powyższych względów w niniejszej Strategii wydzielono obszar zdrowia psychicznego jako osobne zagadnienie.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 111 rodzin. Warto zwrócić uwagę na to, iż niepełnosprawność jako powód udzielenia pomocy i wsparcia znalazła się na trzecim miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin otrzymujących pomoc i wsparcie w gminie w 2019 roku. Znaczący spadek liczby rodzin korzystających ze wsparcia nastąpił w 2017 roku, jednakże na przestrzeni ostatnich lat liczba rodzin, którym udzielono pomocy z tego powodu uległa zwiększeniu.

Wykres 25. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2016-2019. W 2016 roku przyznano 707 świadczeń na łączną kwotę 108 171,00 zł, w 2017 roku liczba świadczeń wynosiła 610 na kwotę 93 330,00 zł, z kolei w 2018 roku kształtowała się na poziomie 543 świadczeń na kwotę 85 719,00 zł. W 2019 roku nastąpił ponowny wzrost liczby świadczeń, których łączny koszt wyniósł 109 014,00 zł. Na przestrzeni ostatnich czterech lat, liczba przyznanych świadczeń ulega systematycznemu zmniejszeniu.

Tabela 8. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba świadczeń	707	610	543	578
kwota świadczeń (zł)	108 171,00	93 330,00	85 719,00	109 014,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W ciągu ostatnich czterech lat waha się liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności. W 2016 roku przyznano 970 świadczeń, w 2017 roku – 940, w 2018 roku – 997, natomiast w 2019 roku – 992. Różnica pomiędzy 2016 rokiem, a 2019 rokiem kształtuje się na poziomie 22 świadczeń to oznacza wzrost o 2%.

Tabela 9. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba świadczeń	970	940	997	992
kwota świadczeń (zł)	148 410,00	143 820,00	157 630,00	188 129,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2016 roku przyznano 622 świadczenia dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności która powstała przed 21 rokiem

życia, w 2017 roku – 618 świadczeń, w 2018 roku – 687, natomiast w 2019 roku - 658. Oznacza to wzrost w porównaniu do roku 2016 o 36 świadczeń. Na przestrzeni ostatnich lat dostrzegalny jest stopniowy, 6% wzrost liczby przyznanych zasiłków w tym zakresie.

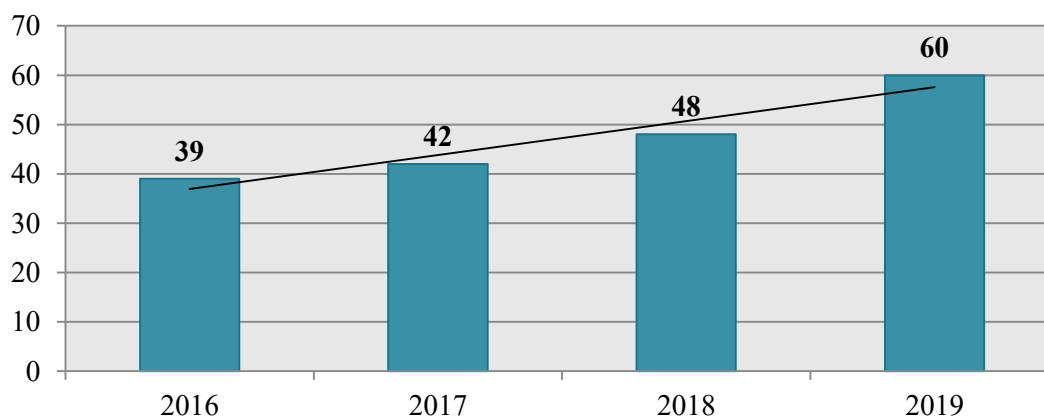
Tabela 10. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba świadczeń	622	618	687	658
kwota świadczeń (zł)	95 166,00	94 554,00	108 567,00	124 741,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku z usług opiekuńczych (przysługujących osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób) skorzystało 60 osób. Jest to przedłużenie trendu wzrostowego rozpoczętego w 2015 roku.

Wykres 26. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Wyniki Diagnozy problemów społecznych wskazują, że mieszkańcy gminy dostrzegają problem niedostosowania infrastruktury technicznej w instytucjach i miejscach publicznych. Zdaniem zaledwie 13% respondentów urzędy, szkoły, ulice itp. są przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, zaś w opinii 73% infrastruktura nie odpowiada na potrzeby tych osób w odpowiednim stopniu.

Tak zdefiniowany w opinii mieszkańców problem wymaga podjęcia przez gminę działań mających na celu usunięcie barier architektonicznych i dostosowanie przestrzeni publicznych w taki sposób, aby osoby niepełnosprawne mogły w czynny sposób uczestniczyć w życiu społecznym. Rozwiązania o tym charakterze mają również ogromny wpływ na integrację i aktywność seniorów, którzy ze względu na choroby wieku starczego i ograniczoną mobilność mają utrudnioną możliwość partycypacji w wydarzeniach na terenie gminy.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- trudności w funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych ze względu na występowanie barier osobistych, społecznych i funkcjonalnych;
- uzależnienie osób niepełnosprawnych od innych w codziennych aktywnościach.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązаныmi z dziedziną „Wsparcie osób niepełnosprawnych” są:

- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – trudności w podjęciu zatrudnienia przez osoby z niepełnosprawnością wynikające z braku umiejętności poruszania się po rynku pracy, niskich kwalifikacji oraz trudności związanych z powrotem na rynek pracy osób po przebytych kryzysach zdrowotnych; działalność w tym zakresie powinna być realizowana we współpracy z PUP.
- **aktywność i integracja społeczna seniorów** – wraz ze starzeniem się społeczeństwa wzrasta ilość osób z orzeczoną niepełnosprawnością. W związku z tym istnieje powiązanie skali i rodzaju zadań kierowanych do seniorów mających różne rodzaje niepełnosprawności, które będą wspierać ich zdrowe funkcjonowanie.
- **ubóstwo** – wynikające z niskiej wysokości świadczeń emerytalno-rentowych osób niepełnosprawnych oraz ograniczonej możliwości pozyskiwania nowych dochodów.
- **zdrowie** – przede wszystkim w kontekście dostępu do usług medycznych, w tym rehabilitacji oraz dostępności do świadczeń, których realizacja zależy od wysokości środków przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 - zapewnienie warunków służących możliwie pełnej integracji osób niepełnosprawnych oraz zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Stworzenie warunków do integracji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez organizację imprez sportowych, kulturalnych,	Liczba zorganizowanych integracyjnych przedsięwzięć o charakterze sportowym,

	rekreacyjnych lub turystycznych.	kulturalnym, rekreacyjnym lub turystycznym dla osób niepełnosprawnych.
2	Wspieranie osób niepełnosprawnych w likwidacji barier architektonicznych w miejscu zamieszkania.	Liczba udzielonych przez PCPR dofinansowań do likwidacji barier architektonicznych na terenie gminy.
3	Świadczenie usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych.	Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z usług opiekuńczych.
4	Zabezpieczenie potrzeb bytowych osób niepełnosprawnych – zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej.	Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą materialną i niematerialną.
5	Udzielenie pomocy materialnej na zakup sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego.	Liczba udzielonych przez PCPR dofinansowań do zakupu sprzętów rehabilitacyjnych i pomocniczych.
6	Dostosowywanie infrastruktury gminnej (punktów handlowych, usługowych, kulturowych, sportowych itp.) do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Liczba działań zmierzających do dostosowania infrastruktury gminnej do potrzeb osób niepełnosprawnych.
7	Rozwój kompetencji zawodowych pracowników zajmujących się obsługą i wsparciem osób niepełnosprawnych, w tym pracowników Urzędu Miejskiego i Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Strykowie.	Liczba osób biorących udział w warsztatach, szkoleniach wzmacniających kompetencje zawodowe.
8	Podjęcie współpracy z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz osób niepełnosprawnych.	Liczba organizacji z którymi podjęto współpracę.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, UM.	PCPR, placówki zdrowia, NGO, placówki oświatowe, OKIR.	Środki własne, budżet państwa, PFRON, środki europejskie.

2.3. OCHRONA ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian¹³.

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim pozostałe problemy społeczne, na temat których możemy znaleźć wyczerpujące statystyki.

Po specjalistyczne wsparcie psychologiczne mieszkańcy Gminy Stryków mogą się udać do Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego ds. Przeciwdziałania Przemocy i dla Osób w Kryzysie działającym przy MGOPS w Strykowie, gdzie mieszkańcy znajdujący się w sytuacjach kryzysowych w związku z problemami życiowymi mogą otrzymać bezpłatną pomoc psychologiczną.

Wśród możliwych rozwiązań, osoby chcące skorzystać ze specjalistycznego wsparcia psychologicznego mogą skorzystać z oferty niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej, gdzie wykonywane są usługi w ramach NFZ.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

¹³ www.psychiatriapolska.pl

- możliwość upowszechnienia się problemów zdrowia psychicznego wśród mieszkańców i związany z tym wzrost potrzeb na specjalistyczne wsparcie,
- zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym osób z zaburzeniami psychicznymi.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązаныmi z dziedziną „zdrowie psychiczne” są:

- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – trudności w podjęciu zatrudnienia przez osoby nie będące w pełni sił psychicznych powinny być przewyżżane we współpracy ze specjalistami z zakresu psychoterapii i szeroko rozumianego zdrowia psychicznego;
- **aktywność i integracja społeczna seniorów** – wraz ze starzeniem się społeczeństwa wzrasta ilość osób osamotnionych, pozbawionych jakichkolwiek aktywności społecznych czy kontaktów towarzyskich. Poczucie osamotnienia i bezużyteczności pozostaje w ścisłym związku z percepcją swojej osoby, poczuciem własnej wartości, a co za tym idzie – ze stanem zdrowia psychicznego;
- **ubóstwo** – wynikające z niskiej wysokości świadczeń emerytalno–rentowych osób niezdolnych do pracy z powodu chorób/zaburzeń na tle psychicznym. Długotrwałe ubóstwo powstrzymuje człowieka przed realizacją celów, stawia go w sytuacji bez wyjścia, potrafi również skutecznie sparaliżować funkcjonowanie rodziny, jako podstawowej komórki społecznej;
- **zdrowie** – przede wszystkim w kontekście dostępu do usług medycznych, w tym grup samopomocowych, psychoterapii, których realizacja zależy od wysokości środków przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia;
- **przemoc i uzależnienia** – trwanie w obu tych sytuacjach – zarówno w uzależnieniu lub współuzależnieniu, doznawaniu przemocy lub bycia sprawcą przemocy związane jest z szeregiem negatywnych uczuć oraz bardzo silnym stresem, co bezpośrednio i trwale wpływa na jakość zdrowia psychicznego.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 - zwiększenie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz zapewnienie dostępności wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Prowadzenie kampanii informacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych.
2	Upowszechnienie wiedzy na temat usług świadczonych przez Punkt Informacyjno-Konsultacyjny ds. Przeciwdziałania przemocy i Dla Osób w Kryzysie	Liczba osób, którym udzielono wsparcia w formie porady w Punkcie.
3	Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego – prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.
4	Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Stryków.	Liczba osób, którym udzielono pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
5	Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi.	Liczba działań podjętych we współpracy z PUP.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, UM.	Placówki zdrowia, NGO, placówki oświatowe.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

2.4. PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Jako trzeci wskaźnik choroby są to zmiany

patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny¹⁴. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800 tys., z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2-3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5-2 mln osób.

Działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Strykowie wynikają między innymi z przyjętego uchwałą Nr XVII/172/2019 Rady Miejskiej w Strykowie z dnia 11 grudnia 2019 roku *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2020 rok*.

Do zadań realizowanych w 2020 roku przez GKRPA zawartych w Programie należą:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin;
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach wychowawczych;
- tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu w szczególności dla dzieci i młodzieży;
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej;
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu

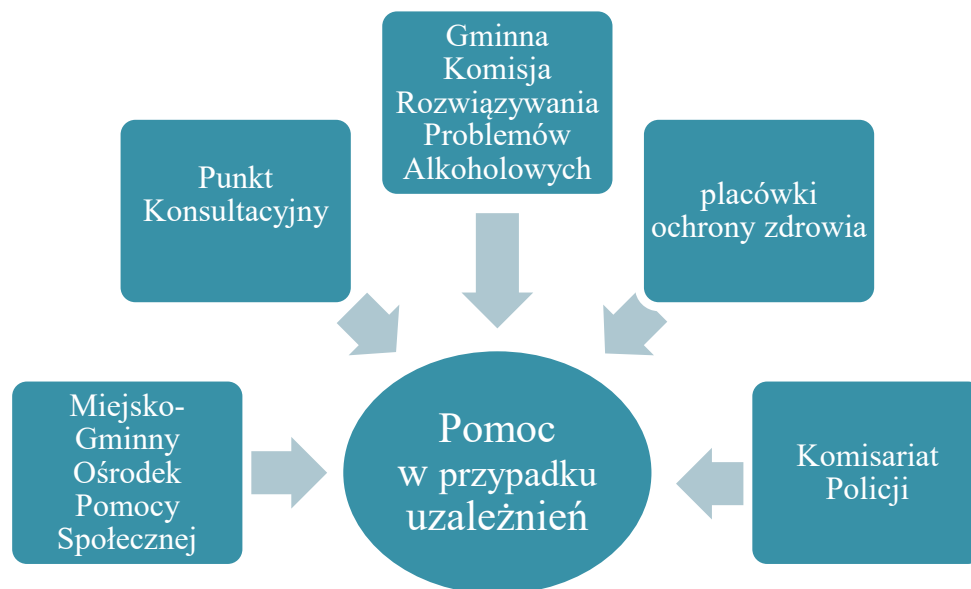
¹⁴ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego¹⁵.

Dodatkowo, GKRPA realizuje zadania w zakresie przeciwdziałania narkomanii, które zostały określone w Gminnym Programie Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Stryków na rok 2020, przyjętym Uchwałą nr XVII/173/2019 Rady Miejskiej w Strykowie z dnia 11 grudnia 2019 roku. Wśród najważniejszych zadań Komisji w tym zakresie wymienia się:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem, a także ich rodzin;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkotykowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży;
- wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.¹⁶

Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie na terenie Gminy Stryków mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przypadku problemu uzależnienia.

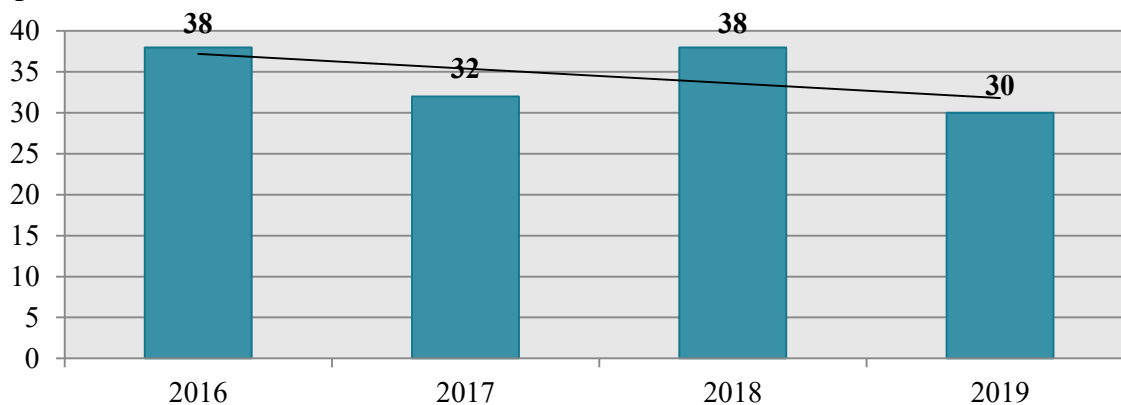
W 2019 roku z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystało 30 rodzin. Alkoholizm jako powód udzielania pomocy i wsparcia w omawianym roku znajdował się na szóstym miejscu pod względem liczby rodzin

¹⁵ Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2020 rok (uchwała Nr XVII/173/2019 Rady Miejskiej w Strykowie z dnia 11 grudnia 2019 roku).

¹⁶ Tamże.

otrzymujących z tego powodu pomoc. Możemy zauważyć, że na przestrzeni lat 2016-2019 liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu ulegała małym wahaniom. Na przestrzeni ostatnich lat żadna z rodzin na terenie gminy nie korzystała z pomocy i wsparcia z powodu narkomanii.

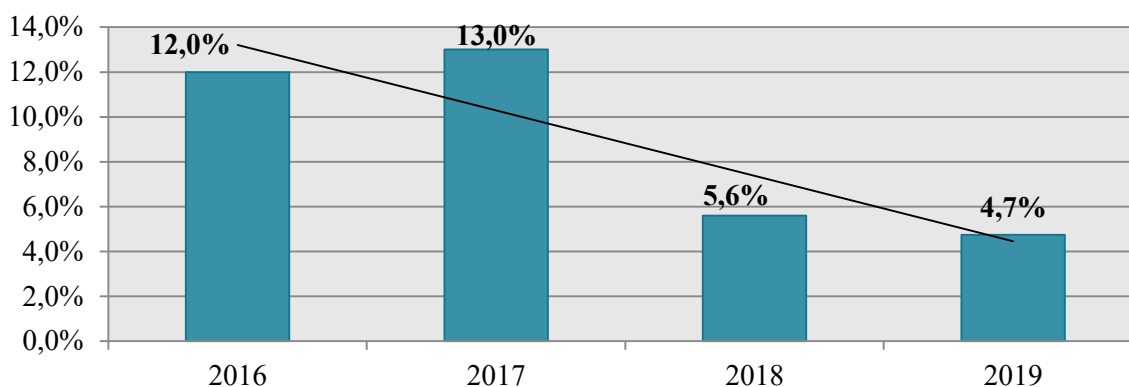
Wykres 27. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku z powodu uzależnienia od alkoholu pomoc i wsparcie otrzymało niemal 5% rodzin, spośród wszystkich rodzin otrzymujących pomoc i wsparcie z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Na przestrzeni ostatnich lat dostrzegalna jest pozytywna - malejąca tendencja - w zakresie udziału rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy i wsparcia MGOPS.

Wykres 28. Udział rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu lub narkomanii w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy i wsparcia na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają również podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Strykowie, w ramach przysługujących jej uprawnień, działania.

Według stanu na koniec 2019 roku Komisja liczyła 5 członków. W 2019 roku jej członkowie przeprowadzili rozmowy z 114 osobami uzależnionymi od alkoholu, a 16 osób uzyskało poradę przez telefon. Jednocześnie w omawianym roku Komisja podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce uzależnienia wobec 13 osób uzależnionych od alkoholu oraz wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 7 osób. Na przestrzeni ostatnich trzech lat Komisja nie prowadziła rozmów z członkami rodzin osób uzależnionych. Dane dotyczące działań GKRPA w Strykowie podejmowanych wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Strykowie wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób uzależnionych, z którymi członkowie komisji oraz specjaliści przeprowadzili rozmowy	128	115	114
liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	37	14	13
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	9	5	7

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-GI za 2017, 2018 i 2019 rok

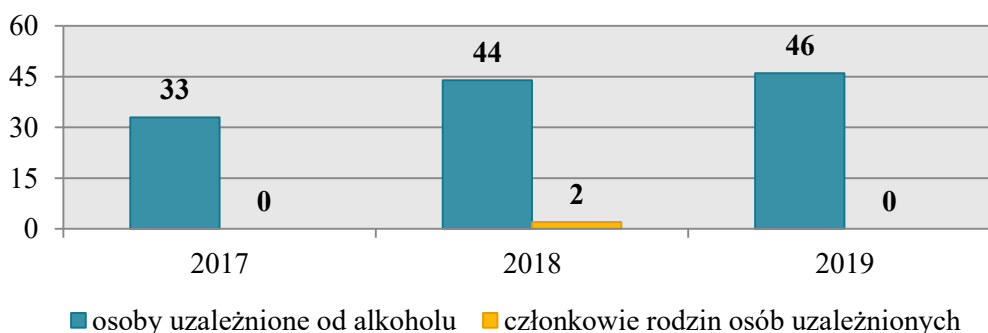
Punkt Konsultacyjny w ciągu 2019 roku czynny był 5 razy w tygodniu. Mieszkańcy gminy mogą udać się do niego po pomoc psychologiczną w każdy poniedziałek w godzinach 8:00-14:00; po pomoc psychoterapeuty uzależnień w każdy wtorek w godzinach 9:00-13:00, środę w godzinach 8:00-11:00, czwartek w godzinach 12.00-18.00 oraz w piątek od 8:00 do 13:00. Osoby w kryzysie mogą skorzystać z prowadzonych przez specjalistę zajęć psychoedukacyjno-terapeutycznych trwających 4 godziny raz w miesiącu. Pomoc i wsparcie uzyskają tam osoby uzależnione, współuzależnione, dzieci z rodzin dotkniętych przemocą lub alkoholizmem rodziców, osoby doznające przemocy w rodzinie lub stosujące przemoc. Wśród zadań Punktu Konsultacyjnego wymienić można:

1. prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy,
2. udzielanie osobom i rodzinom konsultacji oraz porad terapeutycznych, socjalnych i profilaktycznych w sprawach uzależnień i przemocy,

3. motywowanie zarówno osób uzależnionych, jak i członków ich rodzin do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnienia, kierowanie do leczenia specjalistycznego,
4. motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie do zmiany szkodliwego wzoru picia,
5. udzielanie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym poprzez rozmowy podtrzymujące lub udział w grupach wsparcia.
6. rozpoznawanie zjawisk przemocy domowej, udzielanie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy domowej,
7. inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej,
8. gromadzenie aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb i instytucji z terenu gminy, które powinny być włączone w systemową pomoc dla rodziny,
9. współdziałanie z innymi podmiotami zajmującymi się rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

W 2019 roku w Punkcie Konsultacyjnym członkowie komisji udzielili porad 46 osobom uzależnionym od alkoholu oraz 16 osobom w formie rozmowy telefonicznej, a w roku ubiegłym 44 osobom uzależnionym oraz 2 dorosłym członkom rodziny osoby z problemem. Dane źródłowe wykazują, że wśród mieszkańców występuje zapotrzebowanie na funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego - na przestrzeni ostatnich lat, liczba osób zgłaszających się po poradę i wsparcie utrzymuje się na względnie stałym poziomie.

Wykres 29. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjnym w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-GI za 2017, 2018 i 2019 rok

Na terenie Gminy Stryków funkcjonuje również samopomocowa grupa wsparcia dla osób z problemem alkoholowym (grupa AA). Zajęcia odbywają się raz w tygodniu

w pomieszczeniu zlokalizowanym w Punkcie Konsultacyjnym, a w latach ubiegłych w poradni uzależnień ZOZ „Na Wzgórzu”.

GKRPA zajmuje się również profilaktyką zachowań ryzykownych. Na przestrzeni ostatnich lat w każdej szkole na terenie gminy zostały przeprowadzone programy rekomendowane w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN. W programach rekomendowanych wzięło udział:

- w 2017 roku – 50 uczniów, 50 rodziców oraz 10 nauczycieli,
- w 2018 roku – 32 uczniów, 32 rodziców oraz 3 nauczycieli,
- w 2019 roku – 1 nauczyciel.

W 2019 roku przeprowadzony został program rekomendowany pn. „Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej”.

Tabela 12. Realizacja programów rekomendowanych przez PARPA na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba uczniów	50	32	0
liczba rodziców	50	32	0
liczba nauczycieli	10	3	1

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku prowadzone były również inne programy profilaktyczne w których wzięło udział łącznie 677 uczniów, 170 rodziców, a także 35 nauczycieli.

W ramach profilaktyki zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży w 2019 roku zorganizowano również:

- jednorazowe prelekcje, pogadanki, w których wzięło udział 376 osób,
- spektakle dla 61 osób,
- festyny i inne imprezy plenerowe z 60 uczestnikami,
- imprezy sportowe, w których wzięło udział 150 uczestników,

W omawianym roku zorganizowano również kolonie z programem zajęć profilaktycznych, w których wzięło udział 30 osób.

W gminie przeprowadzono również liczne szkolenia i warsztaty skierowane do osób dorosłych, m.in.:

- zajęcia z zakresu profilaktyki problemowej dla 170 rodziców,
- szkolenia i warsztaty w obszarze profilaktyki problemowej dla 35 nauczycieli,

- szkolenia dla pracowników świetlic dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i innych grup ryzyka, z których skorzystało 2 pracowników,
- szkolenia dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i sprzedawców, w których wzięło udział 39 osób.

Na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców w Gminie Stryków zorganizowano piknik rodzinny pn. „Bezpiecznie Wypoczywam, Alkoholu Nie Spożywam”.

Poniżej przedstawione zostały przeprowadzone na terenie Gminy Stryków w 2019 roku działania edukacyjne dzieci i młodzieży, nauczycieli oraz rodziców z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom:

- „Mega Mocni”- warsztaty profilaktyczne dla uczniów klas I, II i III Szkół Podstawowych oraz dzieci w wieku przedszkolnym,
- „Dream Team”- warsztaty profilaktyczne dla uczniów klas IV SP,
- „Mów do mnie sercem”- warsztaty profilaktyczne dla uczniów klas V SP,
- „Game Over”- warsztaty profilaktyczne dla uczniów klas IV, V i VI SP,
- „Jak na szpilkach”- warsztaty profilaktyczne dla uczniów klas VII SP,
- „E-uzależnienia”- warsztaty profilaktyczne dla uczniów klas VIII SP,
- „Elektroniczne CV”- warsztaty profilaktyczne dla uczniów klas VII, VIII SP oraz III klasy gimnazjum,
- „Niebieski Miś”- szkolenie dla nauczycieli SP,
- „Kara czy nagroda”- warsztaty dla rodziców uczniów SP,
- „Uważaj” oraz „Przemoc- nie moc”- warsztaty dla klas I-III SP,
- „Kiedy i dlaczego dzieci ryzykują. Wzmacnianie czynników ochronnych na poziomie rodziny. Rodzice jako wzory wychowawcze”- warsztaty dla rodziców,
- „Rodzice jako przewodnicy dziecka w dorosłe życie- co sprzyja, a co zagraża zrównoważonemu rozwojowi dziecka”- warsztaty dla rodziców,

Wśród pozostałych działań zrealizowanych w 2019 roku można wskazać na:

- Konferencje dla przedstawicieli grup zawodowych stykających się w miejscu pracy z problemem alkoholowym i przemocy pn. „Przemoc w rodzinie- tajemnica czterech ścian- jak skutecznie pomagać”,
- Szkolenie dla członków GKRPA pn. „Rozwiązywanie problemów alkoholowych i przeciwdziałanie przemocy domowej jako zadanie własne gmin- perspektywa prawna, psychologiczna i praktyczna”,

- Szkolenie dla sprzedawców napojów alkoholowych w formie terenowej,
- Organizację spotkania wigilijnego dla osób uzależnionych i ich rodzin jako wsparcie prawidłowych wzorców życia rodzinnego,
- Szkolenie dla dorosłych mieszkańców propagujące trzeźwość kierowców pn. „Bezpiecznie- Chce się żyć”,
- Udział w kampanii „Przeciw pijanym kierowcom”,
- Współorganizację balu karnawałowego „Otwórz bramę tajemniczego ogrodu” dla dzieci oraz sfinansowanie materiałów i nagród na warsztaty i konkursy artystyczne,
- Dofinansowanie pobytu w zielonej szkole dzieci z rodzin zagrożonych alkoholizmem,
- Sfinansowanie osobom uzależnionym pobytu na warsztatach treningowych oraz wyjazdu na spotkania trzeźwościowe,
- Organizację spotkania wigilijnego dla dzieci ze świetlicy środowiskowej,
- Organizację wyjazdów wakacyjnych dla dzieci ze świetlicy środowiskowej i punktów świetlicowych.

Zgodnie z założeniami Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Stryków na rok 2019, GKRPA prowadzi działalność informacyjną, edukacyjną i profilaktyczną, w ramach której w omawianym roku zorganizowano 18 działań edukacyjnych dla dzieci i młodzieży na temat zagrożeń wynikających z używania środków odurzających, substancji psychotropowych i NSP, a także 2 działania dla rodziców dotyczące tych samych zagadnień.

W celu skutecznej profilaktyki uzależnień od substancji psychotropowych w 6 szkołach został przeprowadzony program profilaktyki uniwersalnej „Debata”, którym objęto 131 uczniów. Dodatkowo, w jednej placówce oświaty przeprowadzono program „Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej”.

W latach ubiegłych na terenie gminy realizowano szereg innych działań profilaktycznych, m.in.;

- program „Fantastyczne Możliwości”, przeprowadzony w 2017 roku w 6 szkołach, w którym wzięło udział 10 osób;
- „Program Domowych Detektywów”, przeprowadzony w 2017 roku w 6 szkołach, w którym wzięło udział 126 osób i w 2018 roku w 1 placówce oświaty dla 40 osób;

- Działania edukacyjne dla dzieci i młodzieży, ich rodziców oraz innych grup docelowych w postaci dystrybucji materiałów informacyjnych i publikacji informatorów;
- Szkolenie grup zawodowych w zakresie tematyki uzależnień od środków odurzających, psychotropowych i NSP.

Dodatkowo, GKRPA w ramach przeciwdziałania problemom narkotykowym zakupiła 25 testów na obecność narkotyków na potrzeby Komisariatu Policji.

Problem uzależnień został zbadany i szeroko opisany w Diagnozie problemów społecznych. Spośród wyników związanych z uzależnieniami od substancji psychoaktywnych, wyróżnić można stosunkowo wysoki odsetek dorosłych mieszkańców spożywających alkohol w sposób wskazujący na picie ryzykowne, szkodliwe lub uzależnienie, tj. codziennie lub kilka razy w tygodniu. Do takiego spożywania alkoholu przyznał się co dziesiąty ankietowany. Respondenci wskazywali również na sporadyczne wykonywanie obowiązków w pracy pod wpływem alkoholu (7%) oraz prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości (5%). Problem prowadzenia pod wpływem wydaje się być często obserwowany przez mieszkańców gminy – aż 38% ankietowanych było świadkiem takiej sytuacji, w tym 6% często lub bardzo często.

Warty uwagi jest fakt, iż brak świadomości negatywnego wpływu picia alkoholu przez kobiety w ciąży na rozwój dziecka wśród został zaobserwowany wśród 8% ankietowanych, natomiast co czwarty mieszkaniec był świadkiem spożywania alkoholu przez przyszłe matki.

Z przeprowadzonych badań wynika, że inicjacja alkoholowa uczniów często odbywa się podczas uroczystości rodzinnych za przyzwoleniem rodziców. Sięgnął po niego średnio co piąty uczeń z terenu Gminy Stryków. Skala problemu nikotynowego wśród młodych osób zamieszkujących gminę nie jest ogromna, ale wymaga podjęcia działań. Kontakt z wyrobami nikotynowymi zadeklarowało 7% uczniów.

Należy podkreślić, że niemal co trzeci uczeń z terenu Gminy Stryków uważa, że alkohol jest łatwy do pozyskania, natomiast 22% ankietowanych nie ma świadomości na temat jego szkodliwości.

Rynek napojów alkoholowych

W roku 2019 wartość alkoholu sprzedanego na terenie Gminy Stryków wyniosła łącznie 13 125 922,30 zł, w tym 5 693 800,64 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa), 1 114 236,94 zł o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) oraz

6 318 884,72 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. W stosunku do roku 2017, w omawianym roku łączna wartość sprzedanego na terenie gminy alkoholu uległa zwiększeniu.

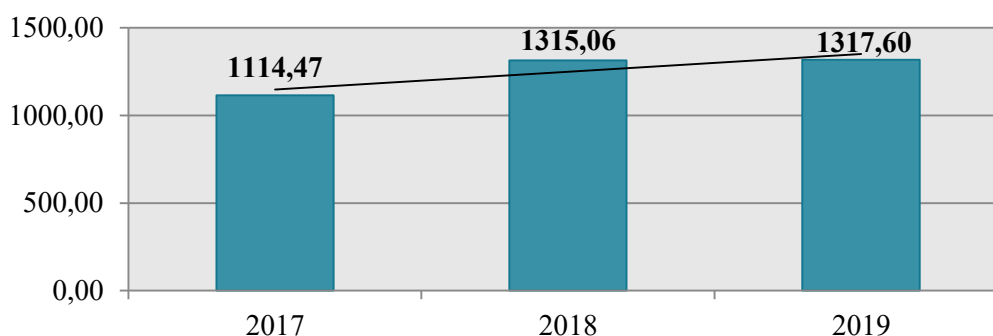
Rysunek 3. Łączna wartość sprzedanego na terenie Gminy Stryków alkoholu w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku wartość sprzedanego alkoholu na 1 mieszkańca powyżej 18 roku życia kształtowała się na poziomie 1317,60 zł. W porównaniu do roku poprzedniego wartość ta wzrosła o 2,54 zł, natomiast w stosunku do roku 2017 uległa znacznemu wzrostowi, a różnica wyniosła 203,13 zł.

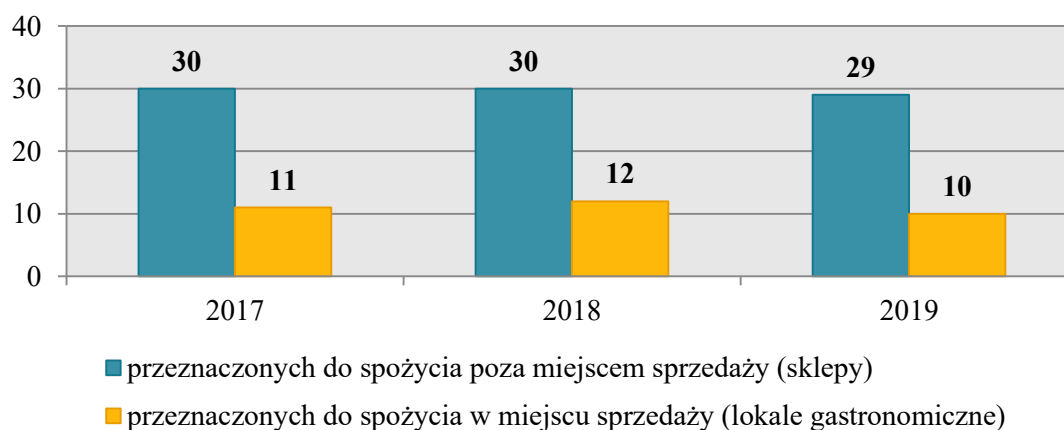
Wykres 30. Wartość sprzedanego na terenie Gminy Stryków alkoholu na 1 mieszkańca powyżej 18 roku życia w latach 2017-2019 (w złotych)

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku na terenie Gminy Stryków znajdowało się łącznie 39 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 29 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i 10 przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne). Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba sklepów oraz lokali gastronomicznych prowadzących sprzedaż alkoholu pozostaje na względnie stałym poziomie.

Wykres 31. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-GI za 2017, 2018 i 2019 rok

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie wystąpienia przemocy w rodzinach dotkniętych problemami uzależnień;
- występowanie problemu prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu
- spożywanie napojów alkoholowych przez kobiety w ciąży;
- wysoka wartość sprzedanego alkoholu przypadająca na 1 dorosłego mieszkańca.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązаныmi z dziedziną „Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych” są:

- **wspieranie rodziny** – przede wszystkim w kontekście negatywnego wpływu zjawiska uzależnienia na prawidłowe pełnienie ról rodzicielskich, zapewnienie stabilnego środowiska wychowawczego oraz wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez rodzinę. Życie w chronicznym stresie i zagrożeniu przemocą w przypadku np. żon alkoholików często prowadzi do znacznego obniżenia ich sprawności psychofizycznej i do zaburzeń emocjonalnych. Zachowanie osób uzależnionych często nacechowane jest przemocą, agresją, zaniedbywaniem podstawowych obowiązków rodzinnych, przyczynia się do destrukcji życia ich rodzin, zaburzeń zdrowia somatycznego i psychicznego oraz stygmatyzacji społecznej. Zagrożeniem są także uszkodzenia rozwoju psychofizycznego dzieci i młodzieży pijących alkohol oraz używających środki psychoaktywne,

- **ubóstwo** – małżonkowie i najbliżsi osób uzależnionych często doświadczają niedostatku materialnego z powodu utraty zdolności do pracy lub niskich wynagrodzeń czy dużych wydatków, np. na alkohol. Często dochodzi do marnowania wsparcia w ramach pomocy społecznej,
- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – osoby uzależnione na skutek postępującej degradacji psychofizycznej tracą zdolność do efektywnego funkcjonowania w rolach społecznych i zawodowych, tracą posiadane miejsca pracy i mają ograniczone zdolności do skutecznego poszukiwania zatrudnienia,
- **przeciwdziałanie przemocy w rodzinie** – przede wszystkim poprzez bardzo częste współwystępowanie zjawiska przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym,
- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim poprzez bardzo częste współwystępowanie zjawiska przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 - zwiększenie dostępności do terapii oraz grup samopomocowych dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych i ich rodzin oraz pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom poprzez wsparcie z pomocy społecznej.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Kierowanie do sądu wniosków o zobowiązanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego.	Liczba wniosków skierowanych do sądu.
2	Udzielanie pomocy materialnej osobom i rodzinom z problemem uzależnienia po przeprowadzaniu wywiadów środowiskowych.	Liczba osób i rodzin, którym udzielona została pomoc materialna.
3	Kontynuowanie prowadzenia Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin.	Liczba udzielonych porad dla osób uzależnionych i ich rodzin.
4	Kontynuowanie pracy grup samopomocowych na terenie gminy skierowanych do osób uzależnionych od alkoholu (AA), dorosłych dzieci alkoholików (DDA) oraz osób współuzależnionych.	Liczba członków grup samopomocowych funkcjonujących na terenie gminy.
5	Prowadzenie pracy socjalnej z osobami i rodzinami z problemem uzależnienia.	Liczba osób i rodzin z problemem uzależnienia, z którymi prowadzono pracę socjalną.
6	Organizowanie szkoleń dla członków	Liczba uczestników zorganizowanych

	Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych grup zawodowych z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.
7	Kierowanie osób potrzebujących pomocy do wyspecjalizowanych placówek leczenia uzależnień.	Liczba osób skierowanych do wyspecjalizowanych placówek.
8	Współpraca z gminami prowadzącymi Kluby Integracji Społecznej w zakresie kierowania do nich osób z problemem uzależnienia.	Liczba osób skierowanych do KIS.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, GKRPA.	UM, Punkt Konsultacyjny, placówki ochrony zdrowia.	Środki własne, środki europejskie, NFZ.

CEL OPERACYJNY NR 2 - budowanie systemu profilaktyki i wczesnej pomocy dla dzieci i młodzieży w zakresie uzależnienia od substancji psychoaktywnych.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN związanych z tematyką uzależnień.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki.
2	Realizacja w szkołach warsztatów i innych form edukacyjnych uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień.	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych.
3	Kontynuacja działań z zakresu organizacji wypoczynku z programem socjoterapeutycznym i profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.	Liczba dzieci biorących udział w wypoczynku z programem socjoterapeutycznym i profilaktycznym.
4	Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu, przy szczególnym uwzględnieniu treści Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami.
5	Wspieranie działalności sportowo-rekreacyjnej oraz świetlic na terenie gminy.	Liczba osób uczestniczących w zajęciach sportowo-

		rekreacyjnych oraz w zajęciach prowadzonych przez świetlice.
6	Rozwinięcie programu zajęć edukacyjnych w Świetlicy Środowiskowej i świetlicach wiejskich.	Liczba zajęć edukacyjnych prowadzonych na świetlicach.
7	Organizowanie pozaszkolnych zajęć sportowych upowszechniających zdrowy tryb życia.	Liczba pozaszkolnych zajęć sportowych dla uczniów.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, GKRPA, placówki oświatowe.	NGO, UM, OKiR, GBP.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie, NFZ.

CEL OPERACYJNY NR 3 - wzrost poziomu wiedzy w zakresie zagrożeń związanych ze spożywaniem alkoholu, promowanie zdrowego stylu życia oraz wzrost świadomości mieszkańców na temat możliwych form pomocy w przypadku problemu uzależnień.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Podnoszenie poziomu wiedzy kadry pomocy społecznej oraz pracowników placówek oświatowych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.	Liczba pracowników pomocy społecznej i placówek oświatowych uczestniczących w szkoleniach w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.
2	Opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia.
3	Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych w zakresie uzależnień skierowanych do różnych grup odbiorców.	Liczba podjętych działań.
4	Prowadzenie działań promujących zdrowy styl życia skierowanych do różnych grup odbiorców.	Liczba podjętych działań.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, GKRPA.	NGO, UM, OKiR, KP, Punkt Konsultacyjny, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa.

2.5 PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

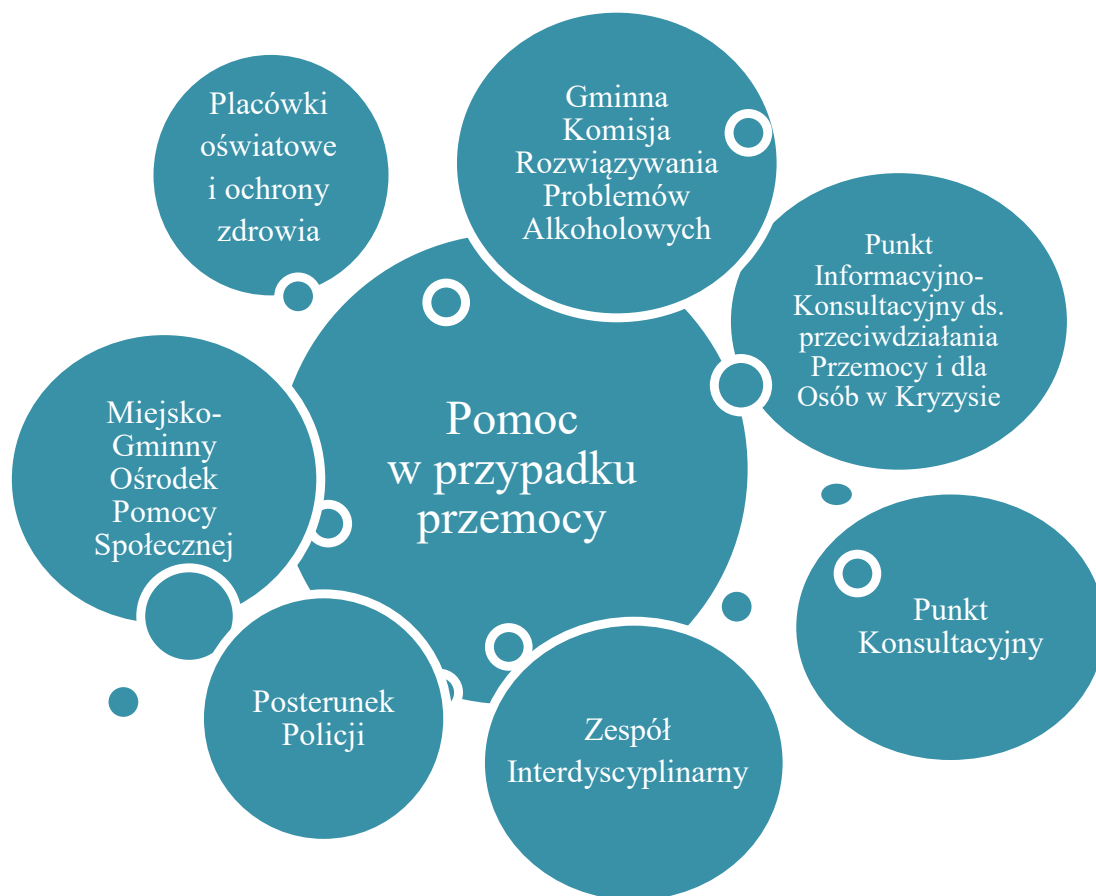
Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg *ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* mówi, że: „*przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1 (członek rodziny – osoba najbliższa w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks, a także inna osoba wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.*”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w Gminie Stryków zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny, który funkcjonuje od 2011 roku, obecnie na podstawie uchwały Nr LIII/466/2018 Rady Miejskiej w Strykowie z dnia 27 września 2018 roku. Obecny skład powołany został zarządzeniem Nr 121/2019 Burmistrza Gminy Stryków z dnia 4 listopada 2019 roku. W skład ZI wchodzi przedstawiciele:

- Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Komisariatu Policji,
- Placówek oświatowych,
- Placówek ochrony zdrowia,
- Sądu Rejonowego.

Celem działania Zespołu jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie na terenie Gminy Stryków mieszkańcy mogą uzyskać pomoc i wsparcie w przypadku doświadczania przemocy w rodzinie.

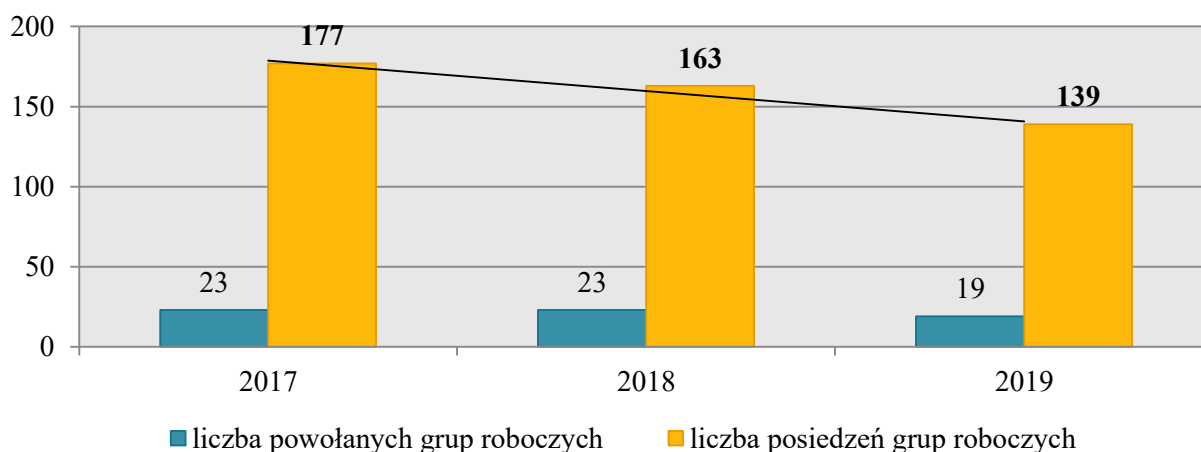
Działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochronę ofiar tej przemocy zawarte zostały w *Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Stryków na lata 2017 – 2021*, przyjętym uchwałą Rady Miejskiej w Strykowie nr XXVIII/249/2016 z dnia 15 grudnia 2016 roku. Celem głównym Programu jest „przeciwdziałanie przemocy oraz podejmowanie działań ochronnych względem osób doświadczających przemocy w rodzinie.” Do celów szczegółowych zawartych w Programie należą:

1. podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej mieszkańców Gminy Stryków na temat zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości uzyskania pomocy;
2. zwiększenie wrażliwości społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie w ich otoczeniu;
3. zapewnienie kompleksowej pomocy członkom rodzin w których występuje przemoc;
4. zmniejszenie negatywnych następstw dla ofiar i świadków przemocy;

5. zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc;
6. zmiana zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie;
7. zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie¹⁷.

Zespół Interdyscyplinarny w roku 2019 spotkał się pięciokrotnie. W omawianym roku odbyło się 139 posiedzeń w ramach grup roboczych powołanych do konkretnych przypadków przemocy w rodzinie. Powołanych zostało 19 grup roboczych, które objęły działalnością 21 rodzin. W zakresie liczby posiedzeń grup roboczych oraz liczby powołanych grup roboczych dostrzegalny jest spadek na przestrzeni ostatnich lat.

Wykres 32. Dane dotyczące grup roboczych w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Stryków za rok 2017, 2018 i 2019

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub

¹⁷ *Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Stryków na lata 2017-2021 (uchwała nr XXVIII/249/2016 z dnia 15 grudnia 2016 roku).*

w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” przeprowadzanej w Gminie Stryków w latach 2017-2019 przedstawione zostały w tabeli nr 13. W 2019 roku wszczęto 19 procedur „Niebieskie Karty” co oznacza spadek w porównaniu do roku poprzedniego o 17%. W omawianym roku zakończono natomiast 20 procedur „Niebieska Karta”, w tym 12 w wyniku braku zasadności podejmowanych działań, a 8 procedur na skutek ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy. W 2019 roku zapadły 3 sądowe wyroki w zawieszeniu wobec sprawców przemocy, natomiast 1 wyrok został w danym roku odwieszony. W 2019 roku wszczęto 6 postępowań w sprawach związanych z przemocą w rodzinie, natomiast w roku ubiegłym były to 3 postępowania. Zauważalny jest znaczący wzrost w tym zakresie.

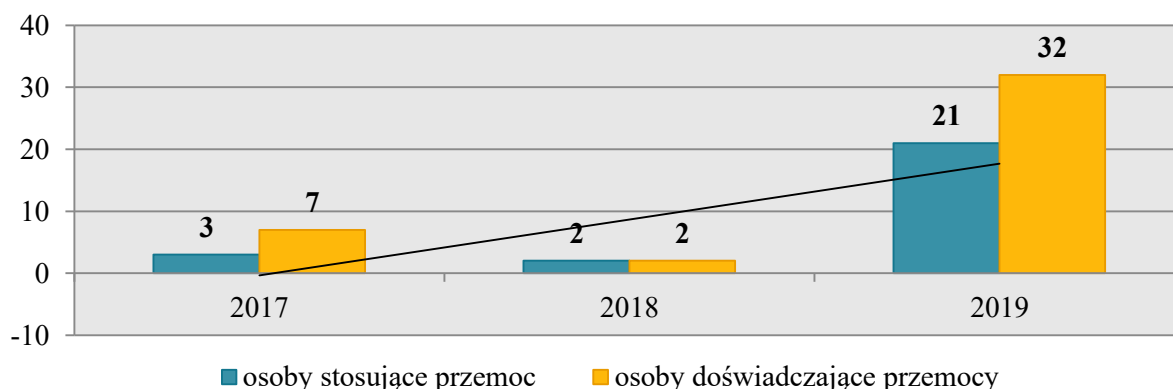
Tabela 13. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na przestrzeni lat 2017-2019

	2017	2018	2019
liczba rodzin, w których wszczęto procedurę	23	23	19
liczba wyroków odwieszonych	bd	3	1
liczba zapadłych wyroków wobec sprawców	bd	2	3
liczba rodzin, w których zakończono procedurę	26	22	20

Źródło: Sprawozdanie z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Stryków za rok 2017, 2018 i 2019

W 2019 roku w Punkcie Konsultacyjnym ds. Przeciwdziałania Przemocy i dla Osób w Kryzysie udzielono porady 32 osobom doznającym przemocy oraz 21 osobom stosującym przemoc. Na przestrzeni ostatnich trzech lat zarówno liczba osób doznających przemocy jak i korzystających z pomocy i wsparcia z tego powodu znacząco się zwiększyła. Dane w tym zakresie przedstawione zostały na poniższym wykresie.

Wykres 33. Liczba osób doznających oraz stosujących przemoc, którym udzielono porad w Punkcie konsultacyjnym w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

Zespół Interdyscyplinarny w 2019 roku zrealizował szereg działań profilaktycznych skierowanych głównie do najmłodszych uczniów w gminie oraz ich rodziców. Przy współpracy z Teatrem „Impresariat Artystyczny” zostały zaprezentowane spektakle profilaktyczne w 6 szkołach podstawowych, łącznie odbyło się 18 przedstawień. Dodatkowo, MGOPS w Strykowie przygotował materiały promocyjno-informacyjne w postaci kalendarzy, ołówków, linijek i breloczków, na których znajdowały się informacje o formach wsparcia dla osób dotkniętych przemocą oraz dane kontaktowe do instytucji, które świadczą pomoc w tym zakresie.

Wśród działań podjętych przez ZI w 2019 roku znalazło się również profesjonalne szkolenie dla członków Zespołu oraz przedstawicieli instytucji pomocowych, tj. pracowników socjalnych, oświaty i ochrony zdrowia, Komisariatu Policji oraz GKRPA na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W świetle przeprowadzonych badań na temat zjawiska przemocy w Gminie Stryków można stwierdzić, iż jest ono powszechne – doświadczyło go 7% dorosłych respondentów z gminy i 18% badanych uczniów. Najpowszechniejszą formą przemocy wśród młodych osób jest przemoc psychiczna w środowisku uczniowskim, a co piąty uczeń deklaruje doświadczenie go ze strony rodzeństwa.

Problem przemocy należy również rozpatrywać w kontekście stosowania jej wobec innych osób. Do stosowania przemocy przyznał się co siódmy ankietowany uczeń, natomiast dorośli mieszkańcy w alarmującej skali, tj. 10% ocenili stosowanie kar fizycznych wobec dzieci jako odpowiednią i pozytywną metodę wychowawczą, co wskazuje na potrzebę edukacji rodziców w zakresie przemocy, wychowywania i sprawowania opieki.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- znaczna część dzieci i młodzieży deklaruje doświadczenie oraz stosowanie przemocy, a także brak świadomości części dorosłych mieszkańców gminy na temat negatywnych konsekwencji stosowania przemocy wobec dzieci jako metody wychowawczej;
- przemiany form zjawiska przemocy ze względu na przeniesienie jej do sfery wirtualnej, przez co znacznie trudniejsza jest identyfikacja problemu.

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązаныmi z obszarem „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie” są:

- **wspieranie rodziny** – działania instytucji zaangażowanych w pracę z rodziną, profilaktyka wystąpienia przemocy poprzez bezpłatny dostęp do poradnictwa specjalistycznego, poradnictwa rodzinnego i terapii, usługi asystenta rodziny, oddziaływań profilaktycznych wpływają wzmacniająco na funkcjonowanie rodziny zmniejszając ryzyko wystąpienia dysfunkcji, w tym zachowań przemocowych w rodzinie, ale pozwalają także podejmować wczesną interwencję i udzielanie stosownej pomocy w sytuacji zdiagnozowania problemu przemocy w rodzinie;
- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych** – przede wszystkim poprzez wpływ skuteczności profilaktyki nadużywania alkoholu, a tym samym zapobieganie wystąpieniu czynników osłabiających relacje rodzinne i jednocześnie sprzyjających wystąpieniu przemocy w rodzinie.
- **aktywność i integracja społeczna seniorów** – wzmacnianie pozycji osób starszych poprzez promowanie projektów rozwijających integrację międzypokoleniową, co sprzyja podmiotowemu traktowaniu seniorów w ich otoczeniu, powyższe działania mogą wpłynąć na obniżenie ryzyka wystąpienia negatywnych zachowań wobec seniorów, w tym stosowania przemocy w rodzinie.
- **ubóstwo oraz promocja zatrudnienia** – brak poczucia bezpieczeństwa ekonomicznego, powoduje narastanie napięcia związanego z utratą stałego dochodu przyczyniając się do powstania okoliczności sprzyjających odczuwaniu braku wpływu na otaczającą rzeczywistość, tym samym sprzyjając wystąpieniu zachowań przemocowych w rodzinie.
- **edukacja** – poprzez wpływ działań edukacyjnych z zakresu bezpiecznego życia w rodzinie, kształtowania relacji bez przemocy, a także przekazywanie wiedzy o instytucjach pomagających w sytuacji przemocy w rodzinie kierowanych do dzieci i młodzieży, uczniowie zyskują wiedzę podnoszącą świadomość ich praw oraz będą potrafili poszukiwać pomocy w sytuacji przemocy w rodzinie. Ponadto szkoła powinna pełnić aktywną rolę obserwatora funkcjonowania dziecka oraz instytucji mającej możliwość reakcji w sytuacji przemocy w rodzinie wobec ucznia.

- **ochrona zdrowia** – poprzez udzielanie pomocy medycznej i właściwe reagowanie w sytuacji kontaktu osoby dotkniętej przemocą w rodzinie z instytucjami ochrony zdrowia, w połączeniu z niezwłocznym udzieleniem pomocy przez instytucje realizujące pomoc w formie interwencji kryzysowej zwiększy się skuteczność reagowania wskazanych instytucji w sytuacji przemocy w rodzinie.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 - zwiększenie wrażliwości oraz skali reakcji społecznej i instytucjonalnej na obserwowane przejawy przemocy w rodzinie, a także poszerzenie świadomości rodziców na temat negatywnych konsekwencji stosowania kar fizycznych wobec dzieci.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Liczba rodziców uczestniczących w spotkaniach informacyjno-edukacyjnych.
2	Kontynuacja szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla pracowników instytucji publicznych oraz organizacja spotkań informacyjno-edukacyjnych.	Liczba pracowników instytucji publicznych uczestniczących w spotkaniach informacyjno-edukacyjnych oraz szkoleniach.
3	Zintensyfikowanie działań edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży dotyczących przemocy/agresji – realizacja warsztatów psychoedukacyjnych.	Liczba uczestników warsztatów psychoedukacyjnych w szkole.
4	Prowadzenie zajęć informacyjno-edukacyjnych dla młodzieży w szkołach ponadpodstawowych.	Liczba uczestników zajęć informacyjno-edukacyjnych, liczba szkół ponadpodstawowych, w których organizowane zostały zajęcia.
5	Organizowanie lokalnych kampanii społecznych przeciw przemocy w rodzinie.	Liczba zorganizowanych kampanii społecznych przeciw przemocy w rodzinie.
6	Rozwijanie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Liczba podjętych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie przy współpracy międzyinstytucjonalnej.
7	Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących komunikacji interpersonalnej, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach, liczba zorganizowanych warsztatów.

	użycia przemocy.	
8	Organizowanie zajęć edukacyjnych na temat cyberprzemocy i bezpiecznego korzystania z Internetu.	Liczba uczniów biorących udział w zajęciach, liczba zorganizowanych zajęć.
9	Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie.
10	Realizacja działań mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie, a także uwrażliwienie społeczności lokalnej na występowanie tego problemu.	Liczba zrealizowanych działań mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie, a także uwrażliwienie społeczności lokalnej na występowanie tego problemu.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, Zespół Interdyscyplinarny.	NGO, GKRPA, UM, KP, placówki oświatowe.	Środki własne, budżet państwa.

CEL OPERACYJNY NR 2 - poprawa dostępu do usług i poszerzenie oferty wsparcia skierowanej do osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Kontynuacja działań informacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Internecie oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie.	Ilość podjętych działań informacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy.
2	Udzielanie pomocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uruchomionych procedur „Niebieskie Karty”.
3	Organizacja szkoleń dla pracowników ochrony zdrowia oraz placówek oświatowych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uczestników szkoleń w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”.
4	Bezpośrednia pomoc osobom w sytuacji przemocy w rodzinie, w tym interwencja kryzysowa,	Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie, którym została udzielona bezpośrednia pomoc na przykład w postaci

	udzielanie schronienia, pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.	interwencji kryzysowej, schronienia, pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.
5	Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym i stosującym przemoc, w postaci konsultacji w zakresie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i socjalnego.	Liczba osób objętych pomocą i wsparciem w zakresie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i socjalnego.
6	Motywowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.	Liczba osób stosujących przemoc, skierowanych do udziału w programach edukacyjno-korekcyjnych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, Zespół Interdyscyplinary.	NGO, GKRPA, UM, KP, placówki oświatowe.	Środki własne, budżet państwa.

2.6 WSPARCIE I INTEGRACJA SPOŁECZNA SENIORÓW

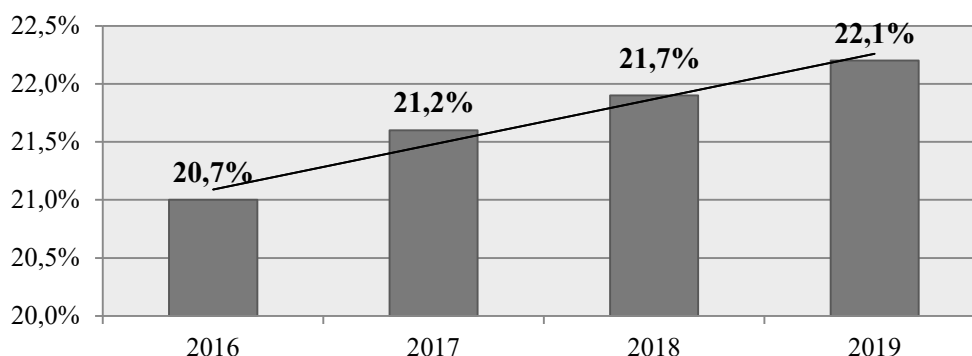
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wsparcie i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem gminy.

Na przestrzeni ostatnich lat możemy zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych na wsparcie i integrację seniorów.

W 2019 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 22,1% wszystkich mieszkańców Gminy Stryków, co oznacza wzrost w stosunku do 2016 roku o 1,4 pp.

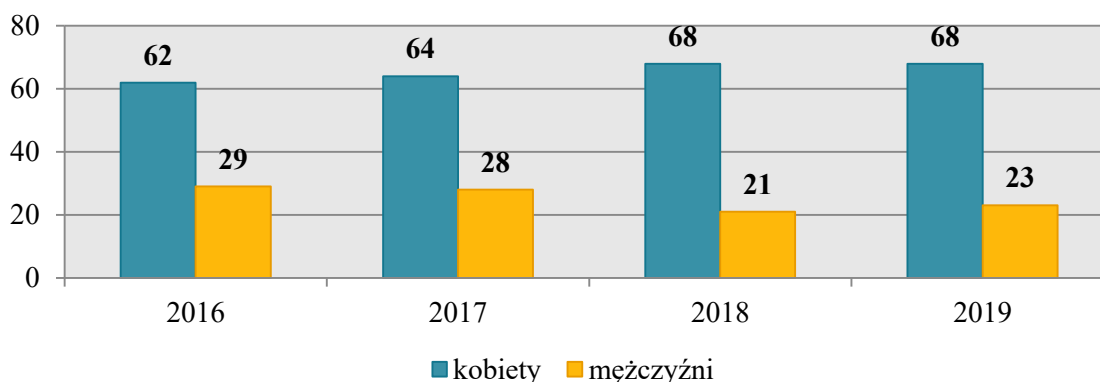
Wykres 34. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy i wsparcia z pomocy społecznej wyniosła w 2019 roku - 91. Zdecydowaną większość stanowiły kobiety – było ich 68, natomiast korzystających ze wsparcia mężczyzn – 23. W 2019 roku ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystająca z pomocy społecznej w stosunku do lat poprzednich nie uległa znaczącym zmianom. W stosunku do 2016 roku nastąpił wzrost udziału kobiet o 11%.

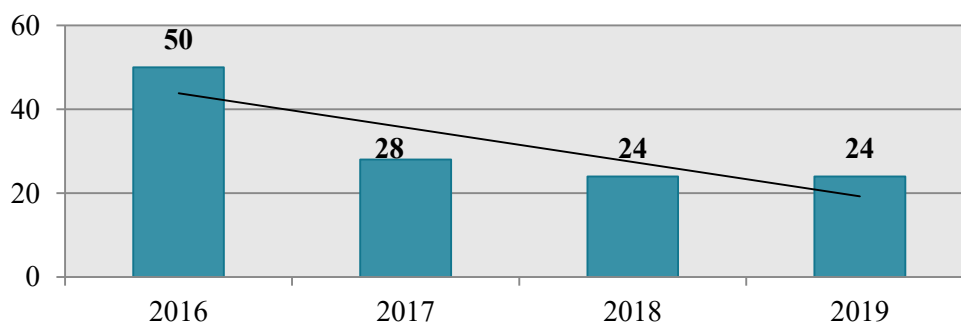
Wykres 35. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku udzielone zostały 24 świadczenia mieszkańcom gminy, którzy ukończyli 75 lat. W porównaniu do lat poprzednich dostrzegalny jest spadek liczby przyznanych świadczeń w tym zakresie – w stosunku do 2016 roku spadek kształtuje się na poziomie 50%.

Wykres 36. Zasilki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2016-2019 (liczba świadczeń)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osobom starszym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym, przysługuje prawo do opieki w Domu Pomocy Społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w Domu Pomocy Społecznej pokrywa zainteresowany w wysokości 70% swojego dochodu (najczęściej jest to renta bądź emerytura). Uzupełnienie kwoty do 100% (całkowite koszty utrzymania) to zadanie rodziny bądź gminy, gdy rodzina nie jest wydolna finansowo. Pobyt w Niepublicznym Domu Seniora opłacany jest przez samych jego pensjonariuszy ze środków własnych (rent, emerytur, oszczędności, dochodów z innych tytułów), bądź przez rodzinę osoby zamieszkującej. Istnieje również możliwość dofinansowań pobytów z budżetu publicznego, o ile dom nie jest związany umową z Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Zajmują się tym odpowiednie jednostki administracyjne Pomocy Rodzinie¹⁸.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Strykowie w 2019 roku, poniósł odpłatność za pobyt w Domu Pomocy Społecznej 33 mieszkańców, na łączną kwotę 884 352 zł. Szczegółowe dane dotyczące odpłatności za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2016-2019 znajdują się w tabeli poniżej. Z danych statystycznych wynika, że MGOPS z roku na rok ponosi odpłatność za pobyt w DPS coraz większej liczby osób.

Wykres 37. Odpłatność gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba osób	29	31	32	33
kwota świadczeń (zł)	632 950	607 613	699 683	884 352

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W odpowiedzi na potrzeby osób starszych, w Gminie Stryków, przy Domu Kultury w Niesułkowie, działalność prowadzi Klub Seniora „Nasza Ferajna”. Został on utworzony 17 lutego 2015 roku i zajmuje się szeroko pojętą aktywizacją seniorów w życiu lokalnej

¹⁸ Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1507 z późn.zm.).

społeczności. Klub aktywnie działa w zakresie organizacji imprez lokalnych, promowania kultury i tradycji regionu oraz jest miejscem spotkań i rozwijania przyjaźni. Klub wykorzystuje również środki publiczne na rzecz aktywizacji osób starszych, dzięki czemu jest inicjatorem lokalnych festynów i wydarzeń, m.in. „senioralia”.

Dla osób starszych Gmina Stryków uruchomiła również *Strykowską Kartę Seniora*, będącą rozszerzeniem *Karty Seniora Województwa Łódzkiego*. Dzięki wprowadzonym rozwiązaniom lokalni seniorzy mogą skorzystać ze specjalnych usług i zakupić produkty w niższych, dostępniejszych dla nich cenach.

Mając na uwadze problemy osób starszych i ich sytuację w świetle realnych możliwości gminy, dorośli mieszkańcy Gminy Stryków stwierdzili, że świadczenie usług opiekuńczo-pielęgnacyjnych jest najistotniejszą potrzebą strykowskich seniorów. Niemniej, co trzeci respondent jest zdania, że oferta usług i różnorodnych form wsparcia dla osób starszych, uwzględniając skalę i dotkliwość ich problemów w gminie, jest niewystarczająca.

Mimo działań podejmowanych przez gminę w celu integracji społecznej seniorów w środowisku lokalnych, aż 13% ankietowanych dostrzega problem marginalizacji osób starszych, który w konsekwencji może prowadzić do wykluczenia społecznego oraz szeroko pojętych problemów finansowych, zdrowotnych itp.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych oraz stały wzrost na przestrzeni lat udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności,
- wzrost liczby osób niezdolnych do samodzielnego prowadzenia gospodarstwa domowego i konieczność umieszczenia ich w ośrodkach całodobowej opieki;
- wzrost liczby beneficjentów pomocy społecznej ze względu na wydłużającą się średnią długość życia.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązаныmi z obszarem „Aktywność i integracja seniorów” są:

- **wsparcie osób niepełnosprawnych** – przede wszystkim poprzez związane z wiekiem i starzeniem się organizmu, stopniowe i postępujące ograniczenie pełnej

- sprawności i samodzielności w codziennym funkcjonowaniu i konieczność zapewnienia adekwatnej pomocy;
- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim w kontekście pojawiających się zaburzeń psychicznych typowych dla osób w podeszłym wieku np. zespoły otępienne, demencja itp., wskazane są działania realizowane we współdziałaniu z placówkami ochrony zdrowia w zakresie wymiany informacji o dostępnych formach wsparcia, w szczególności w zakresie dostępnych usług.
 - **zdrowie** – osoby starsze w większości są osobami cierpiącymi na różnego rodzaju schorzenia wynikające z ich wieku, a poprzez wspólne działania podmiotów leczniczych oraz pomocy społecznej możliwe jest jak najdłuższe utrzymanie osoby w jej środowisku naturalnym, bez konieczności zapewniania opieki całodobowej.
 - **wspieranie rodziny** – osoby starsze są osobami o ogromnym potencjale, posiadają wiedzę i doświadczenie potrzebne osobom młodszym do dobrego funkcjonowania w życiu rodzinnym i zawodowym.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 - wspieranie rozwoju aktywności i integracji społecznej seniorów.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Organizacja zajęć edukacyjnych, mających na celu rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów (wykłady, spotkania, warsztaty komputerowe).	Liczba zorganizowanych zajęć.
2	Organizacja zajęć rekreacyjno-sportowych oraz kulturalnych o charakterze integrującym dla osób starszych.	Liczba zorganizowanych zajęć rekreacyjno-sportowych oraz kulturalnych.
3	Wspieranie i tworzenie miejsc przyjaznych seniorom, w których prowadzone będą różnorodne aktywności.	Liczba przeprowadzonych form aktywności wspierających seniorów, liczba uczestników, liczba dostępnych miejsc.
4	Ułatwianie dostępu do informacji przydatnych dla seniorów (o dostępnych usługach dla osób starszych) poprzez prowadzenie ogólnodostępnych serwisów internetowych, wydawanie informatorów oraz rozpowszechnianie ulotek, broszur.	Ilość udostępnionych dla mieszkańców publikacji i informacji przydatnych dla seniorów.
5	Przeszkolenie pracowników instytucji publicznych w zakresie obsługi osób starszych i z niepełnosprawnościami.	Liczba pracowników przeszkolonych z zakresu obsługi osób starszych i niepełnosprawnych.

6	Rozwijanie projektu Strykowskiej Karty Seniora i włączenie do niego nowych punktów usługowych.	Ilość punktów honorujących SKS
7	Zacieśnianie współpracy instytucji i organizacji działających na rzecz osób starszych.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz osób starszych.
8	Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej w społeczności lokalnej poprzez organizowane zajęć edukacyjno-informacyjnych dla dzieci i młodzieży dotyczących starzenia się i starości.	Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach informacyjno-edukacyjnych.
9	Promowanie integracji międzypokoleniowej poprzez zajęcia wspólne dla uczniów i seniorów.	Liczba zajęć prowadzonych w celu integracji międzypokoleniowej.
10	Edukacja oraz promowanie zdrowego i aktywnego stylu życia wśród osób starszych.	Liczba uczestników działań edukacyjnych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, UM.	NGO, OKIR, placówki oświatowe, KP.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

CEL OPERACYJNY NR 2 - zapewnienie warunków możliwie pełnego i adekwatnego wsparcia dla osób starszych umożliwiającego funkcjonowanie w środowisku lokalnym.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celów
1	Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej osobom w wieku poprodukcyjnym.	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym objęta pomocą materialną i niematerialną.
2	Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych dla osób starszych.	Liczba osób starszych objętych usługami opiekuńczymi.
3	Propagowanie i organizowanie wolontariatu w odpowiedzi na potrzeby osób starszych.	Liczba podjętych w formie wolontariatu działań.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, UM.	NGO, KP.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

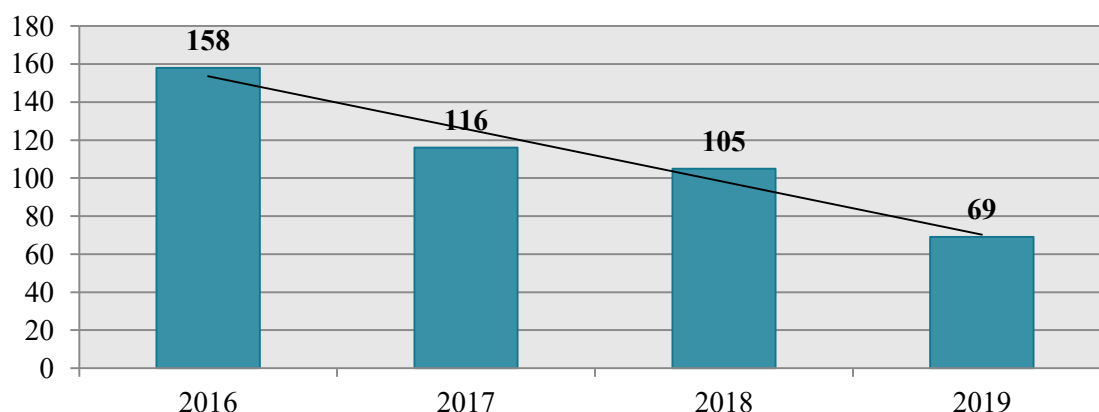
2.7 PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM LUB WYKLUCZONYCH

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuację materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 69. Na przestrzeni lat 2016-2019 można zauważyć tendencję spadkową liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z tego powodu. Skala problemu bezrobocia mimo tendencji malejącej nadal utrzymuje się na wysokim, czwartym miejscu wśród powodów udzielenia pomocy.

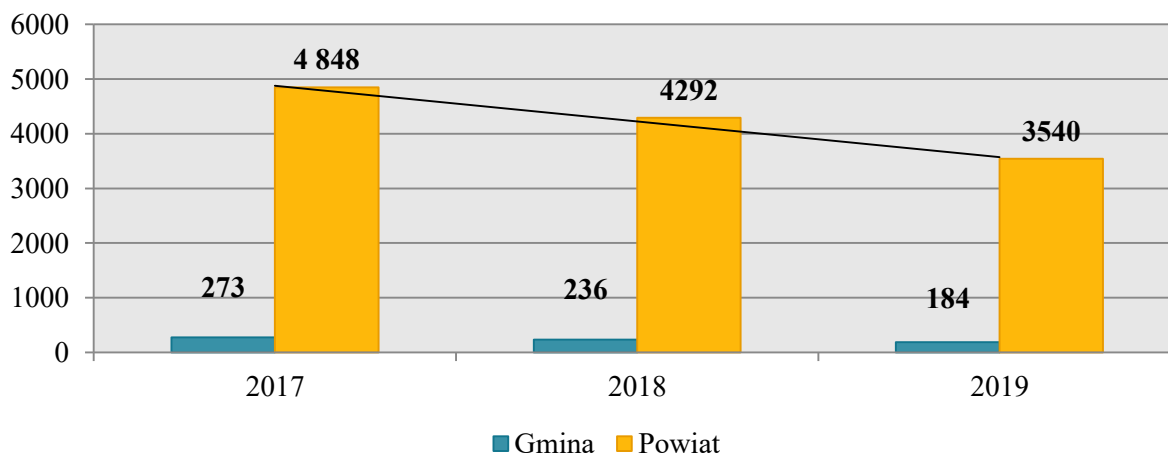
Wykres 38. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018, 2019 rok

Na koniec 2019 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zgierzu zarejestrowanych było łącznie 184 mieszkańców gminy, w tym 93 kobiety. Oznacza to spadek w stosunku do roku poprzedniego o 22%, natomiast w porównaniu do roku 2017 spadek o 32%. Tendencja malejąca utrzymuje się na przestrzeni ostatnich lat na obszarze całego powiatu. Malejący odsetek osób nieaktywnych zawodowo jest jednym z pozytywnych skutków działalności zakładów przemysłowych działających w Łódzkiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej na terenie gminy.

Wykres 39. Mieszkańcy gminy długotrwale zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zgierzu na tle Powiatu Zgierskiego na przestrzeni lat 2017–2019

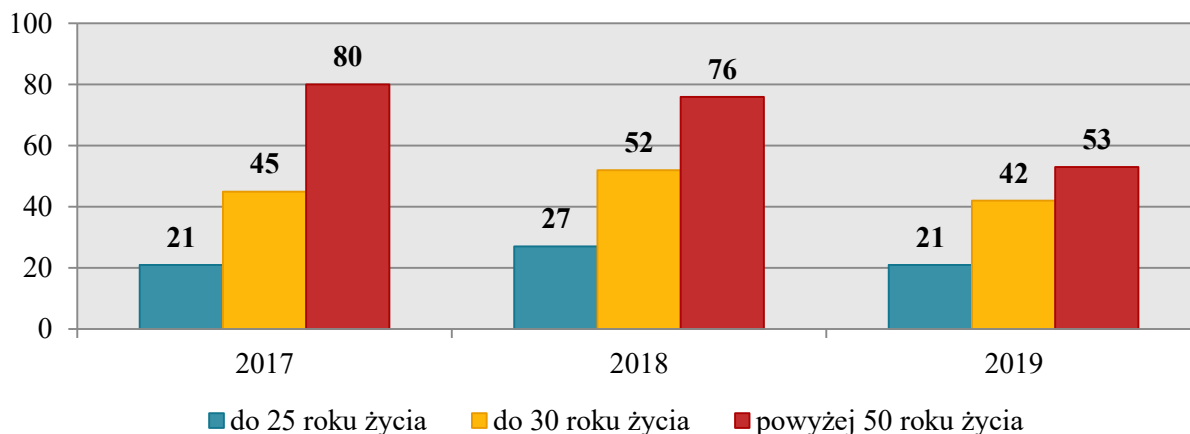

Źródło: dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Zgierzu

Struktura wieku osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP z Zgierzu przedstawiona została na poniższym wykresie. Analizując przedstawione dane zauważalny jest wysoki odsetek osób po 50 roku życia w grupie osób bezrobotnych. Na względnie równym poziomie utrzymuje się poziom bezrobocia wśród osób do 25 roku życia. Problem bezrobocia wśród osób szczególnie zagrożonych na rynku pracy, tj. osób powyżej 50 roku życia na przestrzeni

ostatnich lat utrzymuje tendencję malejącą, a liczba tych osób zbliża się do poziomu grupy do 30 roku życia.

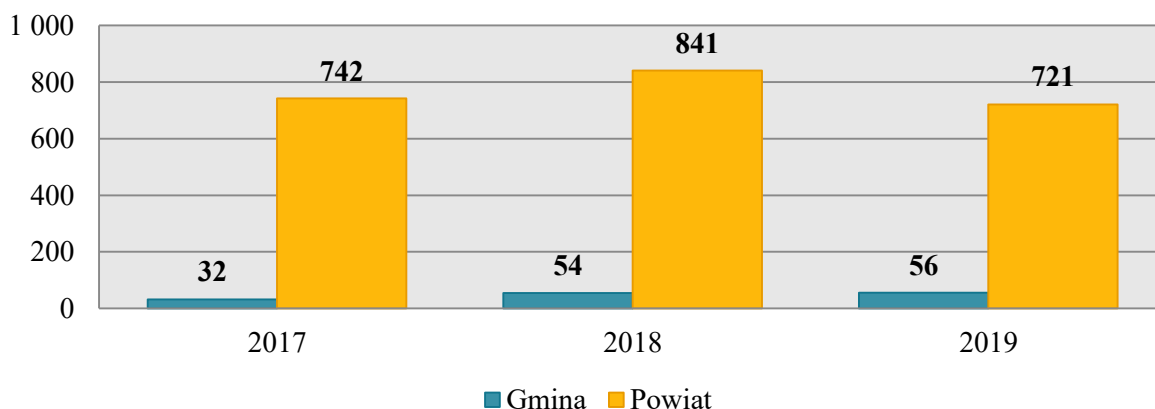
Wykres 40. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy Stryków w podziale na wiek

Źródło: bdl, Główny Urząd Statystyczny

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z prawem do zasiłku możemy zauważyć, że w stosunku do 2016 roku nastąpił wzrost tej grupy bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców gminy. W 2019 roku bezrobotni z prawem do zasiłku stanowili znaczący odsetek osób zarejestrowanych w PUP, który wyniósł 30%.

Wykres 41. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy Stryków z prawem do zasiłku w latach 2017-2019

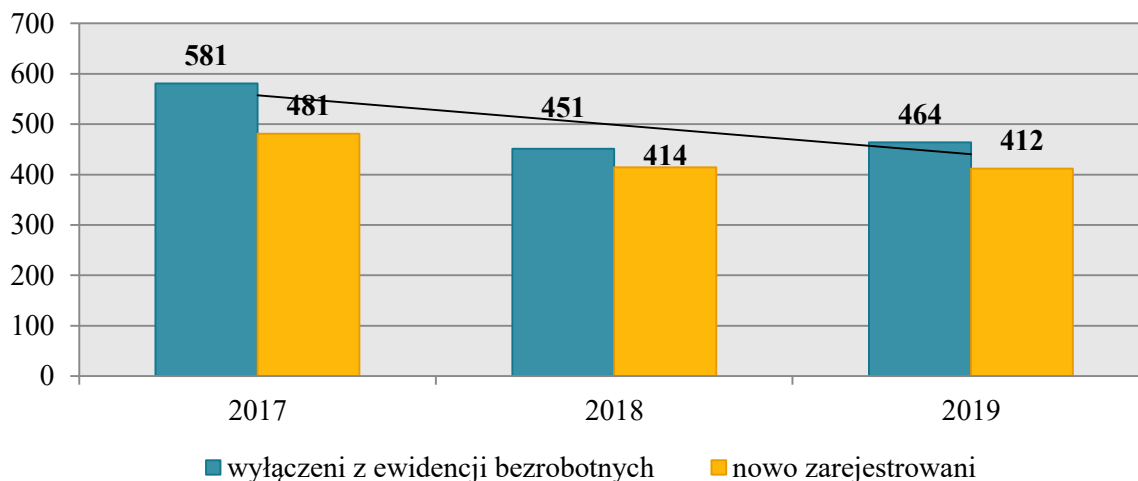

Źródło: dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Zgierzu

Na poniższym wykresie przedstawiony został stosunek liczby nowo zarejestrowanych osób bezrobotnych do liczby osób wyłączonych z ewidencji bezrobotnych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zgierzu. Na przestrzeni ostatnich lat obserwowany jest regularny spadek liczby osób w obu przypadkach. Istotną kwestią jest utrzymywanie się przewagi osób wyłączonych nad nowo zarejestrowanymi w PUP mieszkańców Gminy Stryków. Według informacji podanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Zgierzu najczęstszymi powodami

wyłaczenia z rejestru przez mieszkańców powiatu było podjęcie przez nich pracy (50,6% wszystkich mieszkańców powiatu) oraz odmowa przyjęcia propozycji pracy – 16,1%.

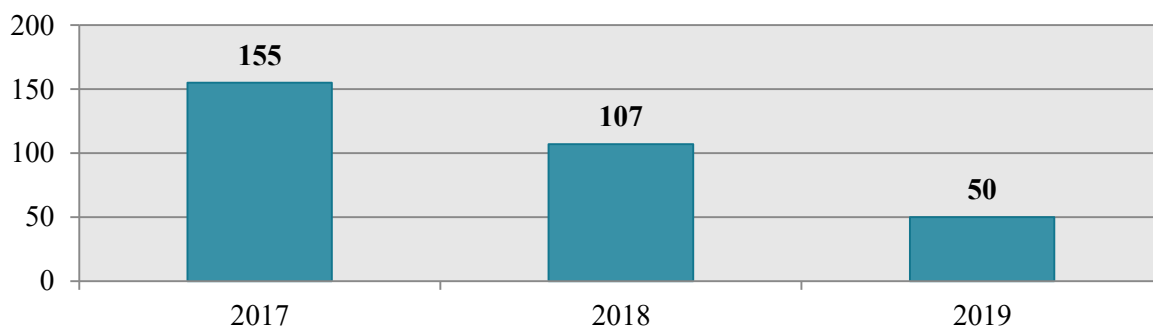
Wykres 42. Liczba nowo zarejestrowanych bezrobotnych oraz wyłączonych z ewidencji bezrobotnych mieszkańców gminy w latach 2017-2019

Źródło: dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Zgierzu

Ze zjawiskiem długotrwałego bezrobocia mamy do czynienia w przypadku osoby zarejestrowanej w urzędzie pracy jako bezrobotnej przez okres powyżej 12 miesięcy. Jest to zjawisko niekorzystne, ponieważ świadczy albo o braku chęci podjęcia pracy albo o braku możliwości podjęcia zatrudnienia. Według danych z Powiatowego Urzędu Pracy pod koniec 2019 roku w Strykowie osoby pozostające bez zatrudnienia powyżej 12 miesięcy stanowiły 27%, spośród wszystkich bezrobotnych mieszkańców gminy, a w roku poprzednim 45%. Na przestrzeni lat 2017-2019 udział osób długotrwanie bezrobotnych w ogólnej liczbie wszystkich mieszkańców gminy zarejestrowanych w PUP, uległ znaczącemu zmniejszeniu. Szczegółowe dane dotyczące liczby długotrwanie zarejestrowanych w PUP mieszkańców gminy przedstawiony został w tabeli poniżej.

Wykres 43. Liczba osób długotrwanie bezrobotnych mieszkańców Gminy Stryków w latach 2017-2019

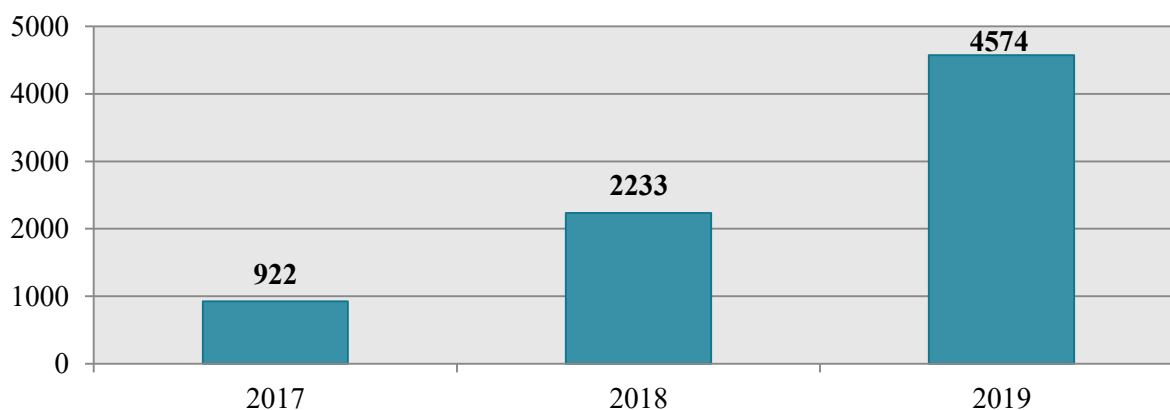

Źródło: bdl, Główny Urząd Statystyczny

Ważnym aspektem charakterystyki rynku pracy jest oferta miejsc pracy na danym obszarze. Gmina Stryków od lat utrzymuje wysoką pozycję w Powiecie pod względem zgłaszanych ofert pracy, co potwierdzają dane Powiatowego Urzędu Pracy w Zgierzu. Na przestrzeni lat 2017-2019 zauważalny jest znaczący trend wzrostowy, silnie związany z rozwijaniem sektora przemysłowego i tworzeniem nowych zakładów pracy. W omawianym okresie oferty pracy na terenie Gminy Stryków stanowiły 34,5% wszystkich ofert w Powiecie.

Najpowszechniejszym sektorem pracy w 2017 roku był sektor przemysłowy i budowlany - pracowało w nim niemal 37% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy, a na drugim miejscu znajdował się sektor usług, w którym zatrudnionych było 20,4% mieszkańców.

Wykres 44. Liczba zgłoszonych ofert pracy w Gminie Stryków w latach 2017-2019

Źródło: dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Zgierzu

W 2019 roku Powiatowy Urząd Pracy w Zgierzu podjął szereg działań w celu aktywizacji na rynku pracy 1255 osób z regionu, w tym mieszkańców gminy.

Na terenie gminy podpisano porozumienia z pracodawcami w celu utworzenia specjalnych stanowisk dla osób poszukujących możliwości wejścia na rynek pracy, w tym:

- 9 umów z 9 pracodawcami w celu utworzenia stanowisk pracy w ramach prac interwencyjnych;
- 18 umów w celu zorganizowania 19 staży zawodowych;
- 1 umowa w celu zorganizowania 5 miejsc pracy w ramach robót publicznych.

Problem bezrobocia i aktywizacji na rynku pracy został również poruszony w badaniu skierowanym do dorosłych mieszkańców gminy. Z zebranych danych wynika, że aktywizacja zawodowa prowadzona przez Powiatowy Urząd Pracy nie jest powszechną formą wsparcia wśród mieszkańców Gminy Stryków – skorzystało z niej zaledwie 13% respondentów.

Mimo dynamicznemu rozwojowi gminy i tworzenia nowych miejsc pracy w ramach ŁSSE, nadal co czwarty mieszkaniec negatywnie ocenia swoje szanse na rynku pracy, a co trzeci dostrzega trudności w znalezieniu zatrudnienia na terenie gminy.

W świetle przedstawionych danych i wyników diagnozy zasadne jest rozszerzenie działań dotyczących promocji zatrudnienia i wspierania osób bezrobotnych. Pozytywny efekt mogą przynieść prowadzone na szeroką skalę kursy i warsztaty w celu przekwalifikowania lub przebranżowienia osoby pozostającej bez zatrudnienia oraz dostosowanie ich do specyfiki zawodów, na które występuje zapotrzebowanie w gminie.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyższej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- znaczny udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców gminy zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy oraz wzrastający odsetek osób bezrobotnych z prawem do zasiłku.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązаныmi z obszarem „Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu”, są:

- **wspieranie rodziny** – utrata pracy zawodowej jest szczególnie dotkliwa dla osób, które mają na utrzymaniu rodzinę, skutki bezrobocia dotyczą wówczas nie tylko jednostki, ale również najbliższego otoczenia – rodziny, utrata pracy zawodowej wpływa najczęściej na powstanie atmosfery napięcia i zagrożenia, prowadzącej do lęku, niepewności czy beznadziejności, a ograniczenie możliwości materialnego zabezpieczenia rodziny prowadzi do ograniczenia stopnia zaspokojenia poszczególnych potrzeb; opisane sytuacje w sposób szczególny mają wpływ na dzieci w rodzinach;
- **ubóstwo** – brak pracy, a w związku z tym wynagrodzenia, bezpośrednio wpływa na obniżenie poziomu życia i niesamodzielność finansową; podstawowym czynnikiem odpowiedzialnym za powstawanie biedy jest brak pracy, czyli bezrobocie lub bierność zawodowa, brak dochodów z pracy często uniemożliwia zaspokajanie podstawowych potrzeb;

- **wsparcie osób niepełnosprawnych** – przede wszystkim w kontekście ograniczonej liczby ofert pracy skierowanej do osób niepełnosprawnych;
- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych** – przede wszystkim w kontekście używania nałogowych schematów rozładowania napięcia wynikającego z doświadczenia problemu bezrobocia;
- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim w kontekście występowania bezrobocia jako tzw. czynnika wyzwalającego zaburzenia psychiczne;
- **edukacja** – w kontekście możliwości wykorzystania narzędzi przekwalifikowania, podniesienia kompetencji, kształcenia ustawicznego, zmiany profilu zawodowego jako czynniki zapobiegające utracie pracy oraz mający wpływ na szybki powrót na rynek pracy w sytuacji jej utraty.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 - aktywizacja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych, a także zwiększanie szans na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia mieszkańców.

L.P.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1	Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach.
2	Objęcie pomocą materialną i niematerialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.	Liczba rodzin dotkniętych problemem bezrobocia objętych pomocą materialną i niematerialną.
3	Działania wspierające organizację opieki nad dziećmi do lat 3.	Liczba wspieranych podmiotów.
5	Praca socjalna z osobami bezrobotnymi.	Liczba osób i rodzin, w których prowadzono pracę socjalną.
6	Prowadzenie poradnictwa zawodowego wśród dorosłych mieszkańców gminy oraz uczniów.	Liczba osób objętych poradnictwem zawodowym.
7	Realizacja warsztatów/szkoleń z zakresu umiejętności poszukiwania pracy.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach/warsztatach.
9	Współpraca z lokalnymi przedsiębiorstwami w zakresie organizowania staży zawodowych, w szczególności dla młodych osób wchodzących na rynek pracy.	Liczba umów o zorganizowanie stażu, liczba miejsc stażu.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS	PUP, UM, NGO, placówki oświatowe, pracodawcy i inne instytucje oraz organizacje lokalnego rynku pracy.	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa.

2.8 WSPARCIE OSÓB I RODZIN Z PROBLEMEM UBÓSTWA

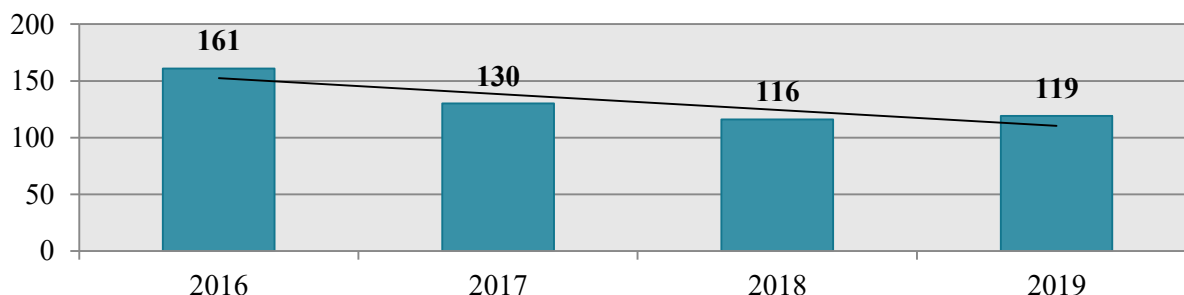
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawnione były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

W 2019 roku ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdował się na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia. Z tego powodu wsparcie otrzymało 119 rodzin.

Dane źródłowe pokazują, że ogólna liczba rodzin zamieszkujących gminę, którym zostało udzielone wsparcie z powodu ubóstwa uległa na przestrzeni lat 2016-2019 spadkowi. W 2016 roku z tego powodu z pomocy skorzystało 161 rodzin, w 2017 roku - 130, w 2018 roku – 116, natomiast w 2019 roku – 119. W stosunku do 2016 roku oznacza to spadek o 26%

Wykres 45. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku zasiłki stałe pobierało 48 osób, tj. o 11% więcej niż w 2018 roku i 8% mniej w stosunku do 2016 roku. W przypadku zasiłków okresowych, w 2019 roku liczba

ich świadczeniobiorców kształtowała się na poziomie 132 – co oznacza spadek o 6% w stosunku do roku 2017 i 32% w stosunku do roku 2016. Zasiłki celowe pobierało natomiast 351 osób i jest to spadek aż o 14% w porównaniu do roku poprzedniego.

Na przestrzeni ostatnich lat dostrzegalna jest tendencja spadkowa w zakresie przyznawanych zasiłków okresowych i celowych oraz jednocześnie wzrost liczby osób, którym przyznawane są zasiłki stałe.

Tabela 14. Liczba osób, którym przyznano zasiłki stałe, celowe i okresowe na przestrzeni lat 2016-2019

rodzaj zasiłku	2016		2017		2018		2019	
	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń
zasiłek stały	52	237 880	42	202 707	43	209 710	48	237 472
zasiłek okresowy	194	285 552	140	217 275	138	211 508	132	190 611
zasiłek celowy	550	410 260	439	380 017	412	373 057	351	346 185

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Mieszkańcy Gminy Stryków w okresie od 2014 do 2019 roku korzystali również z programu finansowego w zakresie dożywiania - „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. Strategicznym celem Programu było ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych. Program jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie:

- wsparcia finansowego gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym,
- poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach,
- poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży,
- kształtowania właściwych nawyków żywieniowych¹⁹.

Program z uwagi na kończący się okres aktualności został zastąpiony kolejnym – „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023. Wśród osób otrzymujących świadczenie pieniężne w 2019 roku, 148 mieszkańców to osoby, którym to świadczenie przyznano

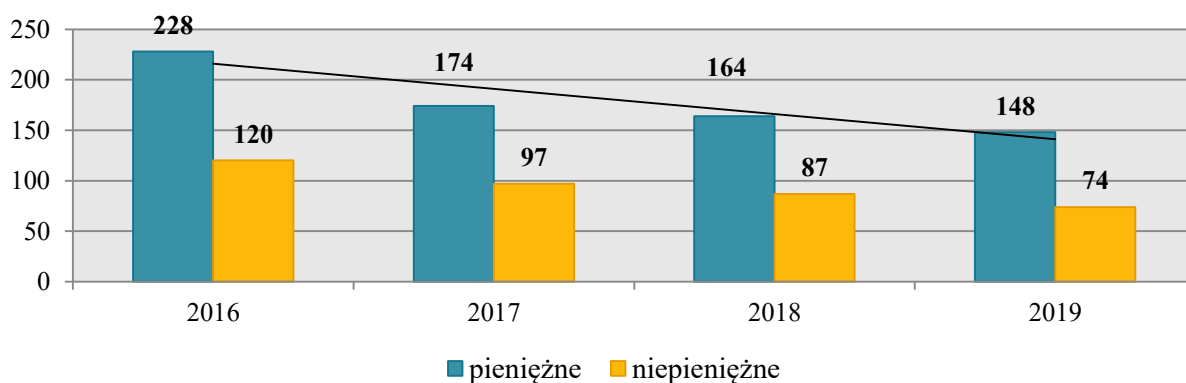
¹⁹ www.gov.pl/web/rodzina

w ramach wieloletniego programu. W formie świadczenia niepieniężnego pomoc otrzymały w przedmiotowym roku 74 osoby, w tym 58 dzieci.

Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba świadczeniobiorców niepieniężnej formy zasiłku nieznacznie zmalała – w porównaniu do roku 2016 nastąpił spadek o 19%. Liczba osób otrzymujących świadczenie pieniężne zmniejszyła się w większym zakresie, bo o 35% w stosunku do 2016 roku. Na przestrzeni omawianych lat dzieci stanowiły zdecydowaną większość wszystkich osób, którym przyznano świadczenie niepieniężne, tj. posiłek. W 2019 roku odsetek dzieci w ogólnej liczbie świadczeniobiorców wynosił 78%, a w 2016 roku 85%.

W 2019 r. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej kontynuował pomoc dla mieszkańców gminy we współpracy z organizacjami partnerskimi tj.: Ochotniczą Strażą Pożarną w Bratoszewicach i Stowarzyszeniem przy Parafii Św. Doroty „Nadzieja” wydającymi żywność rodzinom skierowanym przez Ośrodek.

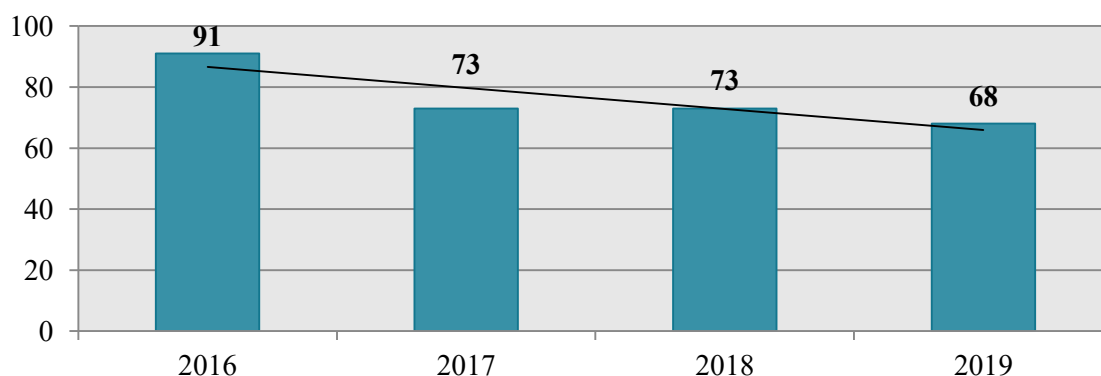
Wykres 46. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programów: „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w latach 2016-2018 oraz „Posiłek w szkole i w domu” w 2019 roku (liczba osób)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych z związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. W 2019 roku świadczenie pieniężne w formie dodatków mieszkaniowych otrzymało 68 gospodarstw domowych. Od roku 2016 obserwuje się tendencję spadkową w zakresie liczby gospodarstw domowych objętych tą formą pomocy. Na przestrzeni ostatnich lat nie zaistniała potrzeba wsparcia mieszkańców gminy w postaci wypłaty dodatku energetycznego.

Wykres 47. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2016-2019

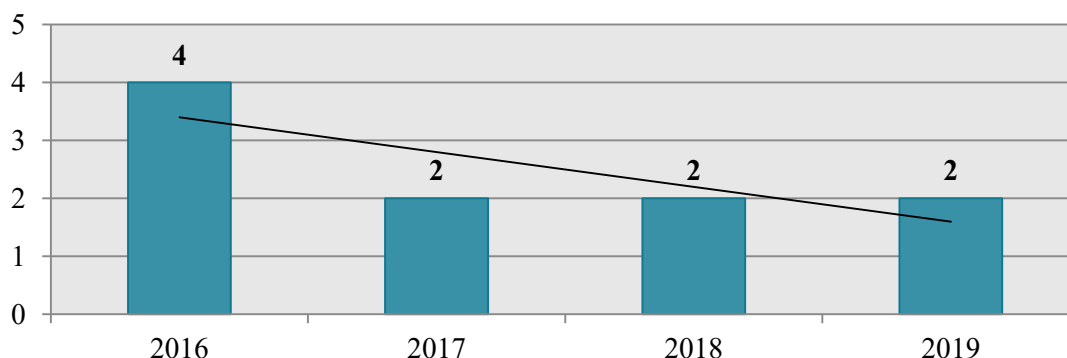

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Ubóstwo w Gminie Stryków najczęściej dotyka osób samotnie gospodarujących. Wśród wszystkich osób otrzymujących wsparcie z tego powodu w 2019 roku stanowią one 61%, natomiast rodziny wielodzietne (3+) były w omawianym roku drugą największą grupą beneficjentów (20%).

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa jak i jego skutkiem. W 2019 roku podobnie jak w latach ubiegłych z powodu bezdomności pomoc i wsparcie otrzymały 2 osoby. Liczba ta zmniejszyła się o 50% w stosunku do roku 2016, a trend ustabilizował się od 2017. Informacje w tym zakresie przedstawia poniższy wykres. Dane statystyczne dotyczące liczby osób korzystających z pomocy i wsparcia z GOPS wskazują na to, że problem bezdomności nie występuje na terenie Gminy Stryków w dużym natężeniu.

Wykres 48. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Gmina nie posiada infrastruktury dla osób z problemem bezdomności – na terenie gminy nie znajdują się noclegownie, schroniska ani ogrzewalnie, co może stanowić problem w świadczeniu pomocy w przypadku natężenia się tego zjawiska.

Wyniki Diagnozy problemów społecznych wskazują, że problemu odrzucenia społecznego doświadczyło 14% mieszkańców gminy. Jako najpowszechniejszy powód wykluczenia w Gminie Stryków wskazuje się ubóstwo oraz uzależnienie. Zdaniem badanej grupy, w środowisku 23% z nich znajdują się osoby odrzucone ze względu na niskie dochody, a 22% - ze względu na uzależnienie. Większość mieszkańców Gminy Stryków jest świadoma problemu ubóstwa w gminie, ale dostrzega go w niedużej skali, natomiast zdaniem 7% badanych problem ten przybiera duże rozmiary. Znaczna część respondentów opowiedziała się również za doświadczeniem ubóstwa – niemal co trzeci mieszkaniec doznał tego problemu kiedykolwiek w życiu.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- ograniczenie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych w wyniku niedoboru środków finansowych, skutkujące funkcjonowaniem w sytuacji zagrożenia egzystencji;
- ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych; przyjmowanie pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do zjawiska wyuczonej bezradności;
- zagrożenie zjawiskiem „dziedziczenia ubóstwa” w rodzinach z problemem niskich środków finansowych.

Korelacje

Problem ubóstwa pozostaje w ścisłej korelacji z innymi problemami społecznymi. Główne obszary korelacji można uznać za determinanty ubóstwa.

- **bezrobocie** – czynnikiem decydującym o sytuacji materialnej jednostki i rodziny, jest miejsce zajmowane na rynku pracy, a ubóstwem zagrożone są przede wszystkim osoby bezrobotne i rodziny osób bezrobotnych;
- **niepełnosprawność** – obecność osoby niepełnosprawnej w gospodarstwie domowym znacznie zwiększa ryzyko zagrożenia ubóstwem;
- **wiek** – w Polsce najczęściej ubóstwem ekonomicznym zagrożeni są ludzie młodzi, w tym dzieci jako członkowie rodzin. Niezależnie od niższej niż

w pozostałych przedziałach wiekowych częstotliwości zagrożenia ubóstwem, szczególnie trudna sytuacja dotyczy osób starszych, których możliwości podejmowania aktywnych działań zmierzających do poprawy swojej sytuacji materialnej są znacznie ograniczone z powodu stanu zdrowia, wieku oraz funkcjonowania w jednoosobowych gospodarstwach domowych;

- **wykształcenie** – ważnym wskaźnikiem warunkującym zagrożenie ubóstwem jest (niskie) wykształcenie, kompetencje zawodowe członków gospodarstwa domowego.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 - zapewnienie możliwości społecznego włączenia osób z problemem ubóstwa poprzez podniesienie ich kompetencji aktywnością wspieraną.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Praca socjalna z osobami i rodzinami z problemem ubóstwa.	Liczba osób i rodzin objętych wsparciem.
2	Rozpowszechnianie wśród mieszkańców materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczania problemu ubóstwa.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych.
3	Rozwinięcie usług Świetlicy Środowiskowej o zajęcia podnoszące kompetencje zawodowe i społeczne dla dzieci z rodzin ubogich.	Liczba zainicjowanych zajęć, liczba dzieci uczęszczających na zajęcia

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS.	UM, NGO, PUP, placówki oświatowe.	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa.

CEL OPERACYJNY NR 2 - zapewnienie dostępu do skutecznej pomocy w formie wsparcia o charakterze materialnym ograniczającej zasięg i głębokość ubóstwa przy uwzględnieniu współdziałania beneficjentów pomocy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rozumianego jako dostęp do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej.	Liczba osób objętych pomocą społeczną w formie świadczeń.
2	Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w zakresie dożywiania.
3	Udzielanie uczniom z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.
4	Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemem ubóstwa oraz związaną z tym bezradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, poprzez udzielanie zasiłków celowych i rzeczowych.	Liczba osób i rodzin, które otrzymały pomoc w formie zasiłków celowych i rzeczowych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS.	NGO, UM, KP, prywatne przedsiębiorstwa.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

CEL OPERACYJNY NR 3 - zapewnienie opieki i pomocy osobom bezdomnym oraz zmniejszenie natężenia problemu bezdomności.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Praca socjalna polegająca na aktywizacji i motywowaniu osób bezdomnych do zmiany dotychczasowego trybu życia.	Liczba działań polegających na aktywizacji i motywowaniu osób bezdomnych do zmiany dotychczasowego trybu życia.
2	Monitorowanie skali bezdomności oraz sytuacji osób bezdomnych na terenie gminy.	Liczba działań monitorujących skalę bezdomności w gminie oraz sytuacje osób bezdomnych.
3	Przekazywanie osobom bezdomnym informacji w zakresie dostępnych dla nich form pomocy.	Liczba osób bezdomnych, którzy została przekazana informacja

		w zakresie dostępnych dla nich form pomocy.
4	Wsparcie materialne osób bezdomnych.	Liczba osób bezdomnych, którym udzielone zostało wsparcie.

Wdrażanie

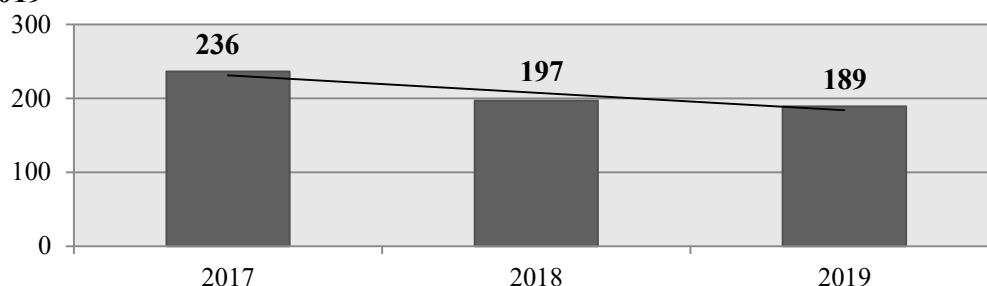
Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS.	NGO, UM, KP.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

2.9 ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Komisariat Policji w Strykowie odnotował na terenie gminy w 2017 roku łącznie 236 przestępstw, w 2018 roku – 197, natomiast w 2019 roku – 189. Oznacza to, że problem przestępstw na przestrzeni ostatnich lat w gminie przybiera coraz mniejsze rozmiary.

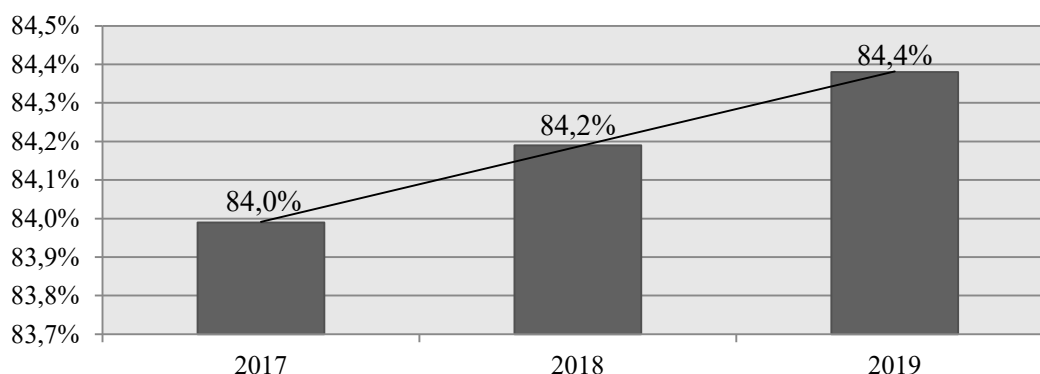
Wykres 49. Liczba wykrytych przestępstw na terenie Gminy Stryków na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: dane z Komisariatu Policji w Strykowie

Wskaźnik wykrywalności przestępstw w 2019 roku na terenie Gminy Stryków kształtował się na dosyć wysokim poziomie – 84,4%. W stosunku do lat poprzednich jest to wyższa wartość – w porównaniu do 2017 roku nastąpił wzrost wskaźnika o 0,4 pp.

Wykres 50. Wskaźnik wykrywalności przestępstw kryminalnych na terenie Gminy Stryków w latach 2017-2019

Źródło: dane z Komisariatu Policji w Strykowie

Rozpatrując liczbę wykrytych przestępstw z podziałem na poszczególne ich kategorie możemy zauważyć, że w 2019 roku najczęściej odnotowano kradzieży (29 przestępstw), na drugim miejscu pod tym względem znalazły się przestępstwa narkotykowe, których odnotowano 24. Trzecim najpowszechniejszym przestępstwem w 2019 roku było uszkodzenie mienia (9 przestępstw) oraz oszustwa i kradzieże z włamaniem (po 8 przestępstw). W omawianym roku odnotowane zostały również uszczerbki na zdrowiu (5 przestępstw) oraz bójki i pobicia (4 przestępstwa).

W omawianym roku największa wykrywalność dotyczyła bójek i pobić, rozbojów oraz uszczerbków na zdrowiu. W tych obszarach wykrywalność przestępstw wynosiła w 2019 roku 100%. Niska wykrywalność występowała natomiast w przypadku uszkodzenia mienia (55,6%), kradzieży cudzego mienia (51,7%) oraz kradzieży z włamaniem (25%).

Wykres 51. Liczba wykrytych przestępstw na terenie Gminy Stryków na przestrzeni lat 2017-2019 w podziale na poszczególne kategorie przestępstw (S – stwierdzone, W – wykrywalność)

kategorie niektórych przestępstw	2017		2018		2019	
	S	W (%)	S	W (%)	S	W (%)
kradzieże	59	59,3	50	50	29	51,7
bójki i pobicia	9	100	2	100	4	100
oszustwa	12	41,5	14	64,2	8	62,5
kradzieże z włamaniem	11	36,4	9	44,4	8	25
przestępstwa rozbójnicze	1	100	4	100	2	100
kradzieże samochodów	3	33,3	-	-	1	-
uszkodzenia mienia	13	69,2	5	80	9	55,6
uszczerbek na zdrowiu	6	100	13	100	5	100
przestępstwa narkotykowe	17	100	9	88,9	24	91,7

Źródło: dane z Komisariatu Policji w Strykowie

Komisariat Policji w Strykowie w omawianym okresie prowadził działania profilaktyczne dotyczące przemocy w rodzinie oraz zapobiegania przestępstwom i wykroczeniom. Dodatkowo, prowadził coroczne akcje profilaktyczno-informacyjne tj. „Bezpieczne Wakacje”, „Bezpieczne Ferie”, „Akweny Wodne”, „Zima” oraz szereg działań w zakresie poprawy bezpieczeństwa na drogach skierowanych do kierowców, rowerzystów i pieszych. Ponadto w 2018 i 2019 roku dzielnicowi Komendy Policji w Strykowie, we współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zorganizowali Turniej Piłkarski dla młodzieży szkolnej z powiatu zgierskiego, w ramach którego promowali zdrowy tryb życia oraz prowadzili prelekcje na temat nadużywania alkoholu i narkotyków. W 2018 roku Komisariat Policji w Strykowie wraz z GKRPA zorganizowali konferencję na temat nadużywania narkotyków, a w 2019 roku dotyczącą przemocy w rodzinie.

W ramach działalności profilaktyczno-informacyjnej w poczekalni Komisariatu Policji w Strykowie znajdują się plakaty i materiały informacyjne dla ofiar i sprawców przemocy, funkcjonariusze przeprowadzają tzw. pogadanki w szkołach, a także monitorują sytuację w rodzinach, w których może dochodzić do przejawów agresji.

Respondenci, którzy wzięli udział w badaniu w celu sporządzenia Diagnozy problemów społecznych wskazali, że ich okolica jest bezpieczna zarówno w dzień, jak i w nocy. Obawy przed opuszczeniem domu po zmroku zadeklarowało 36%, co wskazuje na potrzebę zwiększenia ilości patroli nocnych oraz rozwój monitoringu gminnego.

Warto zwrócić uwagę, że co czwarty mieszkaniec Gminy Stryków jest zdania, że gmina nie prowadzi działań w celu podniesienia bezpieczeństwa osób zamieszkałych na jej terenie. W świetle wyników badania oraz analizy dokumentacji pozyskanej z Komisariatu Policji zasadne wydaje się być podjęcie szeroko prowadzonych działań prewencyjnych w celu zapewnienia bezpieczeństwa i komfortu mieszkańcom.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wzrost odnotowanych przestępstw narkotykowych.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązаныmi z obszarem „Przestępczość” są:

- **bezrobocie i ubóstwo** – długotrwałe bezrobocie prowadzić może do obniżenia poczucia własnej sprawczości, z kolei ubóstwo skutkować może przeniesieniem odpowiedzialności za swoje życie i czyny na obecnie panujący ustrój/władze/konkretne instytucje;
- **wspieranie rodziny** – w zakresie przekazywania pozytywnych norm i wartości życia w bezpiecznym, nie przestępczym społeczeństwie;
- **przemoc** – przemoc ściśle związana jest z pojęciem przestępczości; przemoc w rodzinie, która nie jest zgłaszana, utwierdzać może sprawcę w poczuciu bezkarności;
- **uzależnienia** – zarówno w kontekście handlu nielegalnymi towarami, jak i zwiększeniem dokonywanych przestępstw pod wpływem substancji psychoaktywnych.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 - zwiększenie bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej oraz w miejscu zamieszkania.

L.P.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1	Podnoszenie kompetencji organów działających w obszarze bezpieczeństwa publicznego.	Liczba uczestników warsztatów i szkoleń podnoszących kompetencje.
2	Rozwój monitoringu wizyjnego na terenie gminy.	Obszar gminy objęty monitoringiem wizyjnym.
3	Rozpowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa mieszkańców oraz możliwości pomocy.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
UM, KP.	NGO, MGOPS, GKRPA, placówki oświatowe.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

3 SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII

Aby narzędzie jakim jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stryków mogło być określane mianem skutecznego – musi zostać logistycznie wdrażane do realizacji. Konieczne jest wyznaczenia lidera, który będzie pracował nad komunikacją, motywacją i kształtem realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno-gospodarczych.

Podstawowe założenia:

1. Liderem i koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest MGOPS.
2. Głównym partnerem w jej realizacji jest Gmina Stryków.
3. Przyjęty system wdrożeniowy wyposażony musi być w narzędzia, które m.in. mają służyć systematycznej kontroli i korekcie zapisów niniejszej Strategii

Obszary problemowe Strategii zostały przedstawione przed przystąpieniem do jej opracowania wszystkim zainteresowanym podmiotom odpowiedzialnym za realizację zadań zawartych w strategii. Po uchwaleniu Strategii przez Radę Miejską, zostanie umieszczona na stronie internetowej gminy.

4 MONITORING

Proces monitoringu wdrażania strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie ona polegała na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w strategii odnoszące się do poszczególnych celów. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych Gminy Stryków, Komisariatu Policji, PUP, ze sprawozdań MGOPS, GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja na temat realizacji strategii oraz

osiągniętych efektów przygotowywana będzie co dwa lata przez MGOPS przy współpracy z zaangażowanych w realizację podmiotami.

5 EWALUACJA

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii np. wskaźników realizacji celów i zadań strategii oraz rozwiązywanie problemów.

Ewaluacji podlegać będzie:

- materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen;
- ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałość i spójności.

Analiza przeprowadzona zostanie w szczególności pod kątem identyfikacji obszarów ryzyka i barier dla skutecznej i efektywnej realizacji procesów monitorowania i ewaluacji i określenia nowych zagrożeń. Do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu, wsparta dodatkowymi narzędziami oceny.

Planuje się stosowanie zakresu metod i technik badań społeczno-ekonomicznych służących pomiarowi efektów i stopnia realizacji z wykorzystaniem:

- ilościowych metod badawczych – pozwoli to na gromadzenie i analizę informacji liczbowych, poznanie częstości występowania badanego zjawiska oraz określenie poziomu zależności, jakie występują pomiędzy różnymi danymi;
- technik i zestawienia danych (np. koszty, ilość świadczeniobiorców, ilość usług);
- narzędzi: tabel, wykresów, diagramów.

Planuje się przeprowadzenie corocznie ewaluacji, która będzie stanowić obiektywną ocenę założeń, procesu realizacji i rezultatów pod względem stosowności, skuteczności, trwałości, efektywności, a także użyteczności podjętych w ramach Strategii działań. Analiza realizacji bieżącej Strategii pozwoli na trafne opracowanie założeń strategii w kolejnej perspektywie czasowej, a także wskaże na zmiany zachodzące w społeczeństwie lokalnym wymagające reakcji ze strony władz lokalnych.

6 OCENA RYZYKA

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych poddany został analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia przez Strategię celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami. Ponadto przyjęcie tego dokumentu istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiście zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza taka przeprowadzana będzie przez MGOPS w sposób okresowy z wykorzystaniem danych z monitoringu i ewaluacji, a ewentualne stwierdzone ryzyka, w szczególności wynikające ze zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych celów i zadań na podstawie tego monitoringu i ewaluacji, będą mogły być identyfikowane i ograniczane.

VI. WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stryków na lata 2021-2024 jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej; partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców Gminy Stryków i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym. Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:

- podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci,
- dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa; działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację,
- podejmowaniu działań na rzecz aktywizacji zawodowej i integracji społecznej osób niepełnosprawnych, a także dostosowaniu usług i przestrzeni publicznych do potrzeb i możliwości tej grupy,
- podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmocnianie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych i podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo,
- wspieraniu działań prospołecznych, wolontarystycznych i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy,
- doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,

- zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych, chorych i starszych,
- interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców gminy.

Zgodnie z celami strategicznymi głównym założeniem niniejszego dokumentu jest to, że jego realizacja powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców Gminy Stryków, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

VII. BIBLIOGRAFIA

1. Joanna Staręga-Piasek, *Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych*, Warszawa 2013.
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.).
3. <https://www.google.com/maps/>
4. [https://pl.wikipedia.org/wiki/Stryk%C3%B3w_\(gmina\)#/media/Plik:Powiat_zgierski_-_gmina_Stryk%C3%B3w.png](https://pl.wikipedia.org/wiki/Stryk%C3%B3w_(gmina)#/media/Plik:Powiat_zgierski_-_gmina_Stryk%C3%B3w.png)
5. <https://www.strykow.pl/538,informator-turystyczny>
6. <https://bdl.stat.gov.pl/>
7. <https://poradnik.ngo.pl/>
8. J. Oniszczyk, *Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy*.
9. M. Yaziji, J. Doh, *Organizacje pozarządowe a korporacje*.
10. *Roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami na rok 2020* (uchwała Nr XVI/165/2019 Rady Miejskiej w Strykowie z dnia 27 listopada 2019 roku).
11. *Statutu Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Strykowie* (Uchwała Rady Miejskiej nr X/90/2019 z dnia 26 czerwca 2019 roku).
12. *Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok*.
13. *Sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach za I-XII 2019 r.*
14. Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.
15. *Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2020 rok* (uchwała Nr XVII/172/2019 Rady Miejskiej w Strykowie z dnia 11 grudnia 2019 roku).
16. *Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok*.
17. *Sprawozdanie z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Stryków za rok 2017, 2018 i 2019*.

VIII. SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL

1. SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie Gminy Stryków na mapie powiatu zgierskiego.....	13
Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie Gminy Stryków według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku).....	17
Rysunek 3. Łączna wartość sprzedanego na terenie Gminy Stryków alkoholu w latach 2017-2019.....	69

2. SPIS TABEL

Tabela 1. Przyrost naturalny w Gminie Stryków na przestrzeni lat 2016-2019.....	15
Tabela 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2016-2019 (w procentach).....	15
Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe w gminie na przestrzeni lat 2016-2018.....	24
Tabela 4. Instalacje techniczno-sanitarne w Gminie Stryków na przestrzeni lat 2016-2018 (w procentach).....	25
Tabela 5. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w gminie w porównaniu do powiatu w 2018 roku.....	28
Tabela 6. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2016-2019 w podziale na płeć.....	36
Tabela 7. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2016-2019.....	37
Tabela 8. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2016-2019.....	53
Tabela 9. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2016-2019.....	53
Tabela 10. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2016-2019.....	54
Tabela 11. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Strykowie wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019.....	63
Tabela 12. Realizacja programów rekomendowanych przez PARPA na przestrzeni lat 2017-2019.....	65
Tabela 13. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na przestrzeni lat 2017-2019.....	77
Tabela 14. Liczba osób, którym przyznano zasiłki stałe, celowe i okresowe na przestrzeni lat 2016-2019.....	96

3. SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Stryków w latach 2016-2019	14
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących Gminę Stryków na przestrzeni lat 2016-2019.....	14
Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2016-2019	16
Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w latach 2016-2019.....	17
Wykres 5. Dochody i wydatki gminy ogółem w latach 2016-2018 (w milionach złotych)	18
Wykres 6. Dochody i wydatki gminy na 1 mieszkańca na przestrzeni lat 2016-2018 (w złotych).....	19
Wykres 7. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Stryków na przestrzeni lat 2016-2019 w porównaniu do województwa i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach).....	20
Wykres 8. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w Gminie Stryków i w Polsce na przestrzeni lat 2016-2018	20
Wykres 9. Ludność gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku.....	21
Wykres 10. Udział wydatków z budżetu gminy na oświatę i wychowanie w latach 2016-2019	23
Wykres 11. Liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców w gminie oraz województwie łódzkim w latach 2016-2018.....	24
Wykres 12. Kadra jednostek organizacyjnych pomocy społecznej na przestrzeni lat 2016-2019.....	34
Wykres 13. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Gminie Stryków w latach 2016-2019.....	34
Wykres 14. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2016-2019	35
Wykres 15. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2016-2019.....	35
Wykres 16. Liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w 2019 roku	36
Wykres 17. Powody udzielania świadczeń w 2019 roku (liczba rodzin).....	37
Wykres 18. Wskaźnik pracy socjalnej w Gminie Stryków na przestrzeni lat 2016-2019	38
Wykres 19. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2016-2019	47
Wykres 20. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego 500+, w tym na pierwsze dziecko na przestrzeni lat 2018-2019	47
Wykres 21. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2016-2019.....	48
Wykres 22. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2016-2019.....	48
Wykres 23. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2016-2019.....	49

Wykres 24. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2016-2019 (w złotych).....	49
Wykres 25. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2016-2019	53
Wykres 26. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2016-2019.....	54
Wykres 27. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2016-2019	62
Wykres 28. Udział rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu lub narkomanii w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy i wsparcia na przestrzeni lat 2016-2019.....	62
Wykres 29. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjnym w latach 2017-2019.....	64
Wykres 30. Wartość sprzedanego na terenie Gminy Stryków alkoholu na 1 mieszkańca powyżej 18 roku życia w latach 2017-2019 (w złotych).....	69
Wykres 31. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie na przestrzeni lat 2017-2019.....	70
Wykres 32. Dane dotyczące grup roboczych w latach 2017-2019	76
Wykres 33. Liczba osób doznających oraz stosujących przemoc, którym udzielono porad w Punkcie konsultacyjnym w latach 2017-2019.....	77
Wykres 34. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni lat 2016-2019	83
Wykres 35. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2016-2019	83
Wykres 36. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2016-2019 (liczba świadczeń).....	84
Wykres 37. Odpłatność gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2016-2019.....	84
Wykres 38. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2016-2019	89
Wykres 39. Mieszkańcy gminy długotrwale zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zgierzu na tle Powiatu Zgierskiego na przestrzeni lat 2017–2019	89
Wykres 40. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy Stryków w podziale na wiek	90
Wykres 41. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy Stryków z prawem do zasiłku w latach 2017-2019.....	90
Wykres 42. Liczba nowo zarejestrowanych bezrobotnych oraz wyłączonych z ewidencji bezrobotnych mieszkańców gminy w latach 2017-2019	91
Wykres 43. Liczba osób długotrwale bezrobotnych mieszkańców Gminy Stryków w latach 2017-2019.....	91
Wykres 44. Liczba zgłoszonych ofert pracy w Gminie Stryków w latach 2017-2019.....	92
Wykres 45. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2016-2019	95

Wykres 46. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programów: „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w latach 2016-2018 oraz „Posiłek w szkole i w domu” w 2019 roku (liczba osób).....	97
Wykres 47. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2016-2019.....	98
Wykres 48. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2016-2019	98
Wykres 49. Liczba wykrytych przestępstw na terenie Gminy Stryków na przestrzeni lat 2017-2019.....	102
Wykres 50. Wskaźnik wykrywalności przestępstw kryminalnych na terenie Gminy Stryków w latach 2017-2019	103
Wykres 51. Liczba wykrytych przestępstw na terenie Gminy Stryków na przestrzeni lat 2017-2019 w podziale na poszczególne kategorie przestępstw (S – stwierdzone, W – wykrywalność)	103